K. Rélink:

Pražská bohéma

PRAŽSKÁ BOHÉMA

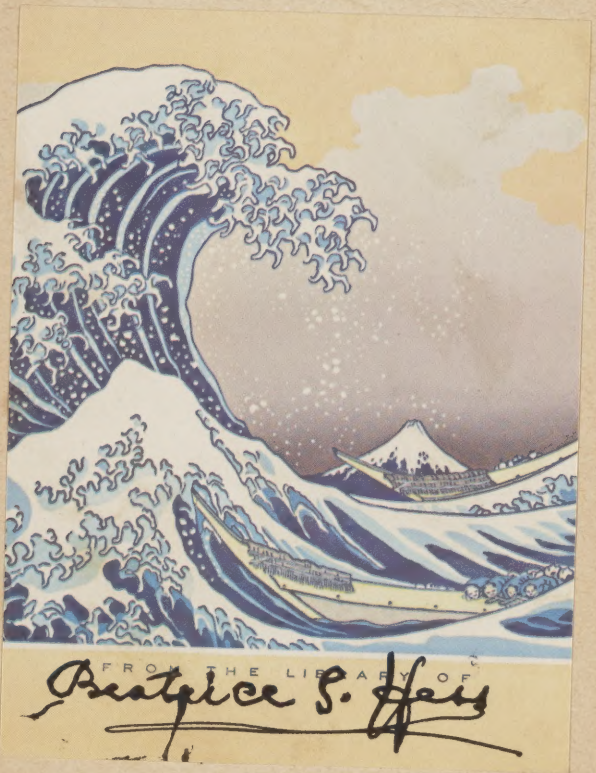
FROM THE LIBRARY OF
Beatrice S. Hays

KAREL RÉLINK

PRAŽSKÁ BOHÉMA

VZPOMÍNKY

NA VYNIKAJÍCÍ ČESKÉ UMĚLCE

1929

NAKLADATEL B. KOČÍ V PRAZE I.

OFFSITE
PG
5038
.R358
P73
1929

KNIHTISKÁRNA JOS. B. ZÁPOTOČNÝ V ROKYCANECH.
12384

ČTENÁŘI.

Žij se zpívajícím a budeš zpívat;
žij se smutným a sesmutníš!
(Egyptské přísloví.)

Družnost je vrozena normálním lidem vůbec a mezi nimi bohémům obzvlášť.

To si sami bezděčně uvědomují a poznávají se vrozeným instinktem, seznamujíce se rychle, často naráz, aby se již neopustili, někdy po celý život, kráčejíce jím společně, hlavy vzhůru a milujíce svoje bytí lehké a nestálé — vždy stateční!

Neprosí se o promíjení svých chyb, vědouce, že štěstím není bohatství ani zlato — není jím však ani nafoukanost povýšenců, kterou tepou svojí ironií a posměchem.

Plody svého nadání bohémové rozhazují často kolem sebe pouze z bujnosti a pro svoje potěšení, majíce jich nadbytek. Vždyť práce je jim zábavou a mají-li vůbec starost v životě, tak jen tenkrát, aby našli opět takovou hospodu, odkud by je hned druhý den zase nevyhodili — a to nikoliv snad hospodský, ale domácí.

Našim bohémům se to s Monakem stalo aspoň desetkrát, že je majitel domu takto zbavil střechy nad hlavou, za ostentativní pochvaly jeho nevyspalých nájemníků, nic nedbaje, že je chránila Musa, rovněž ale chudák nevyspalá.

»Psí ocas nenarovnáš!« pomysleli si a druhý den se zpívalo a hrálo vesele jinde.

Kdo živí bohémy? — Jedině ulice velkoměsta, tento živý kolotoč lidí, tak bohatý na náhody, a záleží jen na nich, aby náhodu svým důvtipem na sebe upozornili. Činí to třebas za ježení vlasů usedlých tatíků, kterým jsou milými jen tenkrát, když z nich zahlédnou už jen paty — často neslušně nahé!

Hráti si na bohéma a míti na dosah ruky stále připravenou tatínkovu nacvokovanou tobolku, je právě asi totéž, jako když si stěžuje vdaná žena svému milenci, že ji její muž znásilnil. A jsou takové případy.

Když už se vyskytne blázen, který by, jen z touhy po romantismu v životě, chtěl býti v mládí bohémem, ač se jím nenarodil, ať nechá nejdřív úplně zchudnout své nejbližší příbuzné: rodiče, tetky atd., anebo ještě lépe — ať je nechá raději hned umřít! Pak má aspoň jistotu, že mu nikdo nepomůže, jen vlastní důvtip, až se octne s ním sám na dlažbě velkoměsta. S bohémskou krví i žaludkem musí se každý už narodit a z těchto narozených nebudou to všichni, kteří se z tohoto jejich života dostanou se zdravou kůží na konec ven. Vždyť vše jednou končí — i ta bohéma!!

Mnohým zůstane z jejich mládí kůže tak děravá, že za ni Žid nedá ani maces — neřku-li korunu.

Co je vlastně životním cílem pravého bohéma? Je to pytel peněz — nebo statky pozemské? Professura, sláva umělecká, pohodlný neb hýřivý život? Anebo touha míti zajištěných denně pár buřtů s cibulí a nějaký ten půllitr piva s viržinkem? Jisté je, že pravý bohém po hromadění peněz netouží, protože kdykoli mu je náhoda hodí do klína — hned je rozhází a je mu zase docela dobře.

Ano, sny o slávě jsou často *fata-morganou* na jeho cestě životem, na které nachází anebo zakládá sám oasy — podle vlastního důvtipu. Škarohlíd anebo šosák si asi zabručí cosi o příživnících, ale i v tom je na omylu.

Je řada důkazů, zde i u jiných národů, že z mužů s čistě bohémskou krví stali se lidé jména i světového — chlouba svého národa. A to nejlépe dokazuje, že bez práce není ani pravý bohém. Dovede si však svoji práci tak upraviti i osladiti, že jde k ní, při svém vrozeném talentu, jako do reduty k tanci.

Kdo byl *Jean Richepin*, člen »Akademie francouzské«? V mládí pověstný bohém, přímo postrach usedlých tatíků »*Quartier Latin*« *v Paříži*. — Kdo byl *Ch. Baudelaire*, *P. Verlain* a jiní četní a světoznámí muži dnes?

Je jich dlouhá řada v cizině, a také i u nás.

Nezůstal náš *Jakub Arbes* bohémem až do své smrti? *Mikuláš Aleš*, *Hanuš Schwaiger*, sochaři *Franta Heidlberk* a *Fr. Hergessel*, ve svém mládí i *Jan Neruda*, Bohdan Kaminský, po nich Jar. Hašek a mnozí jiní zemřelí i dosud žijící, dovedli si šeď života zabarviti, upraviti (a často i bizarními nápady) na půdu, kde se jim volněji žilo a dýchalo. Každý z nich měl v davu všedních a často nevlídně je posuzujících lidiček jakési podium — svůj volnější »plácek«, se kterého si, podle chuti, vyplázl na ně jazyk.

A tito bohémové, na které se úzkoprsý občan díval jako na bubáky a odstrašující příklady, pomohli vydatně svojí prací ne-

jednou národu i za hranicemi k respektu, což jejich přísní kritikové dokázati nedovedli!

Že vládnou více myšlenkami nežli penězi, je jejich úděl, ale i velká přednost, vždy však umí žíti životem bohatým na události — jejich vlastní zásluhou převážně radostnými.

Jsou nebojácnými kozáky v životním boji — dnes skromní v jídle jako asketi, zítra s labužnicky »chlupatými« jazyky, vždy přesvědčeni, že hrstka štěstí je nad bednu zlata. A stráví všechno — od bažanta až k červivému syrečku.

S písní na rtech mnozí tito pražští bohémové prošli bezpečně životem k místům i u nás velmi významným a čestným. Mnohý vrchní rada, generální konsul, ředitelé, generálové čsl. armády, vyslanci, profesoři, básníci a známí umělci jistě dodnes vzpomínají rádi na Monako a život v něm — a přeci jsou to lidé, kteří chodili často domů teprvé, když za jejich »zpěv« ráno ještě rozespalí občané jim často z oken řádně vynadali.

Velký kus životní práce je však dostatečně omlouvá a hlavně, že zase jindy dovedli činností uměleckou třebas tytéž občany rozveseliti a zaujmouti — buď na jevišti divadla, knihou anebo uměním výtvarným. Jednou dostali někteří za svůj ranní zpěv vynadáno a třebas tentýž večer se jim dostalo s radostí potlesku v divadle.

Mnohá dívka netušila, že hlasy, které ji za svítání probudily k poznámce: »Flamendři!« — v divadle ji dojaly až k slzám a vzdechům: »*Bože, to je výkon!*« Netušila, že v touze zahlédnouti »svého miláčka«, na př. známého tenora při procházce na korsu, mohla se mu ráno, přímo pod svým oknem »obdivovat«, jak si to s kamarády hrne z Monaka ještě »na kafe« za zpěvu monacké hymny: »*Táhnu, táhnu . ., kam to ale, ach, dotáhnu . .?*« Anebo dívenka, vzdychající nad známou knihou milostných veršů a kreslící si v duchu portrét autorův jako *Byrona* s dekorativním volným širokým límcem košile a vlající vázankou, jistě by úžasem až zamrkala, kdyby jí někdo k ránu ukázal v zapadlé noční kavárně posledního řádu píšícího bohéma vedle talíře drštkové polévky — jejího »*Byrona*«, s límcem u zimníku ohrnutým a hádajícím se pražskou hantýrkou s číšníkem, že ho okradl na cigaretách.

Zrovna tak počestný tatík, smějící se v kavárně a nebo v hostinci nad obrázky a nápady humoristického listu, podivil by se nemálo, že se baví pracemi »těch flamendrů«, kteří ráno cestou z Monaka jej probudili.

Zrovna tak by se divili čtenáři v celém Německu i dále, že se baví v nejoblíbenějších svých humoristických listech (na př. »*Megendorfer Blätter*«, »*Lustige B.*«, »*Sporthumor*« atd.) čet-

nými obrázky českých malířů-illustrátorů, většinou to hostů pražského Monaka. A bavili se dobře, jak čtenáři tam v Německu, tak čeští malíři zde v Monaku!

A i když některý z bohémů zažil nějaké to »žaludeční zklamání« mezi dnem, večer mezi kamarády lehce zapomněl a uvážil, že »*lépe jíst kost s veselým, nežli maso se zasmušilým*« — a nebo byl-li nešťastně zamilován, vzpomněl na rozmarný verš malíře Viktora Olivy:

»Kdo nemáš štěstí v životě
a na štíru jsi s Kupidem,
rci: „Kocour lepší nežli kotě" —
a útočiště k Hébe vem!«

V Praze, r. 1929.

„MONAKO“,

tak nazván byl hostinec v Praze, pokřtěný tímto názvem téměř před 30 lety mladou chasou kumštýřskou proto, že tam hrávalo denně večer několik usedlých tatíků z okolí o krejcary »maryáš« a to často tak »ohnivě«, že tím rušili ještě živější zábavy těchto adeptů umění a jich soudruhů. Povstalo, jak často se děje, několika mládenci (bez panen) a skončilo šedinami a v mnoha případech pannami nebo sňatky, tudíž docela všedně.

Ale bývávalo tam živo, na příklad při »*benátských nocích*« — a ty právě byly počátkem společnosti zajímavě smíšené.

Zde byla i obec pražská, čili magistrát, důstojně zastoupena. Jestli někdo tenkráte věřil všelijakým těm vtipům a narážkám, že se na magistrátě pracuje málo anebo vůbec nic, že mnozí páni radové si nosí do úřadu budíček, aby nezaspali oběd atd., měli se vtipálkové podívati večer do »Monaka«, jak zavítavší sem z radnice i starší páni sebou čile mrskali, že jim nestačily ani stoly, když se spustila »*monacká hymna*«:

»Znáš ten kraj? kde scházejí se všeho druhu kumštýři —
kteří vládnou myšlenkami, méně halíři? . . .«

Z těch »ouřadů« čišelo všechno možné, jen lenost nikoli!

Vlastní zakladatelé tak známé a dodnes vzpomínané veselé chásky byli akad. sochaři *Josef Rejnard* a *Quido Kocián*, nerozlučná dvojice (dnes oba mrtví), spolu s mag. úředníky *Josefem Grohem* (dnes ředitelem Čsl. Červ. kříže), *Jaromírem Dvořákem*, *Jirkou Bémem*, *Otokarem Kučerou* (rovněž mrtev), bank. úředníkem *Honzou Rektorysem*, hudebním skladatelem *Karlem Pospíšilem* a akademickými malíři *Karlem Stroffem*, *Karlem Rélinkem* a dnes již rovněž mrtvým krajinářem *Jos. Ullmannem*.

Netřeba podotýkati, že nejpopulárnější ze všech, Karel Pospíšil, byl nervem celé společnosti a že tento »nerv« dělal často starosti i samotné školní radě (byl tehdáž učitelem, dnes také již mrtev), vidno z častého jeho přeložení, ale dík jeho »muzice«, vždy jen do pražského předměstí. »*Vypáčit*« jej z Prahy se jim nepodařilo.

»To mně toho udělali,« zabručel si »*Khódl*«, »aspoň se v noci trochu projdu.« Za to mu malíř Sojka zazpíval svoji oblíbenou: »Ondy šel jsem z města ven, — tu z dáli slyším hlasy žen . . .«

Že se tato kumštýřská společnost neobešla bez monacké knihy, kam se psalo i kreslilo a že se neobešli bez vlastnoručně »udělané« dekorace »zasedací síně«, rozumí se samo sebou. Jednoho dne Rejnard s Kociánem a kolegy sochaři Novákem a Pavlíkem nanesli ve »štuku« takovou parádu na zdi, že z toho hostinská Bartoňová dostala ujímání.

Nad vchodem do její kuchyně lezla ze zdi, v životní velikosti, plastická opice s napřaženou rukou, na druhých stěnách pak byly naneseny různé ornamenty, rámující plochy, které byly ihned náležitě pomalovány. Do ruky opice bývala občas, při shasnutých světlech", vetknuta hořící svíčka, což byl oblíbený nápad Pospíšilův a toto blikavé »vrchní osvětlení« mu dělalo očividně u piana náramně dobře. Neméně dobře dělalo zas toto přítmí Stroffovi, aby při »barkarole« inscenoval »benátskou noc« se zpěvy a gondolami.

Gondoly měl ihned. Převrátil jednoduše stoly nohama vzhůru, kam si vlezli druzí jako »signory« a stoly tahali »gondoliéři« po podlaze.

Že se třásl při této »plavbě« a zpěvech dům od základů, cítili spíše nájemníci s domácím, nežli my. Je přirozené, že »*Benátky*« jsme nemohli dělati denně. Na střídání zábav byli častí hosté, mezi nimi bývalý kolega malíř, již tenkráte známý tenorista *Otakar Mařák*, často zaskočil do »Monaka« při svém hostování v »Nár. divadle« *Bedřich Plaške* (také býv. akadem. malíř), dnes komorní pěvec drážďanské opery. O zpěv nebyla vůbec nouze. *Rejnard* (tenor), *Q. Kocián* (baryton), účinkovali denně až do roztrhání. Rovněž dnes již zemřelý malíř *Václav Slaboch* a nade všemi známý po vlastech českých *Eda Krtička*. Také baryton *Rudolf Fejfar*, pozdější op. režisér, zpívali, až se stavěli lidé na ulici.

Kdysi, právě do nejlepší zábavy, při níž jsme malovali na zdi různé »*fantasie*«, jak bude mnohý z nás vypadati za 20 let, vrazil sochař Herzl ještě s nějakým svým kamarádem-hercem a oba byli oblečeni do »landšturmáckých« uniforem, vlastně hadrů, které Rakousko, jak známo, uštědřilo všem, kteří narukovali na osm neděl. Onen herec po prvé v »Monaku«, obzvláště se honosil »kvádrem«, o kterém ujišťoval, že si ho vybral sám, aby mohl dělati c. k. armádě mimořádnou ostudu.

Tento smějící se veselý hadrník působil všeobecnou radost hlavně tím, že ač ještě mladík, měl kromě nepatrně vlasů u uší hlavu úplně holou. Stroff, když s hora se stolu, kde právě ma-

loval, shlédl přes rameno tuto předčasnou velkolepou lysinu, ihned se nabídl, že mu vlasy namaluje, s čímž majitel pleše ochotně souhlasil.

»Vlasy« se vydařily znamenitě, ale musel by býti u toho někdo jiný, nežli Stroff, aby něco neprovedl. Herec zálibně se prohlížel v kapesním zrcádku, liboval si »pěšinku« navrch hlavy i barvu »vlasů« za hlasitého obdivu ostatních a ihned se rozhodl, že si půjde takhle zušlechtěn zatancovat k nedalekým »*Medvídkům*«. Hospoda tato byla tenkráte rozkřiknuta svými tancovačkami vojáků a všelijaké sebranky. Kol. Herzl za smíchu celé hospody jej vyprovázel, ale netrvalo dlouho a byli zase zpět. Herzl byl naladěn dobře, méně herec, protože nepřetančil ani jednou úplně sálem a ihned jej vyhodili za nadávek, aby prý si takové sprosté vtipy nechal zajít.

Stroff mu totiž před zraky všech »*monočáků*« při malování »vlasů« vynechal vzadu na temeni velké prázdné místo v podobě nezpůsobného známého obrazce.

Ladislav Mattuš s *Ottou Kučerou*, původci obou *hymen monackých* s hudbou Pospíšilovou, vyráběli vtipy, které ještě dnes se trousí po Praze. Rovněž je známý i na venkově melodram Honzy Rektoryse: »*Jitrnička a jelito*«, anebo »*Má milá má něco . . .*«, kromě jiných, jím neodolatelně přednášených šprýmů.

Kdysi v zimě šlapali jsme se *Stroffem* a *Karlem Lindauerem* večer sněhem do »našeho« *Monaka* a ku podivu nikdo ještě nezasedal. Pospíšil měl koncert v »Rudolfinum«, ostatní asi vystupovali »pohostinsky« jinde. »Nevadí, přijdou později.«

Z dlouhé chvíle kontrolovali jsme tobolky a shledali, že jsou nám úplně zbytečné, nevyhovujíce naprosto svému účelu. Lindauer, dnes majitel známého uměleckého závodu, tehdy veselý partner, který měl již za sebou (v touze za dobrodružstvím) dráhu cirkusového hudebního clowna, připadl na zábavu, která nám zatím měla vyplniti čas než bude »slezina«.

Opatřil si z kuchyně dlouhou režnou nit, uvázal na ni jednu z tobolek a vyhodil ji z výčepu na pustý chodník, přímo pod lucernu na sníh. Za dveřmi, za záclonou, dívaly se tři páry zvědavých očí na příštího »poctivého nálezce«.

Přišel brzy. Tmavá tobolka na bílém sněhu, ozářeném lucernou, ihned upoutala jeho pozornost. Byl to mladý muž v cylindru, s ohrnutým límcem. První bylo, že se rychle rozhlédl, není-li pozorován, a vida liduprázdný chodník a zastřené dveře výčepu, čiperně se shýbl a rychlým hmatem cpal tobolku do kapsy, ale ještě bystřeji trhl Lindauer provázkem pod prahem výčepu.

Zděšení »poctivého nálezce« lze těžko popsati, když »port-

monka« mu velkým obloukem prudce vylétla z ruky. Teprve výbuch smíchu jej vzpamatoval, a rychle uháněl s místa nálezu.

Po tomto prvém zdařilém čísle »tobolky captiv« tahali jsme se o provázek, kdo jím má příště cuknouti. Zmocnil se jej Stroff a hned navrhoval, aby se aspoň něco poctivému nálezci poskytlo v případě, že by s tobolkou utekl, že dá do tobolky syreček.

Proti tomu nedalo se nic namítat a čekali jsme, po upravení terénu, na příští oběť — a už tu byla. Za rohem zahrčel vůz, nízký vůz pošťácký, kde vedle kočího seděl průvodčí a ten v jízdě, jak zahlédl tobolku, seskočil, shýbl se, ale netrpělivý Stroff škubl nití předčasně — tobolka uskočila, než se jí »pošťák« dotkl. I tentokráte byla podívaná vděčná, jak muž silně naditý jako eskymák dovedl svižně uskočiti nazad — a rychle na kozlík. Jen ze tmy za hrkotu vozu se ozvalo zaklení a něco asi jako »holoto!«

Inu, byli jsme mladí, s pevným přesvědčením, že je nám vše na světě pro legraci. Jindy, za plného »ouřadování« »monočáků« a za vlahého podzimu, přiběhl posel z »*Malé Strany*«, že malíř *Klusáček* vzkazuje, abychom, můžeme-li, ihned vyčistili »*Zlatou studni*« (měl v sousedství tenkráte svůj dům), známou krásnou zahrádku malostranskou, kde prý mají tohoto večera opět berlínští Židé zábavu s lampiony, a řevem německých písní provokují okolní obyvatele už několik večerů.

Trousili jsme se do »Studně« z opatrnosti, abychom nevzbudili předčasně jich pozornost, po dvou, třech, po známých romantických schodech a pavlačích, kde obyvatelstvo nás vítalo tichými, povzbudivými pozdravy. Obsadili jsme druhou terasu přímo nad nepřítelem a na jeho německé písně odpovídali jsme českými. Ale Židé se k vyklizování okupovaného území neměli. Pomohli jsme jim tudíž ochotně sami. Dráty, na nichž měl hulákající spolek nad hlavami hustě navěšené lampiony, ústily na zábradlí, téměř u našich nohou, a to i ve tmě postřehl z našeho středu nějaký příští »maršál Foch«, vytáhl kudlu a rázem letěly hořící lampiony na hlavy a stoly poděšených Židů, kteří v nastalé panice »vyklidily posice« tak rychle, že jim nestačily schody.

Za to na nás poslali c. k. policejního inspektora se strážníky, který se nám však ještě omlouval, že nebýti toho, že udání učiněno bylo na komisařství (nikoliv na ulici), nebyl by věc ani vyšetřoval, ale že je nutno, aby se někdo z nás legitimoval. Na konec nebylo z toho na policii nic.

★

Jakýsi »zmodernisovaný pranýř« představovala černá tabule, visící v »Monaku«, na dosah ruky od »našeho stolu«. Na té nej-

častěji řádil Stroff křídou takovým způsobem, že mnohý host, jím »vyportrétovaný«, tvářil se hodně kysele.

Kdysi, za české obstrukce poslanců ve vídeňském parlamentu, vedených poslanci Doležalem a Šíleným, složen byl v »Monaku« s hudbou Pospíšilovou kuplet a často tam zpíván. Jednoho večera, právě když Pospíšil u pianina doprovázel obzvláště »s citem« zpívaný kuplet, Stroff mezitím nakreslil v životní velikosti Franze Josefa tak zkarikovaného, že Pospíšil v loyálním nadšení ihned spustil rakouskou hymnu, při které jako na povel celá společnost povstala. Mnozí vylezli až na židle i na stoly, a obrácení ke karikatuře v různých »výmluvných« pózách »holdovali« starému Procházkovi!

Kdyby byl někdo tyto »ovace« udal, jistě mnoho z nás bylo by »zaopatřeno« na několik let na státní útraty na Pankráci. Mezi námi často dlící *Rud. Fejfar* to již zakusil za »*Omladiny*« řadou měsíců v novoměstské věznici s *Václavem Štěpánkem*, rovněž častým hostem monackým.

O Fejfarovi se tvrdilo, že když opouští na »tah« svůj malostranský »wigwam«, béře s sebou vždy ruční kufřík, ve kterém měl aspoň jednu garnituru prádla, a vrací se prý domů úplně zarostlý plnovousem, že ho ani vlastní maminka nepoznávala. Velké oblibě těšila se zvláště jeho píseň s vlastním doprovodem u piana:

»Když byla ta válka s Prusy,
děly se vám hrozné kusy,
že se to člověku hnusí,
když to vypravovat musí . . .«

Dále ji zde, bohužel, reprodukovati nelze.

Otokar Kučera, nedostudovaný právník (o kterém se též zmiňuje ve své knize »*Humoresky*« zemřelý již spisov. Hejda), byl pozoruhodná figura, a to nejen svým zvláštním humorem, ale celým svým vystupováním a zjevem. Tehdy asi 35letý muž, vyšší postavy, brunet s hezkým orlím nosem, pečlivě oděný, při vypravění svých taškařin stále si vykrucující nahoru tmavý knír, nevypadl nikdy z klidu. Metal jako geysír své nápady a vtipy napravo i nalevo svým sousedům, horlivě ujišťuje, že se zabývá vydáním čítanky pro dětičky I. třídy.

Na př. hádanky:

»Které komíny nejsou na střechách?« (laskominy).
»Jak se jmenují dětičky kata?« (kaťata).
»Jak se říká vdově po četníku?« (početnice).
»Který lok se nedá spolknout?« (havelok) atd.

Na konec si oddychl, že dnes by nechtěl býti stonožkou, že prý má nové šněrovací boty, a než by se z nich dostal do postele, tak by bylo ráno.

Mnohé nápady (a to většina) nedají se zde reprodukovati, ale nejvíce se rozšířily. Jeho příjmy jako malého magistrátního úředníčka byly v naprostém nesouladu s jeho vydáním a tak se stávalo pravidelně vždy prvního v měsíci, že dosti lidí čekalo naň před radnicí, aby v roli věřitelů se jej zdvořile otázali, »když už „to" bude?« — Jednoho dne, právě na prvního, vrazil Kučera do »Monaka« a zvědavý Rektorys se ho ptal, jak se dostal z radnice.

»Dobře,« odvětil Kučera, »nebezpečné úskalí je obepluto, ale „loď" je na suchu.«

Usednuv, položil vedle sebe na neobsazenou židli klobouk, aby měl asi místo pro svého příštího mecenáše zabezpečeno, a dal se do živého vyprávění, jak na svých dobrodružných cestách upadl mezi lidožrouty a zachránil se před snědením jen legitimací pražského magistrátního diurnisty. Krále si však v brzku naklonil a ten jej pozval na hostinu, kde jako první chod byly »drobečky ze pštrosa«, další »ouško a rypáček jako „ovar" ze slona«, k desertu pak »syrečky z kokosového mléka«, nadojeného přímo ze stromu. Nebo líčil hrubost některých lidí, na př. že viděl na venkově sedláka, který tak tloukl krávu na poli, že potom v chlévě dojila místo mléka hned utlučené máslo.

Číšnice *Tóny* požadala mezitím Kučeru, aby si klobouk s vedlejší židle pověsil, že si hosté už nemají nač sednout. Kučera, nechtěje se zbaviti pohodlí, poručil:

»Dejte tedy „kloboukovi" také jedno pivo!« Když pak odcházel, měl sám na tácku čárky tři a klobouk jich měl sedm. Ty ovšem zaplatil »mecenáš«.

Karel Pospíšil byl známý turista. Letní prázdniny věnoval dalekým túrám, ovšem pěšky, a tak se ocitl jednou až v Zakopaném, známém lázeňské místě v Polsku. Zde se »srazil« s *Vlad. Florianským* (tehdy tenoristou u našeho Národního divadla) a rozumí se, že ihned byli oba požádáni správou lázní o společný koncert. Odtud si přinesl do Prahy nejen »vzorek«, ale i oblibu v »Jeřabince« a na jeho žádost jistý kavárník na Žižkově (kde Pospíšil bydlel) zásobil se dostatečně původní »Jeřabinkou«. Pospíšil vraceje se po »sezení« v »Monaku« domů, obyčejně s některým známým končil zde večer, totiž noc. Na to právě se vztahuje Matušův verš v monacké knize: »*Konvalinka končí linkou a Pospíšil »jeřabinkou«*.

Že občas i dámy v »Monaku« dobře se bavily, o to měl hlavní zásluhu *Groh* (náš nejhezčí »kus«) a jeho lahodný, měkký bary-

ton. Štědře rozdával úsměvy na všechny strany a neměl-li někdy Pospíšil potřebnou náladu, dodal mu ji jistě náš Groh.

Mnoho prací Pospíšilových vzniklo přímo v »Monaku«, i mnohé jeho populární »*Písně v národním tónu*«, tak krásně v mnoha koncertech přednesené tenoristou *Krtičkou* a *Mařákem*, barytonistou *Fejfarem*, *Šmausem* (v Německu pseud. Karl von Wildbrunn) a m. j. Jaké množství lidí potěšily tyto něžné a hřejivé písně, inspirované ovzduším »Monaka«! Byl jsem svědkem, jak náš milý, dnes již také mrtvý *Ludvík Ziebicker*, všeobecně zvaný »*Ludvíček*«, přistoupil tiše k Pospíšilovi, přehrávajícímu cosi pro sebe na pianinu, a šeptal mu: »Podívej se, Khódl, tady jsem něco vystřihl z časopisu, snad tě to bude zajímat.« — Druhý den Pospíšil zavolal si k pianinu Edu Krtičku, z not tiše mu cosi přehrával a za chvíli za hrobového ticha hostů zpíval Krtička známým svým lahodným tenorem po prvé snivý valčík na slova *Zyky-Borotínského:*

»Zní valčíku ty tóny jemně,
jak to, co dříme na ústech.
Ó, přitul se jen, drahá, ke mně,
ať ňader cítím sladký dech . . .« atd.

Nebo písně: »Letělo ptáče přes moře . . .« »Vranky mé« či »Šestatřicet kyrysarů« atd. (vesměs na texty Fr. S. Procházky).

V »Monaku« střídaly se chvíle bujného veselí, často však tvořivého, se snivým požitkářstvím uměleckým.

Že skutečně řada členů »Monaka« dovedla intensivně a tvořivě pracovati, svědčí popularita tak mnohých jmen: Ullmann, Lolek, Quido Kocian, Jaroslav Kocian, Václav Talich, Julius Skarlant, Otomar Schäfer, Karel Pospíšil, Karel Stroff, Otakar Mařák, Bedřich Plaške, Th. Schütz a j. a j. Mnozí dosud žijící, mnozí dnes již mrtví (a těch je rovněž velká řada) procházeli malou místností monackou, aby se buď dnes pobavili sami, anebo zítra pobavili druhé. Často sborem zpívali bizarní hymnu od Mattuše:

»Táhnu, táhnu, kam to ale, ach, dotáhnu?
Měl bych jít domů, nemám se k tomu —
rád bych to věděl sám — dám si? nedám?
Buď, hochu, rád, žes jako drát,
jednu si může člověk ještě vždycky dát!«

Že tato rozmarná společnost pomáhala mnohým zaplašiti chmury na jejich trnité dráze umělecké, je její nespornou zásluhou v tehdejších poměrech a bylo by na místě dnes tím více,

ale již při »rozpadávání se« byl zjevný citelný nedostatek »dorostu«, mládeže, která již začala libovati si v jiných zábavách — soudružnosti s uměleckým zápalem mezi novými již nebylo.

Končím zatím tuto hrst vzpomínek na bývalé »Monako« jednou z oblíbených písní, tak často tam zaznívající a tam složenou *Kučerou* a *Pospíšilem:*

»Že je mysl veselá ku zdravíčku cesta,
pravil moudrý Šalomoun: »To je stará vesta!«
Proto jsme vždy přátelé, kamarádi, braši,
zpíváme si vesele novou píseň naši . . .« atd.

Otisknuto v „Novém Večerníku".

KOSMETICKÝ PROSTŘEDEK.

Tohleto je nějaká paleta? to je dýnko od formanského záchodu!« — rozhodl kriticky prof. Fr. Ženíšek, obraceje se k žáku své speciálky.

Mrzutě otřel si ruku o kus hadru, visícího se štafle, kterou si právě umazal od »zadělané« palety, podané mu při korektuře neobratně žákem za ním stojícím.

Prohlížeje na své pochůzce kol štaflí žáků jejich práce, díval se zároveň po jejich paletách a upozorňoval anebo radil, kde bylo třeba, jak různé barevné tóny na právě malovaném ženském aktu vystihnouti. Svlečená modelka, stojící na podiu, stála již dosti neklidně a netrpělivě přešlapovala. — Toužebné zvolání »pausa« dlouho nepřicházelo. Skončiv konečně korekturu, prof. Ženíšek rozhlédl se po rozlehlém ateliéru speciálky a obrátiv se k žákům, doporučoval »mírné zakouření« v místnosti, které dává vzduchu kol modelu sympatický modravý nádech, jemně tlumící barvy lidského těla, které se v tomto modravém závoji jeví v tónech jemnějších, delikátnějších — ale náhle přerušen byl hřmotem prudce otevřených dveří a vítězným zvoláním: »Kluci! už vleču nové karty!«

Mladík, hlásající tuto radostnou událost, zarazil v řeči záhy. Nezvyklé ticho a vyprsknutí za nejbližším stojanem jej přimělo, že se bystře rozhlédl a snadno zpozoroval nad okrajem plátna vzdálenější štafle známé bohaté šediny prof. Ženíška.

Pověsil spěšně klobouk a stáhnul se za svůj stojan tak rychle, jakoby život bez horlivé práce neměl pro něho ceny. Ženíšek, ignoruje toto intermezzo, po chvíli se vzdálil a jeho odchodem změnil se valně vzhled celé speciálky.

Nejdříve s podia seskočila modelka a hnala se za plentu pro košili a sukni — měla právo na čtvrt hodiny pausy, což ale ve skutečnosti byla často půhodina i více — podle toho, jak dlouho trval maryáš anebo hra »maso«.

Tato »otužující« hra bavila velkolepě a měla tu výhodu, že nebylo třeba k ní kupovati žádného nářadí. K této jednoduché »akademické« hře stačila erární visutá plenta z látky, která byla jako záclona k regulování světla u každého rozměrného okna na

Akademii. Další nevyhnutelná součást byla ruka, po případě i pravítko, a za třetí ona část těla, která je opakem hlavy. Když se tyto nevinné součástky sehnaly, zábava počala.

Do látkové plenty zabalila se vylosované oběti hlava, kterou pro jistotu kontrolovali s každé strany strážci, kteří se mohli též hry zúčastniti. Ze záclony měla oběť vysunutou do atelieru v pravém úhlu část těla, která nejvíce trpí seděním a kterou v té posici plácla čísi ruka, jejíhož majitele bylo nezbytno uhádnouti. A protože autor takového »políčku« v tak úzkém kroužku byl snadno k uhádnutí, prozrazuje pádně svoji »výtvarnickou individualitu«, i při všech úskocích při tom prováděných, používáno zhusta i pravítka, jednak pro jeho šablonovitou práci, ale i pro jeho zaručeně štiplavý dopad, po němž se postižený »nemohl smíchy udržet!«

Nežli se obdarovaný vymotal ze záclony, bylo pravítko už v několikáté ruce, což značně ztěžovalo detektivní pátrání po pachateli, nehledě ani k tomu, že plácající hráči časem naučili se mimice a různým nevinným maskám tak krásně, jakoby byli absolventy dramatické školy.

Byla to, jak vidno, hra nadmíru výchovná, bezesporně ušlechtilá, ale časem se zvrhla, bohužel, ve hru hazardní, protože se hrálo o cigarety anebo — což bylo velice smutné — i o krejcary!

Naprostého odsouzení, ba opovržení však zasloužilo, když se hráči vespolek mrkáním dohodli a autora plácnutí hanebně zapřeli, odsoudivše tím kamaráda k dalšímu »laskání«.

Tato hra byla vlastně zlepšená »chiromantie«, kde se však hádalo nikoli z ruky, ale podle ruky — prostřednictvím zadnice.

Tento sport, jakýsi »siloměr«, byl pro svoji láci, jednoduchost pravidel a snadnou přístupnost i »pro méně zámožné«, rozšířen po všech speciálkách c. k. akademie výtvarných umění, těše se velké oblibě a je kupodivu, že nebyly z něho zavedeny povinné zkoušky, jako na př. z plastické anatomie!

»Zítra ať máte všichni fajfky, kdo ji dosud ještě nemá — a zakouříme to tady trochu,« připomínal kdosi, navazuje na Ženíškovo vyzvání »k mírnému zamlžení« v atelieru.

»Měli bychom jít na sekretáře, aby povolil k tomu z erární kasy na tabák jako na učební pomůcku,« navrhoval jiný docela vážně, hule při tom lulku. »To se nám takhle zdražuje vyučování!«

»Ty chytráku,« ušklíbl se sousedé, »nechtěl bys, aby ti škola taky k tomu koupila džbán piva?«

Ale všichni souhlasili, že vyzvání profesorovo lze celkem snadno uskutečniti a rozcházeli se po chodbách budovy za růz-

nými cíli, ale posilováni stejnou myšlenkou, že každému z nich přinese budoucnost vděčná překvapení.

★

Tak zvaní »pilníci« neboli »šplhouni« jsou všude na ústavech a všude stejně neoblíbeni — asi jako pilný dělník u zedníků.

Takovým dříčem byl ve speciálce Ženíškově na akademii mládenec lepě urostlý, pečlivě vždy oděný, avšak v obličeji nadmíru dekorativně pihovatý a k tomu ohnivě zrzavý — a jako takový značně poťouchlý. Vědom si svého ohně na hlavě, byl silně znervosnělý již pouhým a na pohled zcela nevinným rozhovorem kolegů o »věčném kostelním ohni«, nebo lidských »Neronových pochodních« a na pouhou žádost: »Dej mi připálit« — už nadával.

V nadávání byl mu učitelem-odborníkem jeho soused, Slovinec z Terstu, který nedostatek češtiny nahražoval v tomto oboru květnatými nadávkami italskými. V jejich bezbožném sakrování mohl je jedině snad »usadit« nějaký propuštěný kostelník, ačli měl zase jejich, a hlavně Slovincovu, bohatou fantasii. »Mene vlez na hrbet, porco — Dia — l'adro!« nebo »Porco — Dia — loštya — Madona . . !«* ozývalo se často za jeho malířským stojanem.

Nejnábožnější národ, jako Italové, mohou si už něco dovoliti a jak známo, jižní latinští národové si v nadávkách skutečně dovolují kombinace, jaké nás nenapadly ani tehdy, když jsme dostali čtyrku z mravů a z náboženství.

Chtěl-li míti někdo z kolegů lacinou zábavu na cizí účet, počkal si, až se Slovinec zahloubá do práce — a bum! hodil ze zadu do jeho napnutého plátna vymačkanou tubu od barvy, anebo do koule schumlaný ručník.

Skok, jaký pozpátku leknutím provedl od štafle, byl vděčně aklamován a uznale odměněn všeobecným smíchem, v kterém zanikalo jeho klení. Že se v něm uchyloval nejraději ke »sladké« italštině, mělo více důvodů, z nichž hlavní ovšem byl, že italštinu, jako rodák z Terstu, úplně ovládal a její bohatství v nadávkách jej zcela uspokojovalo, při čemž si byl jist, že vskutku nadává.

V češtině této jistoty neměl, protože to, čemu jej kolegové naučili, bylo často v úplném rozporu a něco zcela jiného, než si představoval.

Kdysi, chtěje se zalichotit hezké nové modelce, naučil se po-

---

* »Vlez mi na hřbet, prase — Bůh — zloději,« nebo »prase — Bůh — hostie — Maria!«

tichu několika výrazům a přiblíživ se v pause dvorně k ní, s lahodným úsměvem šveholil: »Slična, ty seš krasna jako tele . . .«

Přeložení a vysvětlení dostalo se mu vždy ochotně a správně, takže jeho nedůvěra ke kolegům i k češtině byla pochopitelná. Jeho zrzavý sousedbyl jediným, ke kterému měl aspoň částečně důvěru, snad proto, že sám nadaný malíř, byl často svým sousedem požádán o radu v malování a sousedova důvěra zjevně mu lichotila.

»Nezapomeňte, hoši, kouřit, ať je starej spokojenej,« pobízel žák menší zavalité postavy, s nepatrným, tupým nosem jako řetkvička. Procházel se kolem podia s gypsovkou na dlouhém troubelu, že div do její hlavičky při chůzi nekopal. Sám hulil zuřivě, při čemž mu zamočená gypsovka hlasitě hvízdala a ještě hlasitěji smrděla.

»Dej mi nacpat,« vyzval zrzavého kolegu po chvíli, »já už to všechno vyčudil.«

»Můj tabák je příliš jemná sorta na ten tvůj kanál,« mínil Zrzek.

»Nebav se, ty mosaznej komediante a dej nacpat — já ti za to něco poradím proti pihám,« lákal obchodně tlouštík. »Můj fotr to zrovna vyzkoušel na naší služce, ta ti měla pih, jako když na ní kejchne kominík — a teď má papulu čistou jako tvaroh!«

Zrzavý, podávaje kolegovi pytlík s tabákem, změřil si ho zkoumavě, ale mlčel. Znal ho dobře, ale rovněž věděl dobře, že jeho otec je majitelem lékárny a uvažuje o tom, byl na vahách.

Dát najevo živý zájem, odporovalo by jeho častému tvrzení, že mu jeho pihy pranic nevadí, ale zvědavost byla mocná.* Díval se mlčky, jak si kamarád nacpává a zapaluje tu svoji »kloaku«.

V tom otevřely se dveře a prof. Ženíšek stanul na prahu. Vyndal z úst obvyklou papírovou špičku s oblíbeným doutníkem a jeho výrazná tvář, vroubená bohatým šedivým vlasem a vousem, se protáhla v údivu a překvapení.

Mrak kouře zahalil jej jako Peruna a také v zápětí zahřměl: »Co to je za čmoud? Vždyť to tu smrdí, jako když hoří svíčkové bábě vatýrka! Otevřte někdo rychle okno!« A nehýbaje se s prahu hartusil: »Když si chcete vypalovat smradlavé fajfky, tak s tím jděte někam na „Židovské pece“ — na to není škola, já v tomhle čoudu korrigovat nebudu —« a zavřev dveře, odešel.

»Teď si hodíme maryáš,« navrhoval kdosi na druhé straně atelieru, »dnes už starej nepřijde.«

---

* Před 30 roky byla kosmetika u nás ještě velmi chudá na různé ty »zázračné« přípravky.

»Pojďte raději hrát ‚maso‘,« doporučoval tlouštík, »držet bude *Čtyrák** — posledně neuhád.«

S označením »Čtyrák« byl Zrzek již spřátelen. Byla to nejmírnější přezdívka, kterou si mohl mezi jinými vybrat — a šel dnes na vyzvání ke hře dosti ochotně, těše se, že to brzy složí.

»Ať nezapálíš hlavou záclonu,« varoval ho tlouštík a zároveň se už těšil, jakou mu přišije.

Byla to pěkná šupa — mlaskla, jako velkolepá posvícenská facka. Hned tam ale musel štědrý dárce, čímž se zábava velice utěšeně rozvíjela při častém střídání a mnozí už si třeli v zadu kalhoty s pocitem, jakoby tam dostali žihadlo.

I modelka dostala svoji porci, nechali ji však galantně uhádnouti pomocí zrádného mrkání po pachateli.

V poledne, při odchodu, připojil se »Čtyrák« před akademií k tlouštíkovi a v rozhovoru náhle se zeptal: »Co stojí to svinstvo na ty pihy?«

»To není žádný svinstvo, to je ohromný prostředek, docela přírodní,« kasal se tlouštík. »Jak jsi snad slyšel, i lékařská věda už dnes pátrá po osvědčených bylinných prostředcích, které jsou většinou zapomenuty — a tohle je zrovna něco takového — nota bene v Německu již vyzkoušeného! Fotr byl na to upozorněn svým kolegou nedávno v Duryňsku a zavede to tady u nás!«

»No tak pověz, co to je,« ptal se »Čtyrák«, stěží utajuje svoji netrpělivost.

»Jo, to já sám nevím, ale je to v takových kuličkách, tmavých a vysušených — ale jak se s tím zachází, to se musím napřed doma zeptat. To víš, já pihy nemám, tak jsem se o to tak dalece nezajímal,« podotkl zcela nevinně upřímný kamarád.

»Čtyrák« tváře se, jakoby nepozoroval impertinence kolegovy, mrzutě mlčel. Ale po chvíli naléhal opět:

»Zeptej se doma tedy tatínka, přece víš, že to zaplatit mohu — snad to nebude tak drahé!«

»Co tě napadá, možná, že to doma fotrovi ukradnu, ale návod musíme dříve znát. Dáš na pivo a bude to,« ujišťoval dobrácky tlouštík rozladěného již soudruha. »Doufám, že už zítra ti to přinesu,« dodal při rozloučení a ubíraje se dále k domovu, uličnicky, ale nadmíru spokojeně si pohvizdoval.

Před obchodem, nad nímž visel ze dřeva vyřezaný a pomalovaný anděl s nápisem »Materialista«, chvíli okouněl a pak náhle rozhodnut vstoupil.

★

---

* Bývalá čtyřkrejcarová mince rozměru asi naší pětikoruny. Nový čtyrák byl, jsa z mědi, značně rudý!

V následujících dnech prof. Ženíšek, přecházeje při svých návštěvách ve speciálce již po několikáté kolem opuštěného malířského stojanu »Čtyrákova«, zeptal se žáků: »Copak je s N., že ho již několik dní nevidím? Sekretář mně nic nehlásil, že by byl nemocen.« A nedostav odpovědi od žáků, kteří pouze krčili rameny, odešel.

»Hoši, půjdeme ‚Čtyráka' navštívit — aspoň máme důvod, když se starej po něm ptal,« navrhovali někteří, ale tlouštík, který nesměl jindy při ničem scházeti, jen se šklebil, ale ani nedutal.

»Já tam půjdu se Slovincem,« nabídl se jeden ze starších kolegů, »a jestli je opravdu marod, tak ho omluvím v sekretariátu sám.«

»Nerasujte tak ten model, vy nádeníci — a vůbec, vždyť je už pausa,« voláno na dříče.

Dřevěné truhlíky, sloužící k sezení nebo jako opěry při různých pózách živého modelu, sloužily z toho všeho nejlépe jako sedadla i jako stolečky při maryáši a umožňovaly hry v několika skupinách. Pohled do takové speciálky byl při pause dosti malebný a protože pausa byla obyčejně delší než doba práce, bylo vždy dosti času k prohlídce atelieru.

Kdo se zvědavě rozhlížel, byl vlastně a jedině model, model nový, kterému toto ovzduší bylo do té chvíle neznámým.

Že bylo o dekorace, jako studie, zbraně a draperie hojně postaráno, netřeba ani zvlášť podotýkati, právě tak bylo postaráno i o hudbu.

Obligátní kytara byla všude a hráčů na ní nadbytek, ba mnozí byli přímo virtuosy. Časté byly i housle, ale specialitou této speciálky byl hráč na klarinet, který si svůj nástroj přinášel denně, složený po kapsách haveloku. Právě seskupeni kolem tohoto muzikanta, pokud nebyli zaměstnáni maryášem, pozorovali kloubovité prsty, s jejichž pomocí klarinetista vyluzoval »Benátskou barkarolu«, zpívanou barytonem jednoho z malířů:

»Seňoru krásnou vozil jsem
lagunou tichou — sem i tam,
smích měla na rtech — v oku klam,
na bílém čílku — drahokam.«
— — — — — — — —

»Že bys moh' dělat od minuty přívozníka, to ti ještě věříme,« souhlasil kdosi dobrácky od vedlejšího maryáše, »ale neměla ta holka po tom tvým převážení na čele místo drahokamu zástavní lístek?«

»Seňoro krásná, rcete mi,
zda možno, bych vás miloval?
Zda možno, bych i život svůj
a všechno své vám věnoval?«
— — — — — — — —

»Zechina padla do ruky —
seňora prchla — nevím kam...
Však od té doby, věřte mi,
je štěstí mé to tam — to tam...«
— — — — — — — —

»Tak dej na pivo, když jsi vydělal za převoz, ty stará laguno!« volal od karet na zpěváka zarytý materialista. »Tahle písnička mi vždycky připomíná italské macaroni. Táhne se to od huby a nemá to konce,« vykládal spoluhráčům.

»Za to ty zase připomínáš jitrnici! Ta má taky dva konce a oba dřevěný,« vracel mu uražený pěvec.

»Nechte toho a dejme si ‚komediantskou' z ‚*Prodané*',« voláno na hádající se kamarády.

Tak zv. slepé rámy s napnutým kreslicím papírem, do kterých bušeno ručníky, svázanými do uzlu, anebo prsty, sloužily výborně jako bubny a troubení na veliké kornouty i hvízdání obstarala četná ústa s klarinetem v čele.

Seskupili se za plentou a v hloučku vyrazili do »atelieru«, vedeni »principálem«, který byl přiměřeně komediantsky kostymován. Přes čelo uvázaný kapesník, z pod kterého draly se bujné kučery, v obličeji barvami indiánsky maskován, hlavně bělobou a zinobrem, bez kabátu, s vyhrnutými rukávy, zvedal si graciézně a hodně vysoko suknici, vypůjčenou od modelky. Aby se patřičně uplatnily i trochu chlupaté nohy, vykasal si náležitě i spodky.

Kapela hrála s citem, hlavně bubny pracovaly, až se třásla okna a celý průvod kroužil v taktu »hudby« rozlehlým ateliérem, poráženje v cestě sem tam překážející truhlíky.

»Tyho! Mene prasknou uha,« řval Slovinec, drže oběma rukama zoufale svoji štafli, aby mu ji neporazili, hrnouce se vítězně kolem něho jako lavina.

Náhle se však otevřely dveře a na prahu stál sekretář, spínající zoufale ruce.

»Jezusmaria — co se to tady děje? Pan rektor Myslbek mně poslal nahoru, co prý je to za kravál!«

»To není žádný kravál, pane sekretáři. To je z ‚Prodané nevěsty' od Smetany,« hlásil jeden nejblíže stojící bubeník, mávaje ještě v ruce ručníkem s notným uzlem.

»Ale vždyť to není v Rakousku na akademii možné — to patří na konservatoř,« vykládal zoufale tajemník.

Nutno podotknouti, že tehdejší tajemník *K.*, přesto, že byl bývalým c. k. oberleutnantem, byl dobrák měkké, až bázlivé povahy a z profesora Myslbeka (v tom roce rektora) měl přímo panický strach. Jak jen zaslechl šustot jeho gumových podešví, již se tetelil. Nebylo tudíž divu, jsa Myslbekem poslán vyšetřiti příčinu rámusu, že byl z divadla, které tu spatřil, zděšen a stál zcela bezradně mezi smějícími se žáky.

Malíř »principál«, poplácávaje mu konejšivě po zádech, radil diplomaticky, tudíž ke lži:

»Řekněte, pane sekretáři, že pan profesor Ženíšek si přál pro lepší osvětlení modelu, aby se přešouplo podium až tamhle do kouta — no a to bez rámusu nejde, děláme si to sami, bez školníka. Po druhé počkáme s muzikou, až pan profesor Myslbek odejde.«

Sekretář, usmívaje se a rozradostněn, že nemusí sám nějakou lež vymýšleti, (žalovat na žáky nedovedl,) pospíchal chodbou dolů, utíraje si cestou kapesníkem spocené čelo.

»Muzikanti,« dávajíce do pořádku místnost, vzpomněli u štafle »Čtyrákovy« na chybícího soudruha a připomněli oběma kolegům umluvenou u něho visitu.

★

»Je pan *N.* doma?« ptal se malíř, doprovázený Slovincem, domovnice »Čtyrákovy«.

»Je, leží a nemůže ven — musím mu nosit nahoru jídlo, ale doktora nechce za Boha. Chtěla jsem už to napsat ven jeho tatínkovi, ale taky mi to zakázal,« vykládala mezi dveřmi domovnice.

»Co se mu stalo?« bručel malíř již na schodech, stoupaje s kolegou do bytu nemocného, kde po zaklepání ozvalo se přidušené »Dále!«

»Já myslel, že ležíš,« hovořil malíř, vstupuje se Slovincem do pokoje, kde to čpělo octem až běda a vida kolegu státi u okna — ale ustoupil o krok, spatřiv při světle jeho tvář, vlastně jen část obličeje, obaleného tlustým ručníkem.

»Čtyrák« vykukoval z bílého obalu jako červ ze syrečku — jenom že jeho obličej měl barvu indiga, z kterého se poulily světlé oči, jako u vařeného kapra na modro. Ale dívaly se zle, přímo vztekle.

Okamžik pozoroval návštěvníky a vida jejich užaslé obličeje a nelíčenou účast, vyňal z úst cigaretu a zaklel. Bylo to zaklení,

podle kterého by jej poznali bezpečně i po tmě a Slovinci uklouzlo v upřímné účasti: »Porco — Dia — ladro!«

»Ten sakramentskej puchejř beznosej ať mi nechodí do cesty; hrom aby do něj uhodil . . .« nadával »Čtyrák«, »snad vás sem ten všivák neposlal? Jak budu moct na ulici, tak první, co udělám, bude velkolepý nářez tomu skrčenci,« ujišťoval oba návštěvníky, kouleje očima jako nepříčetný Zulukafr.

»Ale pověz, co se ti vlastně stalo? Ženíšek se ptal, co je s tebou, tak jsme tě přišli navštívit,« vykládal host, stěží utajuje smích.

»Čtyrák« zuřivě kouřil, ale po chvíli náhle a energicky strhl s hlavy ručník a překvapeným hostům odhalil obličej, který obzvlášť u temperamentního Slovince způsobil hotový tělocvik smíchu.

Hlava »Čtyrákova« byla jako veliká rozmazaná kraslice, inkoustově modrá, ozdobená nahoře čupřinou zrzavých vlasů, a z této tváře svítily jen oči a trochu světlejší špička nosu. Rychle sáhl k omývadlu a mávaje dvěma podlouhlými, organtinovými sáčky, rovněž tmavě modrými, křičel:

»Ten arcilotr mi přines tohle svinstvo, abych to napařil v horkém octě a obložil si tím na noc obličej — — prý to odstraňuje pihy . . .«

»A co to vlastně je?« ptal se kamarád a sáhl zvědavě po záhadném »kosmetickém« prostředku.

»To jsem sám zvědav, ale to se dozvím, až budu moct ven, na ulici, a tomu lumpovi utrhnu obě uši — já ho budu žalovat!« zuřil barevný »Čtyrák«. »Drbu se již několik dní líhem i octem — ale měli jste mně vidět hned druhý den ráno, když jsem se v tom celou noc pařil. — Kdo ví, kdy to ze mne pustí,« dodal již melancholicky.

»Snad by ti lékař poradil . . .«

»Ani za nic!! Aby se mi vysmál ještě i doktor? Zatracený pihy — už jsem zkoušel všelicos, ale tohle je naposled,« stěžoval si nešťastný »Čtyrák«.

»To ti rád věřím,« ochotně souhlasil kamarád, »ale musíme z toho zlomyslného ‚knedlíka' dostat, co ti to dal a pak se může teprve s tvým obličejem něco podniknouti — přivedu ho sem, ať vidí . . .«

»Jen to ne!!« vzkřikl prudce »Čtyrák«. »Snadno by se mohlo stát neštěstí — roztrh' bych ho jako herynka a já bych zůstal modrej . . .! Prosím tě, přiměj raději nějak toho hada, ať se doma svého otce zeptá, co s tím mám dělat.«

Návštěvníci opouštějíce vězení »Čtyrákovo«, tiskli barevnému

kolegovi s účastí ruce se slibem, že ihned druhý den jej zase navštíví s odbarvovacím receptem.

Odpoledne byla ve speciálce živá debata o »Čtyrákovi« a dík rozvážnosti starších kolegů a jejich důtklivé domluvě dostali z »tlouštíka« přiznání.

»No, co jsem mu dal? Jsou to sušené borůvky, o kterých jsem se dozvěděl, že po nich pihy nejsou ani vidět,« lhal nestydatě.

»No, že nejsou ani vidět, to je pravda,« dosvědčoval uznale očitý svědek »Čtyrákova« malheuru, »ale to by pod ‚aisenlakem' nebyly taky vidět, ty kosmetický barvíři.«

»Budeme se tam chodit střídavě na něho koukat, než se zase odbarví — taková věc se tak hned nevidí,« navrhovala kterási křesťanská duše a hned první dvojice zvědavců vypravila se odpoledne ke »Čtyrákovi«. Návštěvy měli rozděleny zcela plánovitě až do úplného vystřídání a někteří chtěli i dvakrát — tak byli visitou nadšeni, právě asi proto, že »Čtyrák« zuřil až nepříčetně, ale také sliboval úplné prominutí zločinu na něm spáchaného, jen když mu bude přinesen nějaký prostředek odbarvovací.

Černé borůvky vykonaly na jeho kůži svůj proces s obdivuhodnou trvanlivostí.

Dočkal se kýženého prostředku konečně přece v podobě slabého roztoku soli šťavelové, která pomalu, ale bezpečně zbavovala jej nevhodné barvy v obličeji i s kůží!

Jako právě na svět ze své larvy se proklubavší mladý šváb objevil se po měsíci opět mezi kolegy. Zrzavé vlasy mu sice zůstaly, ale byl běloučký — a bez pih!

»Vždyť jsem se loupal jako nové brambory,« sděloval kolegům, zcela usmířen nad zušlechtěním svých, dříve tak kropenatých lící. »Těma napařenýma borůvkama a tou koňskou procedurou na odstranění jejich výkonu vytáhly by se i floky z podrážky, nejen pihy.«

»Tak bys měl, ty vyleštěnej Čtyráku, projeviti větší vděk — takhle ve formě většího počtu džbánků „u Křížovníků",«* nadhodil »proslulý kosmetik«.

»Na pivo dám,« souhlasil »Čtyrák«, »ale tobě bych dal radši džbánek utrejchu,« ale řekl to již značně smířlivě a večírek »u Křížovníků«, nazvaný »borůvkový«, sblížil je opět úplně.

Měl tak zdařilý průběh, že na všeobecnou žádost a na útraty »oloupaného malíře« následoval v několika reprisách.

---

* V té době byla oblíbena malá hospůdka v Křížovnické ulici, naproti Klementinum, kde byl džbánek piva za 5 kr.

LÁSKA NA DIŠTANC.

Asi před 35 roky byli povoláni z Paříže a jmenováni řádnými profesory na c. k. akademii výtvarných umění v Praze Vojtěch Hynais a Václav Brožík. Vedle Václava Myslbeka, Jul. Mařáka, Fr. Ženíška získala pražská akademie výše jmenovanými dvěma umělci jména prvotřídního ústavu odborného v Evropě a byla také právem zařazena současně do ranku vysokých škol rakouských.

Sám Vojtěch Hynais byl zářivým representantem moderní malby pleinairové, prosycené francouzským duchem, jak dostatečně známo na př. jeho oponou v našem Národním divadle, malovanou ještě za jeho pobytu v Paříži, anebo známými jeho lunetami v zemském museum v Praze. Tak zvučná jména umělecká, jako Hynaisovo a Brožíkovo, přímo magneticky přitahovala adepty malířského umění figurálního do jejich speciálek. Avšak v té době, kdy byli oba tito světoví umělci povoláni Vídní k nám do Prahy, nebylo ve staré budově (proti Rudolfinum) jak pro jejich školy, tak pro soukromé jich ateliery místa. Při tom stavba nové budovy nebyla snad ani v plánech. Proto byl zabrán k tomuto účelu rozsáhlý bývalý výstavní pavillon, který byl kdysi v době Jubilejní výstavy »palácem umění«.

Zde, na bývalém výstavišti, v těsném sousedství Stromovky, byly speciální školy Hynaise, Brožíka, část speciálky prof. Myslbeka a zároveň soukromé ateliery Hynaise a Ženíška.

Bylo to ideální místo »za větrem« a nebýti, jak již podotknuto, soukromého atelieru prof. Hynaise v těsném sousedství obou malířských speciálek, bylo by tam často bývalo rámusu jako na výročním trhu, přesto, že jinak nad celým opuštěným výstavištěm vládl hřbitovní klid.

Prof. Hynais však zábavám žáků nemohl nějak dobře přijíti na chuť.

Sám příkladně pilný, žádal totéž od svých žáků, ale sousedící stěna jeho atelieru s vedlejší speciálkou často mu prozradila, že tam vládnou spíše všichni čerti, jen píle nikoliv.

Speciálka Brožíkova byla oddělena od atelieru Hynaisova aspoň chodbou, která ze šetrnosti k práci Hynaisově diskrétně

pohltila aspoň část toho rámusu, kterého rozhodně malířství samo o sobě nepůsobí, neboť je to — jak známo — zaměstnání zcela tiché.

A tato aspoň částečná isolace Brožíkovy školy působila nadmíru přitažlivě na mnohé žáky Hynaisovy, když už to u nich roupama nemohli vydržeti. Neméně přitahovala je i rozlehlost Brožíkovy speciálky. Tam bylo místa dost jak na šerm, tak i na hotové bitvy a často posíleni kolegy od Hynaise i sochaři od Myslbeka, sváděli společně skutečné válečné srážky, při nichž nezbytným »pilníkům« čili »dříčům« ježily se vlasy na hlavě.

Tak opět jednoho dne sochaři byli slušně požádáni k dodání munice a zároveň vyzváni k spoluúčasti při nastávajícím slavném utkání. Když byla snesena v dostatečném množství modelovací hlína, saranžována slavná vřava válečná, k níž napřed bylo strategicky rozděleno všechno mužstvo podle předem odhadnuté střelecké pohotovosti. Vojsko bylo rozděleno na dvě skupiny: »Brožíkovci«, promíseni ovšem hosty, ale jen malíři, útočili na divoké, vniknuvší tam sochaře, kteří měli však v házení hlínou nepoměrně větší praksi. Bitvu zahájili »domácí« hromadnou salvou, ale vyškolení »myslbekovci« zručně se uhýbajíce, svalnatými »nádenickými« pažemi stříleli po nich kusy, jejichž materiál byl k účelům bitevním zákeřně rozmělněn téměř v řídké bláto. Střely byly tak hrubého kalibru, že zasažený, dostal-li »plnou trefu«, vypadal jakoby někdo na něho obrátil putýnku pomejí!

Za malíři již se množily na zdi utěšeně rozplesklé šedivé lívance rozměru lidské hlavy (to byly zabloudilé rány), když se malířům poštěstilo postoupiti kupředu. Tomuto úspěchu děkovali ráznosti kolegy, pražského buršáka, který v ohni bitevním vytáhl revolver a střílel do stropu, až omítka padala na nepřítele. Za zády protivníků naproti malířům táhla se téměř po celé délce stěny mnohakřídlová skříň, která za dopadlé jejich střely (často velikosti dětské hlavy) odměňovala se hromovým duněním.

Již se zdálo nepochybným, že vítězství je na straně malířů, když se prudce otevřely dveře — a na prahu stál prof. Hynais s obličejem zlostí zrůzněným a pokročiv kupředu, zahřměl:

»Jak si můžete dovolit takovýhle rámus? co si myslíte, kde jste?«

Zatím sochaři za jeho zády proklouzli otevřenými dveřmi jako hadi a jen dupot prchajících nohou v dlouhé kolonádě venku hlásal úplnou jejich porážku. »Brožíkovci« zatím stáli, ne sice zrovna vítězně, ale ve sražených řadách, kryjíce zády vzadu skrčené »hynaisovce« před blesky jejich profesora. Mnozí z »vítězů«, zamazaní na pláštích i obličejích mazlavým jílem, vypa-

dali jako kamnáři, čekající na výplatu. První, kdo Hynaisovi padl do oka, byl buršák, který si flegmaticky čistil revolver a proto se na něho obořil s celou vervou:

»Vy, vás již znám, vy budete exemplárně potrestán, nedostanete příště stipendium. O to se již postarám při konferenci . . .« a vida netečnost provinilcovu, hotovil se k další prudké důtce, ale jeden z bojovníků osměli se k poznámce:

»Pane profesore, on nerozumí česky . . .«

To Hynaise rozkatilo ještě více a za to všem dohromady vynadal německy, a protože téměř všichni Češi uměli z němčiny jen nadávat, stačilo to úplně.

Na konec prof. Hynais prohlásil, že něco takového neviděl na akademii v celém světě!!

Po jeho odchodu bylo chvíli líbezné ticho, jaké bývá po každé bouři, aby si příroda oddychla, ale v zápětí hrdost stoupla »bojovníkům« do hlav.

Jakže, profesor Hynais, ten světoznámý Hynais, neváhal zde před nimi prohlásiti, že takové žáky neviděl v celém světě? Panečku, to je už z úst takového muže něco! To se musí rozhlásit i v »boudě« u Rudolfina kolegům — ať se zalknou závistí. To bude prof. Brožík koukat, až mu to Hynais sdělí, jaké má žáky!!

Bylo nám dobře známo, že oba, ač dlouhá léta ztrávili spolu v Paříži, anebo právě proto, kamarády se nestali! Jejich styky byly i zde v Praze sice korektní, ale chladné, čehož pravá příčina byla řevnivost Hynaisova.

Ač sám častokráte vyznamenán, nedosáhl toho množství uznání (a to téměř z celého světa) jako Brožík, který byl povýšen od císaře Františka Josefa i do stavu šlechtického.

Následky slavné bitvy přešly, až na domluvu prof. Brožíka a skutečnou ztrátu stipendia u buršáka, dosti hladce. Brožík se snad ani vážně zlobiti neuměl. Bylo nepopíratelné, že si prof. Hynais uměl ve své speciálce zjednati klidnější ovzduší, ale přirozeně nedovedl zabrániti, aby se nechodili mnozí jeho žáci, u něho na oko pokojní, k sousedům vyvztekati jako na rejdiště. Prof. Brožík díval se na mládí docela jinak. Stalo se nejednou, že za krásného slunného dne, kdy příroda přímo lákala k nějakým těm dostaveníčkům, Brožík, zastaviv se ve své speciálce na výstavišti a vida tam žáků sotva polovinu, vyzval ostatní, aby šli na procházku rovněž: »Nutit se to nedá, obzvlášť když je venku tak krásně,« hovořil vlídně, pranic nedbaje, že stát platil model i za tuto zahálku. — A rakouské ministerstvo vyučování to přece vydrželo!

Proti tak nepokojnému, ba bouřlivému atelieru byl u prof. Hy-

naise ve škole život téměř idylický, klidný — ovšem jen na povrchu, zdánlivě.

Hynais jistě netušil, jakého kosa má ve své zasklenné klecí v osobě žáka *L.*, který již tenkrát byl rozhodně lepším hercem-ochotníkem, nežli malířem.

Vyznal se velkolepě v markýrování práce, skorem jako zedník na lešení a skrývaje svoje půvaby za svojí štaflí, byl stále čímsi zaměstnán, co bylo často od malířství hodně daleko.

Právě hovoří šeptem, aby druzí neslyšeli, se svým sousedem a čtou spolu jakési růžové psaníčko, při čemž *L.* pokukuje po svém vzdálenějším kolegovi *H.*, mladíku štíhlém jako »svatojánský chleba«, ale bez pecek.

H. byl nejstarším žákem u prof. Hynaise, velmi nadaným, značně pilným a proto u Hynaise oblíbeným. Studoval původně na technice, ale touha k malířství a skutečný talent získaly mu vydatné stipendium k umožnění dalšího studia na akademii. Byl to hezký mladý muž, vysoké postavy, s krátkou bradkou a knírkem, ale měl jednu vadu — byl koktavý a tato vada činila jej značně zdrženlivým ve styku s kamarády.

Život malířský se mu nadmíru líbil a nepochybně při něm i nezbytné modelky, u kterých v zábavě s nimi ku podivu méně koktal. Zato si to náležitě vynahradil, když ho přišel kolega *L.* tiše k jeho štafli pumpovati o zlatku. V tom okamžiku rozkoktal se tak zvučně, že mu nebylo vůbec rozumět a pumpař rychle couval před touto kdákající slepicí.

L. jako proslulý mistr pumpařský použil jej zato rád jako terče svých legrací. Byl to na pohled zcela nevinně vyhlížející, dobře živený mladík, tváří ducatých jako dobře vypečená bábovka, postavy menší, ale již nadějně sádelnaté, což mu dodávalo vzezření důvěryhodného.

Měl však nebezpečnou snadnost ve výrobě různého uličnictví, jakoby mu je byl někdo od útlého mládí zarazil a on si to chtěl narychlo na akademii vynahraditi. Únavy z mluvení asi vůbec nepociťoval a patrně proto se mu pumpařství dařilo zcela uspokojivě, až na nezdary u *H.* Věděl, že peníze má, což samo o sobě již stačilo, aby byl zneklidněn, ale to pitomé koktání ho právě včera odehnalo od vyhlédnuté oběti přesto, že se na to herecky dobře připravil.

Přistoupil zcela nenápadně k jeho štafli v koutě a v tichém rozhovoru, náhle, aby neměl času se vzpamatovati, vyklopil svoji »záležitost«, tváře se jako indická vdova před upálením.

Ale kaskáda vykoktaných slov, které mu *H.* s výšky a hlasitě pustil na hlavu přiměla jej, že se za smíchu kolegů rychle zase zatáhl za svoji štafli.

»Ty špinhauzníku,« bručel si zklamaně, »takhle kdybych byl nějaká hezká holka, to bys klopil ochotně — a to je potom kolega!!«

»Dnes je tu zase zatopeno, až se mi potí zuby,« volal obtloustlý *L.* se své vysoké a úzké židle za svým plátnem na školníka, přikládajícího za plentou do velikých kamen. »Uděláte nám z modelu roštěnku.«

Svlečené modelce však za silného mrazu venku příliš horko nebylo a na její ochranu ozvalo se za vzdálenější štaflí:

»Tak se tak nekrm, beztoho máš panděro, jako bys spolkl globus.«

»Mně to nevadí,« obrátil se *L.* k mluvícímu, »a kdybych k tomu spolkl třebas Kolumba, kdoví co by ve mně neobjevil. Zato támhle *H.* by se mohl svlékat za bičem a nebude ho ani vidět.«

V koutě za štaflí objevil se udivený obličej koktavého *H.*, který zabrán do práce, zaslechl z jízlivosti kolegovy pouze svoje jméno, ale vida i smějící se modelku na podiu, ani se nenamáhal zeptati se souseda po příčině. Ostatně šklebící se na něho *L.* dostatečně jej informoval a proto změřil si ho nepříliš přátelsky.

»Půjč mi trochu kraplacku,« přišoural se *L.* s paletou v ruce k zamračenému kolegovi a hned se mu zcela důvěrně hrabal v otevřené skříně mezi tubami.

»Ještě jsi si nekoupil barvy? Ani jsi mi dosud nevrátil ten kobalt! Nic ti nepůjčím,« odbyl ho koktavě *H.* a zavřel hlučně »malkasten«.

L. obrátil se s klidem o číslo dále, vymáčkl si u souseda slušnou porci barvy na paletu a houpaje se v bocích, tíhnul zase za svůj stojan a cestou posměšně kdákal.

Dlouho tam ale nevydržel.

»Copak není ještě pausa?« ptal se za chvíli. »Bertičko, šla dolů!« volal na modelku, která ochotně seskočila s podia a zmizela za plentou.

Na její místo ale vylezl si *L.* a obléknuv si obráceně zimník, takže záda kabátu měl na prsou, což mu nahražovalo kněžskou sutanu a upraviv si z truhlíků jakousi kazatelnu, jal se přednášeti solový výstup faráře Němce při českém kázání. Tento výstup těšil se v podání *L.* hlučnému uznání. Na pohled nehybná jeho tvář byla schopna každé chvíle směšné grimasy a různé role charakterního herce získaly mu velmi dobrou pověst mezi ochotníky. Mnohým vskutku bylo záhadou, proč vůbec na malířské akademii byl — patrně jen k získání jednoročního práva k jeho blížícímu se vojenskému odvodu.

Že to s malířstvím nemyslil doopravdy, dokazovaly jeho »studie«, z kterých žádnou nedomaloval bez cizí pomoci, a u své

štafle bavil sebe i druhé věcmi, u kterých jeho paleta se mohla docela klidně vyspat.

Právě zatahal svého souseda a kumpána za kabát a dával mu zároveň mrkáním pokyn, aby za ním vyšel ven. Ukazuje mu za sloupem již zmíněné kolonády růžové psaníčko, ptal se s úsměvem:

»Co tomu říkáš, je to tak dobře? Myslím, že ani na písmu nic nepozná — jen to navoním a pošlu mu to ještě dnes!«

»No, jestli ho na to chytneš, tak z toho může být švanda velkolepá — ale ukaž to, já si to psaníčko ještě dočtu.«

Mistře!

Jako nadšená ctitelka umění, prohlížím vždy s upřímným obdivem reprodukce Vašich obrazů ve »*Zlaté Praze*« a nedivte se, že toužila jsem poznati autora.

Má touha byla vyplněna náhodou, když kolegyně na učitelském ústavě, jmenovaly Vás, když jste kráčel kol oken naší třídy do vedlejší budovy »Akademie« — a tak zahlédla jsem Vás poprvé v životě.

Ano, jen tak jsem si představovala autora snivých obrazů, které mne tak zaujaly, ale neobávejte se, Mistře, že se Vám tímto vtírám. Nikoli! Ač dle úsudku jiných jsem dívkou hezkou, sedmnáctiletou, nepřeji si osobního seznámení, jen touha po splynutí duší spřízněných mne pobádá k tomuto kroku — touha po výměně našich citů — společných snů, které, jak jsem přesvědčena, jsou u Vás plny poesie a něhy.

Prosím tudíž, napište mi něco na památku a buďte ujištěn, že Vaše řádky učiní veliké potěšení

Vám navždy neznámé

N. N.,
kandidátce učitelství.

Pište, prosím, pod značkou »*Snění*«, poste-restante »*Hlavní pošta*«.

»Že se na to *H.* nachytá, to je jistý,« soudil *L.*, autor psaníčka, zastrkuje svůj výrobek zároveň do kapsy, »a aby snad ‚pisatelku' nevyčíhal a neobtěžoval již na poště, tak pro odpověď ať jde tvoje sestra!« naváděl již na odchodu.

»Počkej,« zadržel ho kamarád, »co když *H.* bude chtít v psaníčkách rande? — znáš ho přeci! Snad nedoufáš, že se spokojí dopisováním . . .?«

»Rande?« smál se *L.*, »bude ho mít, o to se nestarej — ale zatím je na něj dost času. Hlavní věc je, že si milostně zako-

respondujeme a ta švanda, až se bude *H.* cvičit v zamilovaném koktání! Uvidíš, co o sobě všechno v dopisech nakecá!«

Oba spiklenci vtáhli se v nejlepší náladě do příjemně vytopeného atelieru, nevšímajíce si, zdánlivě, horlivě pracujícího kolegy »*plného poesie*«.

★

Korespondence se vyvíjela velice utěšeně a oba kamarádi mohli se uchechtat nad písemným vrkáním kolegovým.

»Podívej se na toho pokrytce,« horlil *L.*, »on tady, v psaníčku, nalhává nevinné dívce, že ‚dosud nepoznal ženy', že ‚žije jako sv. František z Asissi', a zatím každou chvíli má doma ňákou modelku! A tadyhle zase píše, ‚že by chtěl po celý život jen sledovati oddaně šlépěje Její nožky! — a jak prý by byl šťasten' . .«

»To štěstí mu časem poskytneme — uvidí šlépěje, že z nich bude Janek — ale jen aby to nehnal tak příliš parou, my se chceme ještě nějaký čas bavit,« smál se *L.* »Svoje štěstí si musí vydobýt a zasloužit.«

Zamilovaný *H.* nebyl v krátké době k poznání. Procházel se často, místo práce, mezi štaflemi kolegů, stále v růžové náladě a nezvykle koktavě hovorný — anebo zase upadal do snění, s úsměvem na rtech a očima upřenýma a rozšířenýma do neurčita, jakoby vyšňupal kornout kokainu.

»Vidíš ho, jak milostně troubí? Já se na to nemůžu dívat! — Jdi ho pupnout o zlatku, ať máme zase něco na tu jeho korrespondenci,« vybízel *L.* souseda.

»Člověče, ta zlatka z něho jela jako po vaselině, škoda, že jsem ho nepump o dvě,« hlásil spiklenec za štaflí, po své zdařilé expedici — »za to bychom mu měli dát aspoň naději na rande,« mínil velkomyslně.

»To můžeme, ale jenom naději! — za zlatku mu nakašlu — takové štěstí se vykupuje v životě dráže!« rozhodl *L.*

Malíř *H.* hořel plamenem.

Růžová psaníčka, vyplněná již důvěrnějším tónem, kromě slibných nadějí prozradila, že »kandidátka učitelství« je jedinou dcerou statkáře a studie koná jen ze záliby a zároveň z touhy po životě v Praze, kde bydlí u své tetičky, »ale je bohužel stále tak sama . . .! Jen se svými sny, plnými touhy, a nadějemi, dříve neurčitými, dnes však jeho vášnivými listy jí odhalenými . . .« — a ku konci bylo připsáno s pravou »dívčí naivností«:

»A co dále? . . . ač to vím,
ne, ne, ne . . . já nepovím!«
— — — — — — — — —

»Teď si ho představ, když takové ‚raicent' psaníčko dostane, jak ho nosí na srdci, jistě ho i líbá a sní o nevinné, zamilované žábě s dlouhými copy à la Markétka z Fausta! — A ještě se jí ani, falešník, nepřiznal, že má ‚tělesnou vadu', že koktá,« líčil *L.* kamarádovi svoje názory. »To je všeobecně známo o zamilovaných, že když jsou sami nabiti štěstím jako kanón, přejí si mít okolo sebe rovněž jen šťastné lidi — a proto ho jdu zase já dnes pumpnout.«

H. vskutku byl samý úsměv a hedvábná jemnost v každém pohybu a činu. Při chůzi našlapoval tiše, měkce, jakoby právě přišel od »přijímání« a nesl v sobě nádobu, až po okraj naplněnou vzácnou tekutinou a obával se, aby neušplíchnul. Často s jinou, ale vždy pečlivě uvázanou kravatou a novým cilindrem budil v obou kamarádech vážné obavy, že se příliš vydá, »finančně zakrvácí«, což by mohlo míti neblahý vliv na jejich »pumpařskou živnost«. Dokonce už jen ve výjimečných případech ohmatával modelky!

Inu, opravdová láska činí divy. — Je často jako počisťující prostředek, jakási »srdeční glauberova sůl«, čistící i kapsy postiženého!

»Já už to s tím člověkem nemůžu vydržet — on na mně chce pořád rande!« Stěžoval si *L.*, po obzvláště naléhavém dopise, svému kamarádu. »Něco se musí stát, už z toho důvodu, že chodí slídit na poštu.«

»Víš co?« rozhodl se náhle, »ty sežeň doma od sestry nějaký pěkný plášť a klobouk se závojem — když bude kožešina se štuclem, tak to bude nóblejší. U kamaráda *R.*, v Bělského třídě, se do toho ustrojím — je to blízko — a ‚uděláme' rande tady, ve Stromovce. Do pozítří to připrav, asi na druhou hodinu odpoledne — ale jistě.«

S tímhle plánem rozcházeli se kamarádi s pocitem radosti v srdci, že konečně umožní, aby po všech těch vroucích listech, plných čisté lásky a touhy, zamilovaný Abelard našel svoji nyjící Heloïsu.

★

Stromovka, náš »boulogneský lesík«, působí, zvlášť v zimě, až snivě poeticky. Lesní velikáni, obtíženi sněhem, stojí tam v tichém zasnění s důstojností, imponující neodolatelně svým velebným tichem, a zabloudí-li tam osamělý chodec, i kdyby nešel za touto krásou, zastaví se občas v chůzi, obdivuje se, aspoň letmo, této oslnivé zimní scenerii.

Tento romantický sad je právě v zimě téměř liduprázdný, oži-

ven zřídka spíš náhodným chodcem anebo zamilovaným párkem, avšak rozlehlostí tohoto sadu, téměř osamoceným.

Rubáš přírody — sníh — kryl značně vysoko louky i skupiny stromoví, zvláště starých, rozložitých jedlí, které dlouhými, nízkými větvemi pod tíhou sněhu dotýkaly se země, podobajíce se obrovským klečícím mnichům v bílých řízách a kapucích.

V romantickém zákoutí u rybníčku přecházel již delší chvíli v této bílé kráse mladý muž a s očividnou nervositou rozhlížel se na obě strany cesty, vytahuje občas z pod zimníku hodinky.

Jeho vysoká postava, zvýšena ještě cylindrem na hlavě, rýsovala se tmavým šatem ostře na bílém okolí.

Toto místo, s křižovatkou cest, bylo vhodně voleno svojí snadnou přehledností, aby pět mladíků, krčících se za skupinu zasněžených, hustých stromů jehličnatých, mělo pohodlný rozhled jako v divadle.

První výstup na tomto bílém jevišti měl onen osamělý mladík, který zajisté nepřišel obdivovati obklopující jej krásu přírody a značně vzdálen hlediště, naplněného pěti dychtivými diváky, o nichž neměl tušení, sám neméně dychtivě čekal na další výstup.

Náhle, jakoby ze země vyrostla, objevila se na ohybu cesty dívčí postava v elegantním, téměř až na zem sahajícím, moderním plášti, na hlavě klobouček se závojem. Spatřivši mladého muže, bystře k ní chvátajícího, v rozpacích stanula.

»Hergot, to je žába,« šeptal v úkrytu jeden z diváků, »koukejte, jak kroutí biskupem.«

»Nevystrkuj tak tu svoji vodnici,« napomínal jej za ním stojící mladík, »ať tě nezahlídne ten frajer.«

»Koukejte, už se mu třepe na hlavě cylindr — to koktá už docela plynně,« upozorňoval jiný uspokojeně.

Párek milenců přecházel po cestě nahoru a dolů, zastavuje se chvílemi v chůzi za důvěrného rozhovoru, který byl pro dívku asi značně lechtivý. Ve zjevných rozpacích často zvedala svůj rukávník k obličeji, zakrývajíc si jím nepochybně ruměnec panenských líček, patrně v obavě, že ani závoj nestačí jej zakrýti.

»Podívejte se na toho satyra, on ji bere kolem pasu; hoďme na něj nějakou sněhovou koulí,« radil horkokrevný divák v úkrytu.

»Jen ho nech, co bude dělat,« naváděl soused.

»Já být na místě *L.*, tak bych ho mile překvapil a pump bych ho aspoň o zlatku,« šeptal další.

Ale pojednou, právě naproti neviditelnému hledišti, odkud hledělo pět párů dychtivých očí, odehrála se scéna značně dramatická.

Dívka náhle stanula, jediným rázným pohybem zvedla s tváře

závoj a na překvapeného milence šklebil se, jemu tak dobře známý obličej malíře *L.*

Překvapení bylo silné. *H.*, jako člověk nevěřící svému zraku, rychle zvedl ruku k očím, div si nesrazil s hlavy cylindr, ale nevěřil-li očím ihned, nemohl jej klamati sluch.

Řev z nedalekého křoví, z něhož v zápětí vylezlo jako na povel pět řehtajících se hlav, víc než dostatečně jej upozornil na sehranou komedii. Narazil si do očí cylindr a rychle zmizel za nejbližším ohybem cesty v nastávajícím již šeru.

»Už jsem to nemohl v té šněrovačce a střevících vydržet — tlačí mne ‚kuří oko' až běda,« stěžovala si z osidel vysvobozená ‚dívka' svým pěti průvodcům na cestě do Bělského třídy, kde byla ‚divadelní šatna'.

»Teď jsem teprve poznal, jaké má *H.* všetečné ruce. Otíral se o mne, až jsem se obával, že mi pod damským pláštěm nahmátne škatulku sirek,« referoval *L.* svým kolegům o svých zážitcích s »ideálním milencem«, a po veselém rozloučení zmizel v domě se svým kamarádem, aby se u něho zbavil, za jeho vydatné pomoci, tísnícího jej »damského krunýře«.

★

Nešťastně, na distanc zamilovaný malíř *H.* do akademie řadu dní vůbec nepřišel, ale za jeho nepřítomnosti upravil školník visutou plentou separátní oddělení atelieru, které si *H.* zatím u prof. Hynaise vyžádal, aby prý mohl malovati »na modelu«, který si sám vybere. Jako starší a pokročilý žák měl podle ústavního řádu na samostatný atelier právo, ovšem se souhlasem svého profesora.

Ve své dobrovolné isolaci hospodařil později ještě s jedním kolegou, ale netřeba zajisté připomínati, že neposedný a komediantský *L.* to nebyl!

DESERTÉR ŽIVOTA.

Na chodbě umělecko-průmyslové školy v Praze stál při dopolední přestávce s druhými spolužáky mladík, pozoruje ruch kolem improvisovaného krámku portýrova, odkud lákala vůně teplých párků a smály se chrupavé housky.

Přes to, že mladík líčil nevšímavost k těmto pochoutkám, které mizely s krámku do rukou živě se kolem tlačících a šťouchajících se spolužáků i kolegyň, neušlo by zajisté pozorovateli, že jen neuměle zakrývá pravý opak.

Bylo jich vždy několik, kteří na ten dopolední vonící párek neměli, ba někteří naň často neměli ani v poledne, ale u tohoto vyzáblého mladíka, nápadně chudě oděného, byla jeho abstinence v přesnídávce přece nápadnější.

Jeho hubené ruce příliš vyčuhovaly z krátkých rukávů lacinného sakového kabátu žlutavé barvy, který byl i jeho zimníkem. Mělké kapsy nestačily k ukrytí rukou, na nichž, v zápěstí, bylo působení mrazu příliš patrné, jak prozrazovala červeň jejich kůže.

Přecházel přízemní chodbou, odpovídaje krátce anebo úsečným smíchem na různé poznámky anebo oslovení kolem pobíhajících spolužáků.

»Ty nerad koňské párky?« oslovil ho jeden z promenujících, který rovněž měl prázdné ruce i žaludek, mrkaje k portýrovu »buffetu«. »Teprv je deset hodin! — do dvanácti budu mít hlad, že bych okousal gypsovou Venuši,« sděloval mu dále důvěrně.

Hubený mladík, František M., zasmál se nepřirozeně hlučným smíchem, prozrazuje svoji nucenost a ustoupil více s cesty, aby byl méně na očích. Byl si zajisté vědom svého nápadně chudobného vzezření a zakrývaje svoje zarudlé ruce za zády, ubíral se po chvíli do druhého poschodí, kde byl atelier I. ročníku a kam se v brzku hlučně hrnuli za ním i druzí.

Sedíce obkročmo na svých »kozlíkách«, okukovali v polokruhu sádrový model Venuše Medicejské, kterou právě kreslili, bavíce se přitom nenuceně.

»Všiml sis slečny Z., jak měla pikantně vystřiženou bluzu? Už jsem se dověděl od portýra její adresu,« sděloval brunet s modrýma očima svému sousedu významně.

Oslovený, kysele se tvářící mládenec, ořezávaje uhel ke kreslení, ušklíbl se a obraceje se k druhým, posměšně hovořil:

»Podívejte se na Julka, zase už bude fňukat po nějaké kolegyni. Ale až se ta nešťastnice doví, jak mu smrdí ty jeho ‚orchideje'...!« a vyplivl se směrem k nohám Julkovým.

»To je důkaz,« ozval se rozvážně jiný, »že opravdu možno poznenáhlu umírat od nohou.«

Tenhle směr zábavy krasavec Julek nesnesl. Obořil se na utrhače a mohla z toho snadno povstati pranice, kdyby se nebyl ozval na ochranu napadeného jinak vždy tichý, hubený František, druhý jeho soused. Jeho stálá rýma byla nepochybně příčinou, že nezvykle resolutně — a snad pravdivě — prohlásil, že nic necítí a nevšímaje si posměšných poznámek, usmál se přátelsky na Julka. — Tak se sblížili pomalu důvěrněji a zůstali stálými kamarády a sousedy i v dalších ročnících, ba i potom, když František rýmu ztratil.

Přemáhaje nadlidsky úpornou bídu, přestoupil později do speciálky na malířskou akademii a zde, na místě svých tužeb, žilo se mu již značně lépe. Svojí vytrvalou pílí získal skrovného sice, ale přeci aspoň nějakého stipendia, jehož hubenost doplňoval sem tam se vyskytnuvší zakázkou.

Změnil se značně. Ač krasavcem nebyl, nepostrádal přeci zajímavosti. Co mu příroda uštědřila nejbohatěji, byly jeho vlasy, ale zato mu ubrala poněkud na nose, takže se svým hlubokým okem a vyklenutým čelem měl vzezření, připomínající masku Beethovenovu.

Jeho výrazná tvář zřídka se usmívala; stále do sebe zahloubán a uzavřen, byl bezděčně vyřazen z hlučných zábav svých temperamentních kolegů a jeho přísně střídmý život vynesl mu přezdívku »*Kartuzián*«.

V řídkých chvílích jeho sdílnosti dozvěděl se jeden z jeho kolegů, že otce sice ještě má, ale mladá macecha, která jej nenáviděla, vyštvala ho již před léty z domova, rozhodně nesouhlasíc s podporou v jeho studiích a syn ve své snad nemístné hrdosti práh otcovského domu, ostatně chudého, více nepřekročil. Jeho zpověď stala se za okolností značně romantických.

Kdysi v létě zatáhli jej bujní kamarádi, odcházejíce ze speciálky ve Stromovce, do často jimi navštěvované holešovické restaurace, kde se pilo a tancovalo na útraty několika kolegů, kteří právě vystupovali v roli mecenášů.

František jen seděl a kouřil, pozoruje tančící párky, ale rozdovádění kamarádi, v touze po laciné legraci, navedli jednu ze svých tanečnic, aby sama přímo vyzvala jejich samotářského druha do kola.

František se bránil zoufale, tuše, že má vystoupiti pro švandu kolegů, ale roztomilost pokušitelky a koketní úsměvy na něho vrhané přiměly jej na konec, že svolil, ale až se bude tančiti polka. Patrně i nezvyklost piva způsobila, že se k tomu odhodlal.

Byl to opravdu vzácný pohled na tančící párek. František vyskakoval jako koza na ledě, rozhazuje šosy svého dlouhého skořicového kabátu a tloukl o zem svojí tanečnicí jako palicí v hmoždíři. Svým pozoruhodným tanečním výkonem rozjařil se tak ohnivě, že nebyl k zastavení, a přijímal ovace svých kamarádů již docela vesele. K dalšímu tanci již se hnal bez pobídky, až mu jeden útlocitný kolega tanečnici z rukou vytáhl, nemoha se na její utrpení déle dívati.

V nezvyklé náladě bavil se jinak tak zamlklý František velice živě a ku podivu rozesmál i svoji, již dávno zotavenou tanečnici, sedící po jeho boku za stolem. Nikdo z jeho soustolovníků netušil, že odehrává se zde počátek životního románu jejich »Kartuziána«. Opouštějíc pozdě v noci hostinec, vzala rozkurážená společnost svého silně opilého kamaráda doprostřed a bavila se cestou dále na účet Františkův, který ztěží teď ovládal svoje, dříve tak křepké nohy, prohýbající se pod ním, jakoby byly z měkkého perníku. Držel s každé strany kolem krku své průvodce a zpíval unyle do noci arii »mouřenína« z »Kouzelné flétny«:

»Bílé děvče se mně líbí,
ach — odpusť mi, měsíčku!
Zamhuř svoje oči chvíli,
bych jí moh' dát hubičku...«

Ale našel se přece jeden mezi nimi, patrně nejméně opilý, který se nabídl, že »Kartuziána« vyprovodí až před dům, který podle jeho dohadu skrýval přes noc tělesné ostatky Františkovy, někde v Bubenči.

Za chvíli ztratily se ve tmě dvě zmítající se, pevně se držící silhouety, směrem ke Stromovce, do jejíhož tajemného a diskretního nočního ticha zavlékly i svoje potměšilé opice, sedící jim s ostražitostí vzadu na límcích.

★

Hřmot pádícího vlaku v přímé blízkosti dvou spáčů způsobil, že probudil aspoň jednoho z nich. Byl již den.

Procitlý spáč, kamarád Františkův, udiveně prohlížel svoje okolí a posadiv se ve vysoké a bujné trávě, ve které oba leželi, nejasně si uvědomil, že ho sem zavedl jeho soudruh, když byli před tím v noci usnuli na lavičce ve Stromovce.

Rozespalý dosud uvědomil si však, že je probudil ještě za noci noční hlídač *H.*, který je ostatně dobře znal. *H.* byl vedle své funkce jednoho z hlídačů ve Stromovce zároveň výpomocným sluhou u nich na akademii, na bývalém výstavišti.

Oživuje si v mysli toto noční intermezzo, malíř zapálil si cigaretu a šťouchl nohou do spícího »Kartuziána«, bavě se jeho komickým mžouráním rozespalých očí, do kterých mu neodbytně vnikaly paprsky ranního slunce.

»Nechceš si taky zapálit cigaretu?« pobízel Františka, »to máš po ránu lepší, než na Štědrej den pohlavek! Neboj se kouřit v posteli, že si zapálíš peřiny,« smál se, rozhlížeje se kolem po uválené trávě a dodal zvědavě: »Štěnice tu nemáš?«

»To nemám, ale ježky! — Honil jsem tady onehdy jednoho,« vykládal František svému podnájemníku, »ale kolik už je hodin?«

»Půl sedmé za pět minut,« hlásí spolubydlící ochotně, dívaje se na hodinky. »Měl bys mít na zdi v bytě aspoň sluneční hodiny, abys nezapsal.«

»To jsem blázen, že jsem neslyšel rychlík — anebo má zpoždění? Za chvíli tady bude smíšený vlak dělnický,« bručel František. »To jsou moje hodiny,« usmál se, ukazuje k železničnímu náspu nepříliš vysokému, u kterého v naprosté blízkosti byla »Kartuziánova« ložnice, jejíž okolí si náhodný podnájemník již dříve se zájmem prohlédl.

Byla to malá planina, kolem obklopená hustým křovím a od cesty dosti vzdálená.

Zarostlá byla bujnou, vysokou travou, která, nehledě ani k ochrannému křoví, zakrývala je i v sedě úplně.

»Tady, jakmile je léto, přespávám pravidelně,« vysvětloval František. »Člověk tím hodně ušetří — a ta vonící tráva! To je zdravější, nežli peřiny. Ráno si zaknaipuji a jdu bos až tamhle k ramenu Vltavy, kde se pohodlně umyji, po případě vykoupám a když se někdy obzvlášť brzy probudím, jdu tímhle viaduktem procházkou až k Troji.«

»To musí být nádherné, zvlášť když v noci prší,« liboval si kamarád. »To se ráno už snad nekoupeš?«

»Hm, když prší, vlezu si tamhle pod viadukt — je tam při zdi taky tráva,« vysvětloval již méně nadšeně František. »Ale již půjdeme k vodě, vlak už je tady!«

U řeky zabývali se toaletou a »Kartuzián« se rozhovořil obšírněji o svém životě a svých nadějích. Těšil se, jakmile si něco více zahospodaří, na další studie do Mnichova a vyžádal si proto svolení svého profesora, aby mohl i soukromé zakázky, tak zv. »kýče«, malovati v atelieru na akademii, kde měl také v uzamče-

né skříni svoji skromnou garderobu, kterou na zimu přenášel do někde najatého pokojíku.

Ale cestou k akademii upadal do obvyklé své málomluvnosti, ale důtklivě několikrát dovolával se kolegiální diskretnosti, hlavně co se týče jeho tajného přírodního »hotelu« ve Stromovce. Bál se svých kolegů!

★

S »Kartuziánem« děla se od jeho tanečního výkonu v holešovické hospodě změna, sice poznenáhlá, ale nápadná.

Koupil si z brusu nový oblek a najmul si v jedné holešovické ulici pokoj — a patrně náhodou v téže ulici, kde bydlila jeho veselá tanečnice.

Kdysi mu vyslídil všetečný kolega z kapsy svrchníku čouhající sáček s cukrovím a vítězně jej ukázal před plachým zrakem »Kartuziána« kamarádům, s ironickými poznámkami.

Zrudlý František vytrhl mu kořist z ruky (očividně připravený dárek) a s vášní u něho nevídanou vrhl se proti šprýmaři, který poděšen před ním couval, nechápaje jeho hněvivého výbuchu.

Kamarádi záhy poznali, že »Kartuzián« je zamilován, vášnivě, s celou vehemencí mladíka nezkušeného, který do svých dvaadvaceti let k dívce se nepřiblížil jinak, nežli platonicky, ale zamilován, bohužel, do dívky, která si cenila své milence jen dle jejich štědrosti!

Že ji František dovedl s počátku zaujmouti svojí naivitou, svou prostou povahou, je pochopitelné, ale záhy se jej nabažila. Byl nepohodlným milencem svými »nepraktickými« názory na lásku a svojí prudkou žárlivostí. Připomínal svou lačností v lásce, tak náhle a prudce vzbuzené, dravou rybu, která hozené vnadidlo hltavě spolkne i s vražednou udicí, aby sousto vydala jen za cenu vlastního života.

František svojí nedružnou povahou, svým isolováním se od veselých soudruhů, ztratil schopnost sdílnosti, která často bývá ne-li záchranou, aspoň značným ulehčením v různých strastech životních a snáze se zapomíná uprostřed smíchu lehkomyslných kamarádů.

»Sdělená bolest je bolesti půl,« praví staré přísloví, ale František sdílnosti ve svých strastech neznal. Uzavíral se tím nepřístupněji. Snad s počátku, kdyby se byl svých kamarádů na svůj ideál zeptal, mohl býti včas varován, ale ve stadiu své lásky, v jakém byl, zasloužil jen politování.

A to si snad, ač příliš pozdě, uvědomil sám.

Katastrofa, která nastala, vzrušila všechny, kteří s Františkem přišli kdy do styku.

Ve své bezmezné, avšak odůvodněné žárlivosti vnikl kdysi za bílého dne násilím do bytu své milenky a když jeho nový sok prchl ve strachu před zuřivostí Františkovou, vrhl se na proradnou svoji dívku, rdouse ji jako šílený.

Zoufalé volání napadené, hřmot a křik sousedů, dobývajících se do uzavřeného bytu, uvědomilo jej teprve o jeho nerozumném činu a zoufalý, nevida jiného východiska z kritické situace, otevřel okno a vyskočil z druhého patra na ulici!

— — — — — — — — — — — — —

Když jej přivezli s oběma přeraženýma nohama za úplného vědomí do nemocnice, odepřel jakoukoli výpověď.

Trest za svoje mladické poblouzení odpykal si těžkým svým zraněním a plouhal se o holi těžce ulicemi, vycházeje ze svého bytu jen za nejnutnějšími existenčními záležitostmi.

Žil jako pravý Kartuzián, pouze s myšlenkou na smrt.

Přesto, že právě v té době zemřel jeho otec a odkázal mu na venkově rodný domek, zůstal v Praze a živořil v úplné odloučenosti ještě několik roků, až jej plicní tuberkulosa srazila k zemi nadobro.

Jistě ve svém umírání vzpomněl na veselé, většinou již ve světě roztroušené soudruhy a na život ve speciálce na výstavišti.

Snad vzpomněl i písně, kterou si ve spokojených chvilkách svého, v celku trudného života za svojí štaflí na akademii tiše prozpěvoval:

»Aj, bledý měsíčku,
ty tichý poslíčku,
pluj, ó pluj, ó pluj ...
Pluj tam za ty bory,
za modravé hory,
kde bydlí druh můj ...«

— — — — — — —

JOHÁNEK — ŽIVÝ AUTOMAT.

Jan Hatina, všeobecně však zvaný »*Johánek*«, byl model, známý ve všech speciálkách »malířské akademie« před 30 roky, ale stal se téměř výhradním modelem sochařů, žáků speciální školy prof. *Myslbeka*.

Starší žáci Myslbekovi byli umístěni na bývalém výstavišti Jubilejní výstavy ve Stromovce a tam právě Johánek zdomácněl. Stal se jakousi živou částí inventáře speciálky.

Byl z rodiny, jejíž všichni členové živili se jako modely na »akademii« a to jak starý otec a matka, tak vdaná dcera i syn, Johánek.

Byl to mladík asi 23letý, dobře urostlého těla, tváře na pohled inteligentní. — Avšak tato tvář byla šibalským úskokem matky přírody, která se chtěla patrně lacino pobavit.

Sochaři, aby si jej pro jeho pěkný »akt« a ochotu připoutali trvale, požádali prof. Myslbeka o zjednání výpomocného sluhy k přípravě modelovacího jílu, na což jeden školník pro tři speciálky do Stromovky přidělený nestačil — a hned také navrhli Johánka.

Myslbek souhlasil a tak se stal k nemalé své radosti i starých jeho rodičů Johánek sluhou s určitým platem, ale i nadále častým modelem, takže bylo slušně o jeho existenci postaráno.

Ale ku podivu, vděk Johánkův za toto jeho štěstí neplatil prof. Myslbekovi, ale jeho žákům, kterým byl slepě oddán.

Jeho poslušnost hlavně k několika starším žákům byla až obdivuhodná a Johánek byl přitom všem dresírování úplně šťasten, snaže se horlivě vyplniti každé jejich přání, ač bylo často hodně bláznivé.

Zdá se, že Johánek měl více rozumu, než dával najevo a bavil se zároveň se svými pány, prováděje ochotně vše, k čemu jej navedli, anebo co jako službu nařídili. Práci těžkou neměl. Jako bývalý výpomocný nosič na nádraží měl se nyní jako pán, ale musel se náležitě vycepovati k nové své službě, která podle názoru jeho trenérů pozůstávala výhradně v jich osobní obsluze a pak v legracích.

Jedním z žáků, kteří měli na něho neobmezený vliv, byl sochař *P.*, hlavní dresér Johánkův.

Jakmile *P.* vstoupil ráno do atelieru, Johánek již nacpával dlouhou jeho gypsovku. Zatím co si *P.* oblékal pracovní plášť a sázel na hlavu turecký fez, Johánek již hbitě otevíral před ním dveře, kterými *P.* vyplul v mracích kouře jako říční bagr a ubíral se vážně, jako padišah v průvodu oblíbeného eunucha, ven na jistou malou místnost. Svižný Johánek, předběhnuv jej, otevřel dvířka, za kterými *P.* zmizel i s dlouhým troubelem své gypsovky.

Po chvíli, slyše z vnitřku zvolání »Johánku!«, pootevřel šetrně a štěrbinou podal náležitě schumlaný papír.

Po tomto obřadu *P.* vcházel do dveří speciálky Johánkem již otevřených, přivítán hned při svém majestátním vstupu hněvivými výkřiky:

»Kdopak se má rozdělávat s hlínou? Je to už zase tvrdý jako kobyla! Myslíš, že je Johánek tady jen pro tvoje legrace?«

P., nevšímaje si hartusení kamarádů, poklepal Johánkovi uznale na rameno a ukazuje na polici stojící džbánek, nařizoval: »Tady máš, Johánku, na dva párky a na pivo — ostatní si nech od cesty — a můžeš se zeptat, jestli chtějí druzí pánové taky,« dovoloval Johánkovi blahosklonně.

Sochař *Quido K.* kdysi modeloval svého kolegu, malíře V., žáka vedlejší speciálky Brožíkovy. Malíř *V.* jako pokročilý, starší žák, měl pro sebe přidělený atelier, kde také měl stále nedomalovaný portrét, který jako revanche měl dodati kolegovi sochaři za svoji bustu, kterou již dávno obdržel, ale k domalování portrétu se neměl.

Sochař, stálými průtahy kolegovými již dopálen, zavolal si Johánka, vracejícího se právě s pivem a s vážností biblického kazatele nařizoval: »Ty, Johánku, teď půjdeš vedle do atelieru pana *V.*, zaklepáš a až ti otevře, podáš mu ruku a řekneš: »Já, pane V., vám jdu za pány sochaře vysloviti svoji soustrast!« — a to budeš, Johánku, opakovat každé půl hodiny, dnes celé dopoledne!«

Malíř V. ovšem po prvém soustrastném projevu byl udiven, po druhém, nečekaje ani na ukončení Johánkovo, práskl mu dveřmi před nosem, ale pak již na klepání přirozeně ani neotvíral, ale zato vztekle nadával. Johánek nepovolil, plnil svůj úkol vždycky poslušně.

Nejvíce však ze všech ovládal Johánka sochař *F.* (jinak i záložní důstojník u vozatajstva), který projížděje se občas ráno Stromovkou, zastavil se u speciálky a svého šimla nechal podržeti Johánkovi.

Jako syn zámožných rodičů mohl si dovoliti všelijaké nákladnější špásy, na které měl neobyčejně bohatou fantasii.

Časté zpropitné, přepych jízdy na koni, ale hlavně sugestivní vliv sochařův působily na Johánka neodolatelně, takže pod jeho vedením byl opravdu automatem, pracujícím úplně spolehlivě.

U sochařů měli právě za model novou a hezkou modelku, která při nahodilé návštěvě některého souseda malíře, neznajíc ho, byla neklidná.

F., hodlaje tyto návštěvy po čas práce zameziti, nařídil Johánkovi, aby se postavil před dveře a ať se přiblíží kdokoli, volal: »*Kvérheraus!*«

Johánek byl venku hodnou chvíli zticha, ale pak se náhle ozvalo nejen jeho řvaní »*kvérheraus*«, ale i rozzlobený a sochařům dobře známý hlas. *F.* běžel rychle otevříti a na prahu stál Johánek, zabraňuje vstup prof. Myslbekovi.

»Co je to za komedie?« mračil se Myslbek, vcházeje do ateliery. »Ten chlap se mi postavil do cesty,« hartusil, ukazuje holí na Johánka.

Sochař *F.* byl jeho oblíbeným žákem, a spokojil se proto nějakou jeho výmluvou, aby prý byl klid v práci atd.

»Takové voloviny si nechte,« bručel ještě nevrle Myslbek, »co kdyby sem náhodou šel Lobkowicz?«*)

F., stále neúnavný v hledání různých vyražení, objednal si na určitý večer Johánka do svého bytu na Vinohradech, oblékl jej do černých šatů, na nos mu nasadil skřipec a takto vymóděného odvedl do taneční zábavy, do které měl již předem pozvánky. Johánek, jak podotčeno, byl nejen dobře rostlý chlapík, ale i jeho tvář byla pravidelných, sympatických rysů a pořekadlo, že »šaty dělají člověka«, osvědčilo se i v tomto případě znovu.

Ale *F.* měl s Johánkem docela jiný plán, nežli nechati jej vystupovat v roli sympatického tanečníka. Ukázal mu potajmu některé, jemu dobře známé vinohradské slečinky a navedl ho předem, co má s kterou při tanci mluviti. Sám nenápadně sledoval jeho obřadné, s plnou vážností prováděné úkoly. Zábava pro *F.* přišla brzy.

Mezi gardedámami nastalo nápadné hnutí, když jim dcerušky s uzarděním sdělovaly, co onen neznámý mladík s nimi při tanci hovořil.

Johánek, neprozradiv však svého Mefistofela, musel ven a to velmi kvapně. Teprve na ulici, kde trpělivě přešlapoval, očekávaje svého »salonního« vychovatele, přijal radostně zlatku, jako

* Kníže Jiří L., tehdejší zemský maršálek, byl občas návštěvou u Myslbeka ve Stromovce, obdivuje model k pomníku sv. Václava, na kterém v té době právě Myslbek pracoval.

odměnu za zdárný svůj výkon a spěchal domů odpočinouti si na nabytých vavřínech.

I jeho občasné vystupování v »Monaku« zaslouží všeho uznání. Nerozlučná dvojice sochařů, *R.* a *K.*, posadila jej stranou k pivu a přišel-li host, který Johánka dosud neznal, na vyzvání obou kumpánů, maje pečlivě naučenou svoji řeč, přistoupil k udivenému hostu a obřadně se představil:

»Já jsem Jan Hatina,« a ukazuje rukou k oběma zcela vážně se tvářícím šibalům, dodal: »komorník vysoce urozených pánů sochařů« — a šel důstojně k svému pivu.

Při třetím půllitru s obdivuhodnou spolehlivostí však to obrátil, odříkávaje: »vysoceurozený komorník pánů sochařů!«

Johánek si v pivním truňku liboval a této své náklonnosti mohl často, vlastně denně hověti u svých »pánů sochařů«, jednak zpropitným anebo dávkou piva od nich samotných, na kterou již cestu bral si zálohu přímo ze džbánu.

Sochař *W.*, Němec, pracoval na soukromé zakázce pomníku, který s dovolením prof. Myslbeka modeloval na akademii a zahnízdil se, ovšem rovněž s jeho svolením, ve vedlejším, v té době zcela prázdném jeho atelieru. Doufal naivně, že ve své pilné práci bude ve své isolaci spíše uchráněn před různými allotriemi bujných kolegů, ale z tohoto svého omylu byl často vyveden za ním tam vniknuvšími soudruhy. Čeho jedině byl zbaven, bylo oblíbené a zákeřné házení hlínou, kdy hliněná koule, i když minula hlavu, zcela bezpečně se připlácla na model.

Při Myslbekově korektuře model pomníku, určeného pro jisté německé lázeňské město, rychle pokročil a byl téměř hotov, pročež jeho autor, maje v kapse již řádnou zálohu, dal na soudek piva a koupil k tomu několik slanečků, které však k sesílení žízně byli v parném létě věru zbytečné.

Pod skleněným krytem atelieru jen se slévalo, jako pod pověstnými »olověnými střechami« benátskými. Praktický *F.* byl pod pracovním pláštěm »jako Adam« a zpod tohoto pláště dole vykukovala chlupatá lýtka, obepjatá podvazky. Procházel se rozlehlým atelierem, zvětšeným dokořán otevřenými, širokými dveřmi do sousední místnosti, kde byl pouze massivní, otáčecí podstavec s téměř hotovým modelem zmíněného již pomníku německého kolegy.

Návrh pomníku představoval téměř v životní velikosti císaře Josefa II., zírajícího se svého vysokého podstavce zamyšleně dolů' patrně na mísu herynků, které tam k jeho nohám někdo položil.

F. ve stálé touze po laciné legraci zavolal si tiše Johánka, točícího se mlsně kolem sochařů, shromážděných u soudku s pivem, a vybídl jej:

»Když, Johánku, sníš ty herynky, dostaneš ještě jeden litr piva, ale musíš si pospíšit, než to tamti vypijí.«

Johánek, šetře časem, pustil se do nich s velikou kuráží a prvního slupl naráz, s druhým se však obíral již pomaleji, šilhaje lačně po pijících a hlučně se bavících sochařích a potil se, jakoby stěhoval piano. Sousta se mu převalovala v ústech a slintal jako pominutý.

F. stál nad ním neodbytně jako berní exekutor a vlídně pobízel:

»Tak si pospěš, Johánku, nebo nedostaneš nic!«

Ale třetího slanečka již nezmohl — a bylo jich celkem pět! Nechal marného snažení a přišourav se k hlučné společnosti, dodal si kuráže a žádal o litr piva.

»Jaký litr?« divil se hostitel, Němec *W.*, nevěda s ostatními, že Johánek má v sobě skorem tři slanečky. »Voni už dostali svůj půllitr a táhnou,« rozkřikl se na žíznícího Johánka a bavil se dál.

Johánek kroužil kolem, pozoruje s hrůzou, že soudek při každém půllitru naklání se téměř již kolmo, a tvářil se zoufale. Přišoural se k sochaři *F.* jako žíznivý Arab na Sahaře ke své oase a stěžoval si, že už to nemůže žízní vydržet. Ten mu podal samaritánsky svůj plný půllitr, který Johánek do sebe vchrstl, až to zasyčelo.

»Počkej, Johánku,« konejšil ho *F.*, »zato, že je *W.* tak lakomý, tak mu něco provedeme. Prozatím už musíš pít jen vodu — pivo došlo!« — a pozoruje u vodovodu nezkrotnou žízeň hasícího Johánka, popichoval: »To máš takového krkáče, dá na pivo a vychlastá to skoro sám.«

F. předstíraje, jakoby vyřizoval u svého stolu nutnou korespondenci, zůstal v atelieru s Johánkem sám a přesvědčiv se, že jsou vskutku všichni pryč, vyňal ze zásuvky svého stolu malou krabičku a poručil Johánkovi: »Skoč k uzenáři pro trochu hořčice — ale ať jsi tu hned!«

Když se Johánek vrátil, zastihl ještě sochaře *F.* v pilné práci u stojanu jeho kolegy, Němce *W.*, a na jeho vyzvání Johánek sňal přední stěnu, t. zv. »šturcu«, uzavírající se všech stran hliněný model, aby zůstal vlhký.

Císař Josef II. zíral na ně z pološera svého »šturcu«, obložen tu a tam mokrými hadry, jako rváč z arestu, a *F.* položil mu k nohám svůj výrobek, který po umístění pomazal hustě přinesenou hořčicí.

Věc, kterou tam uložil, byla obratná, zcela zdařilá imitace čehosi, co nejčastěji lze shlédnouti na venkově ve vší přirozenosti za stodolou, a byla schopna oklamati i nejcvičenější oko kaž-

dého cídiče stok — čili průtočníka. Aby oklamala i nos, sáhl *F.* po malé, již připravené krabičce, vyňal několik želatinových kuliček, naplněných sirovodíkem, které na jeho vyzvání ochotný Johánek rozmačkal v hlíně u nohou císařových — a »šturc« byl rychle uzavřen.

Nutno podotknouti, že stolek sochaře *F.* obsahoval ve svých uzavřených zásuvkách kromě růžových psaníček a zmíněných smrdutých bomb i různé pyrotechnické výrobky, jako »žabky«, dělové rány i »svrbící prášek«. Také suchý kočičí ocas, připevněný na drátu, tam byl připraven jako příhodná rekvisita — a to vše dohromady tvořilo nezbytné pomůcky pro příští plány, táhnoucí, snad dosud v neurčitých obrysech, vynalézavou hlavou sochařovou.

»To se bude *W.* zítra divit, co mu císař Josef přes noc ve „šturcu" nadělil,« liboval si *F.*, opouštěje s Johánkem atelier. »Ale, Johánku, ani muk!«

Jako reservní c. k. rakouský důstojník dokumentárně tím znázornil plodnou činnost císařů rakouských.

★

Druhý den bylo opravdu veliké udivení, když loyální Němec odkryl z pod »šturcu« svého císaře. Udivení bylo takové, že nestačila okna a dveře k jeho vyvětrání.

W., když vylezl po schůdkách k modelu a odepnul háčky přední stěny jeho velikého pouzdra, div po hlavě nesletěl dolů. Hustý smrad vyrazil proti němu, a na jeho rámus sběhnuvší se kolegové nejen cítili, ale i viděli, co vše si císař Josef přes noc dovolil na »akademii umění«.

»Ještě buď rád, že ti odtud ten „Josef" neutekl, když už si takhle naturálně počínal,« chlácholil jej *F.*, »na dnešek mu dej do „šturcu" na noc nočník — a nějaký papír . . .«

»To je ale skandál,« mínil kdosi; »třebas je to císař, tak už taky mohl slézt a jít na záchod — kdo to má čuchat?« Tím ovšem tento ignorant dal najevo úplnou neznalost chvalně známé »svobodné« vůle císaře Josefa II.

Johánek, šklebící se jako hanuman, na rozkaz zuřícího Němce přišoural se s lopatkou a smetl špachtlí »pozůstalost« císařovu, ale neodborným zacházením shodil ji na zem, kde se rozplácla.

Teprve nyní poznal *W.*, že ona »věc« je ze stejného materiálu jako jeho císař, to jest z jílu, a částečně usmířen vyhodil s pomocí Johánkovou s podstavce i hlínu, nasycenou sirovodíkem.

Johánek velice spokojeně se usmíval a točil se vděčně kolem svého milovaného protektora *F.*, dívaje se s obdivem a úctou do jeho potměšilých, modrých očí.

»Johánku, jdi s tím psem ven!« volal sochař *R.* od svého stojanu, když zahlédl, že jeho malý psík, kterého občas brával s sebou, sedí u dveří.

Johánek šoural se »vyvenčit« psa před budovu, kde jej za chvíli vyhledal, po nějakém vyražení stále se pídící *F.*, dávaje mu do ruky lístek:

»Johánku, skoč mi do Bělského třídy k materialistovi a tohle tam kup — a pak si vypůjčíš vedle u malířů pro mne štěteček, ale ať to nikdo u nás nevidí,« nařizoval *F.*

V poledne, před odchodem kolegů, pohrával si *F.* nenápadně s psíkem a vlákal ho za plentu, kde za pomoci Johánkovy cosi s ním kutil. Sochaři, hrnoucí se v poledne ve spěchu k obědu, sotva jim dveře stačily, nevěnovali psíku, běžícímu v patách svého pána, příliš pozornosti — až v Bělského třídě.

F., zaměstnávaje svého kolegu při chůzi rozhovorem, pošilhával dozadu na chechtající se kamarády i ohlížející se a rovněž se smějící cizí chodce.

Psíček, poslušně cupající za svým pánem, poskytoval právě ze zadu nadmíru nezvyklý, vděčný pohled! Byl pod ocáskem, koketně nahoru zakrouceným, s celým tam příslušenstvím zlatě nabronzován, takže paprsky poledního slunce, odrážející se od tohoto zvláštního zrcádka, zraky passantů přímo přitahovaly.

Benzinový bronz, téměř ihned schnoucí a příjemně chladící, očividně psíčkovi lahodil, což působilo tím směšněji. U Eliščina mostu se průvod se šťastným, ale nic netušícím majitelem psa, tak originelně maskovaného, srdečně rozloučil a pejsek i jeho pán, spokojeně si pokuřující, kráčeli k Malé Straně do rodinného kruhu k obědu.

Sochař *R.* byl povahy veselé, legraci vždy přístupný, ale to vytýkal odpoledne nevinně se tvářícímu kamarádu *F.*, že maminka div neplakala, když doma svému miláčkovi mydlila v umývadle zadnici, čemuž se však psíček zuřivě bránil.

»Bodejť by se nebránil,« soudil *F.*, »mohl na ten svůj přepych nachytat nějakou dollarovou čubičku! Tak se mu silně blýskalo pod ocáskem, že div nehřmělo.« —

»Tak, Johánku, poraď! Co teď?« ptal se sochař *Quido K.*, stoje po dešti u zablácené silnice se svým nerozlučným druhem, sochařem *R.*

Chtěli oba na odchodu z »akademie« k nejbližší stanici »elektriky«, na samém pokraji Stromovky stojící, ale museli se touto nevábnou cestou dříve přebroditi. *Quido K.*, dívaje se na své šviháckě botky s knoflíčky, přemýšlel hluboce.

»Já vás tam k tramvaji přenesu na zádech,« nabízel se Johánek.

»A uneseš mne?« vyzvídal *Quido K.*, malý, obtloustlý, ale s markantním nosem a s dvěma šelmovskými dolíčky v plných, bezvousých tvářích.

»To já nosil na nádraží větší balíky,« ujišťoval dobrácky Johánek.

Snad by se byl mnohý rozpakoval nechati se v poledne, před zraky dosti lidí, nésti na zádech, ale *Quido K.* s největším klidem vylezl Johánkovi na hřbet a ten se svým kulatým »balíkem«, jehož nos mu čouhal přes rameno, kýval se rozvážně jako »koráb pouště« přes blátivou cestu a obrátiv se u tramwaje zády, postavil jej opatrně na schůdky a šel pro druhého.

Netřeba podotýkati, že tento nezvyklý transport byl sledován kromě zraků chodců i vyjeveným konduktérem, kterému nešlo na rozum, že přinesení pasažéři v zápětí se klidně pohybují na svých nohách vagonem.

Vážnost, s jakou Johánek prováděl »s hora« nařízené různé výstřednosti, byla jeho specialitou. Johánek se u svých »pánů sochařů« očividně sám dobře bavil a nebyl by za nic na světě vyměnil svoji službu, která vlastně záležela téměř v samých enšpíglovských kouscích, jichž byl většinou automatickým vykonavatelem.

Ve své lásce k »vrchnosti« byl *Číňanem*, ve věrnosti *Indem* a poslušností *Negrem*, takže v jeho osobě spojovala se rasově *Evropa, Asie* i *Afrika* — a »takový zázrak se tak hned nevidí!«

MONACKÁ „AKADEMIE".

Zapáliti si doutník není, zvlášť u muže a k tomu v hostinci, zajisté nic nápadného anebo zvláštního. — U Karla Pospíšila byl to však výkon nadmíru pozoruhodný, jak zřejmo z výkřiku Groha: »*Koukejte, Khódl kouří!*«

Karel Pospíšil, zvaný český Offenbach, již před 30 roky jeden z nejznámějších našich skladatelů, autor populárních písní a klavírní virtuos, byl ovšem i hybnou pákou »monackého národa«. Byl si toho dobře vědom a také, kdy chtěl, pořádně jím svojí muzikou zahýbal — až hrozil majitel domu našemu hospodskému už po kolikáté vyhazovem; nakonec mu jej, po marných výstrahách, přeci uštědřil.

Hloupé důvody k výpovědi jsme jednohlasně uznali za malicherné chikanování ubohého živnostníka a stěhovali jsme se s ním i se všemi těmi »sekerami«, které jsme u něho zatkli.

Obzvláště směšný nápad domácího, že noc je prý ke spaní, jsme před 30 léty uznávali svorně za blbost, šosáctví anebo důsledek paralysy mozkové. Když chtěl domácí v noci spát, tak neměl bydleti přímo nad hospodou a hlavně nikdy nad »Monakem«. — Tam měl nasadit nájemníka, kterého se nemohl již nijak zbavit. Dále on byl aspoň v peřinách, kdežto my jsme v »Monaku« peřin nikdy neměli a mnozí jich neměli ani doma — a taková neslýchaná výhoda mohla mu stačiti úplně. Naše občasné provozování »benátských nocí« způsobovalo mu záchvaty, které hanebně vybíjel v příštích dnech na ubohém hostinském, až jej nakonec, jako krvelačná Harpyje, zdolal.

Produkce »benátských nocí« byly proto na neurčito odloženy, »plavby« v »gondolách« zastaveny, až se nepříznivý vítr zase usadí. Počkali jsme na »odliv« domácího na venek a našich zábav zajisté nedočkavým nájemníkům jsme tuto pausu později řádně vynahradili.

Jeden z parných letních dnů sehnal kdysi opět dohromady v početnějším množství monacké bohémy, tyto umělce v hladovění. Courali se jednotlivě nebo v chumáčcích, s šestáky anebo bez nich.

Proti hlavní stěně, poblíž pianina, sedí Pospíšil za půllitrem

a jak již naznačeno jako zvláštnost, kouří. Pozoruje stěnu proti sobě, kde pod tryptichonem, zobrazujícím fauny a dryády, čte nový nápis:

»Pijme rychle, přátelé,
novou číš si dejme —
a po dopití další zas
a znovu dopíjejme! —
A pomněme, že mrcha smrt
i sem posílá zvědy
a možná dost, že dneska snad —
pijeme naposledy . . .!«*)

»Kterej trouba to spáchal,« bručí Pospíšil, dívaje se nerudně po hostech u druhého stolu, čmárajících do »monacké knihy«, a obraceje se ke Grohovi (na kterého si očividně potrpí), stěžuje si: »Zrovna dnes čekám hosty a tady to vypadá jako panichyda po funuse!«

Groh, monacký »arbitre elegantiarum« (v »civilu« tehdy magistrátní úředník), míní, že by to musel být funus věřitelů, a mrká usměvavě na protější stůl bavících se kamarádů. — »Ale, hoši,« volá vstávaje od stolu, »mám nápad. Uděláme si dnes akademii s deklamacemi a zpěvy — a rozhodně o ceny. Zkrátka, krásná literatura a výtvarné umění ať povyleze trochu nápadněji kupředu a „pegas" za to dostane nažrat bramborového salátu s herynkem. Na příslušné „tupláky" vyberu hned.«

»Mně ňák dnes nebere, je to jako kafe,« předstírá lstivě Kučera, aby se vyhnul příspěvkům, které jsou zatím vybírány do klobouku za různých pochvalných a kritických poznámek: »Ty špíno, za ten svůj pětník se běž napít z kašny,« anebo: »to se hned pozná podle těch vhozených knoflíků, kolik jich dnes zůstane dlužno . . .«

Při tom přeci sbírka vynesla po různých námahách a tahanicích dostatečný kapitál, aby Groh ve výčepu a v kuchyni pyšně ohlásil nastávající slavnost s hodokvasem.

»První cena by mohla být herynk s „bírhundama", třebas ve formě cestovního stipendia,« navrhuje Rektorys. »Já bych si taky rád spravil žahadlo.«

»S ohledem k jejich nádivce v téhle letní sezoně se syrečkama nic není,« radí Dvořák. »Zrovna před chvílí dva utekly z výčepu až na ulici — jinak ale, jako cestovní pomoc, by dobře vyhovovaly.«

---

* Napsal Jan Šembera, zemřel první z návštěvníků „Monaka" v mladém věku.

Pospíšil usadil se mezitím u pianina a spustil bujnou »monackou«:

»Že je mysl veselá ku zdravíčku cesta,
pravil moudrý Šalomoun: »To je stará vesta«.
Proto jsme vždy přátelé, kamarádi, braši,
zpíváme si vesele novou píseň naši . . .«
— — — — — — — — — —

Vraceje se ke stolu značně veselejší, kritisuje hromadný úhoz na stoly ke konci písně ironicky: »Šorfšici!« Již za zpěvu hymny Kučera, Rektorys a malíř Š. horlivě píší, zatím co Groh s Dvořákem pečují o vzhled místnosti za pomoci Lindauera jako jednatele, který scházejícím se přespolním hostům s vrozeným taktem doporučuje, kdo nemá aspoň na jeden »tuplák«, aby si napřed vypůjčil od hospodského. S programem se prý zatím počká, protože čišnice Tóny čekat nebude.

V průvodu denního hosta vcházejí dva alumnové z blízkého semináře. Jdou tiše, ostýchavě, ale vítáni ryčným hlaholem a povzbudivými výkřiky: »Máte přes čas od pana hejtmana?« — »Pánové, tady se musíte chovat slušně, tady jste v Monaku . . .«

»Ale vy jste si tak podobni,« ujišťuje seminaristy Lindauer, »jako byste oba jedli od stejného uzenáře.«

Jeden z alumnů, vytáhlý, pozoruje již za stolem rozpačitě hlučnou společnost a jeho vyjevené, krátkozraké kulaté oko připomíná poplašenou slepici, ale loktem upozorňuje svého menšího kolegu na jednotlivé obrazy i nápisy na stěnách. V semináři asi takové neviděli. Část nesvázané monacké knihy dostala se jim pojednou do rukou a zdá se, že již první stránky je upoutaly. Tahají si ji při čtení jeden druhému z ruky:

Dědek chabý jí rád žáby . . .
Hlavu, předek — její dědek,
ni ramínka — jen stehýnka!

*

Páni kabrňáci sedí při víně,
mají pro legraci slečny na klíně.
Páni jsou sviňáci — slečny jsou s . . .

*

Usedla si má panenka do zelené smrčiny.
Sukénky si vyhrnula — kvítek rajský, nevinný!
K nebíčku se zahleděla, v krajiny ty neznámé:
»Kdy že prý se od farára spolu oddat necháme?«
A než jsem moh' odpovědít — vyskočí a zakřičí:
»Jejé, já si zabodnula do zadnice jehličí . . .!«
— — — — — — — — — — —

»Dejte sem tu knihu,« volá Lindauer na uchechtávající se alumny, »mohlo by se vám zdát v noci v semináři o bubákách! — Počkejte si, až budete vysvěcení!« a cinkaje v klobouku utěšeně se množícími příspěvky, hrne se k nim.

Groh, pečlivý pořadatel a vždy dbalý důstojné representace, rozhlíží se při chůzi s úsměvem po lokále a škrabe se ze zvyku v zadu na kalhotech. Ale vtom zaslechl Kučeru, pumpujícího vcházejícího hosta hned ve dveřích o korunu. V obavě, aby svojí netrpělivostí nic netušící hosty nepoplašil, doporučuje mu po straně k tomuto výkonu známou malou místnost, která mu již dříve tak často zcela vyhovovala. Kučera, vraceje se ke stolu, hlasitě vzdychne: »Kdyby pánbůh dal a bylo tu už jaro — když nikdo nepučí, aspoň stromy pučí . . .« a dal se opět do psaní.

Místnost se utěšeně plní. Přišel (jako téměř denně) známý Eda Krtička i se svým lahodným tenorem a sotva usedl, hlásí Kučera, že je s psaním hotov a žene se hned po míse salátu s herynkem. Ale detektivní oko Grohovo zpozoruje včas nebezpečí.

»Počkat,« volá, »zvláštní jury rozhodne, kdo vyhověl podmínkám, z nichž hlavní, jak se samo sebou rozumí, je pointa zušlechťující. Ať rodiče našich budoucích dětí se nemusí jednou v hrobě červenat.«

Malíř Š. i Rektorys jsou rovněž hotovi a skládají papíry k rukám poroty, jíž předsedá Groh a přísedícími jsou oba alumnové, kteří se ukázali jako skuteční milovníci krásné literatury monacké.

Na stole uprostřed, kde na míse bramborového salátu rozvaluje se navrchu z kůže oloupaná I. cena, zpívají si zatím hosté kuplet: »Sa, sa, sa, sa, salát . . .«*

»Dnes je tu zas útulno jako v maštali,« míní uznale jeden z hostů, speditér, kterého malíř Ullmann s oblibou představuje kamarádům: »Hamilkar Barkas, speditér ze Syrakus.«

»Každý autor si přednese svůj ‚kumšt' sám,« hlásí Lindauer, vystrkuje Rektoryse na židli — a radí mu zdola kamarádsky: »A nekejvej se tam jako smrt na orloji, ať někomu nespadneš do piva!«

Honza Rektorys vytáhne elegantním obloukem ze zadní kapsy žaketu šátek, vycídí si skřipec a nos, vytáhne obočí do dvou střechovitě lomených čar a za důvěřivé pozornosti posluchačů přednáší:

»Jaro, léto, podzim, zima —
napsal Zola v kriminále . . .

— — — — — — — —

* Kuplet K. Pospíšila z výpravné hry »Náš dům v assanaci«, hraný tehdy po celé Praze.

»To nás nelakuj,« slyšeti jednotlivé výkřiky hostů, »ještě řekni, že to napsal česky...« — »Ticho, kdo bude mluvit, zaplatí tuplák,« volá Groh a vybízí Honzu Rektoryse: »to není na tebe, čti!«

A uklidniv s námahou sbor výkřiků a ironických posměšků, umožňuje pokračování:

První máj. Noc, loubí, vůně...
On a Ona, blaha tůně —
sliby, vzdechy — srdce kusy,
jásot, náruč — — — mlaskot pusy —
šepot, nedůvěra, strach...
Konejšení, ústup.... Ách...

*

Léto, bledost, častá mdloba...
Kmotry-tetky, lidská zloba!
Povoleny »cvikle«, háčky,
vyšší číslo šněrovačky.
Otok tváří, zubů bol,
Obklad, kapky — alkohol!

*

Podzim, objem, cesta, Praha.
Klepny-tetky: »Ahá! Ahá!«
Nouze, půjčka — »strýček« mlynář!
Červený dům — — Apolinář.
Bába, doktor, peklo muk —
bolest, výkřik — — je to kluk!

*

Zima, služba, panstvo, kojná —
častý úsměv i mzda hojná!!
Jaro, léto, podzim znova...
Insert: »*Privát — čestná vdova!!*«
— — — — — — — —
Šantán »*Salon*«, špitál, šance —
cibul, řetkev — — konec flance!!«

»No, ty jsi se ‚vytáh'! Že se, Honzo, nestydíš — takhle ostouzet roční počasí!« — »Tohle je krásná literatura? To když chceme poslouchat čuňáctví, tak nemusíme dělat ani Akademii...«

»Počkat,« volá do vřavy pořadatel, »ta báseň není ani tak zlá, ale spíš by se hodila do ‚vyšší dívčí' než do Monaka. — Z té básničky si nemůžeme žádného poučení vybrat! Když na př. někomu z nás ‚poroste objem', tak s tím nebudem běhat k ‚Apo-

linářů. Ještě tak ta cibule a řetkev... Ale kde jsou ty druhé básně, snad je nějaký gourmand nevypil?«

Trvalo to chvíli, nežli je objevili v rukou alumnů.

»Dejte sem, mládenci, tu literaturu,« volá Pospíšil netrpělivě.

»Už to bude,« hlásí jeden z nich, neodtahuje hlavu od papírů, »hned jsme hotovi,« a lehli si na to znovu.

Rektorys, neslézaje se židle, zpívá fistulí svůj podložený text na známou tyroláckou píseň za ochotného jodlování celé hospody při refrainu:

Má milá má *něco,*
to sladké, tak milé —
a toto malé *něco*
mi dá rajské chvíle...

*

Já netvrdím, že »*něco*«
má ona jedině!
Vždyť má to přec každá
u nás v dědině.

*

A toto malé *něco*
je rtíků jejích vděk!
Kdo jiného cos myslel —
tak je — — dobytek!

Netrpělivá společnost konečně si vymohla uvolnění dalších konkurečních básní z rukou jurorů a když se Kučera nedal pohnouti k osobnímu přednesu ani hrozbami, že po herynku nedostane ani líznout, leze na židli sám Lindauer a přednáší:

Ženy a knihy.

Často slyšet, že prý ženy
podobny jsou knihám tak.
Že jich počet jako knih je...
dobrých — velmi málo však!

*

Pravda-li to, pak jsou muži
pouze jenom čtenáři,
kteří rádi jsou, když knihu
dostat se jim podaří.

*

Často v náruč svou ji béřou...
jako knihu — ducha vznět!

Kdo má srdce trochu větší,
celou knihovnu má hned!

*

V sametu a ve hedvábí,
v plyši když je vázaná,
myslí, že v ní musí čísti
každodenně do rána!!

*

Knihy půjčit není radno —
ví už o tom celý svět.
Jak jsou jednou rozřezány,
nikdo už je nechce zpět!!

*

A když se pak kniha ztratí
čtenář barvu pozmění . . .
Kniha pryč — a zbyl mu pouze
»*lézecajchn*« od čtení!!

— — — — — — —

Bouře odporu zaburácela kolem.

»Takhle si nedáme zlehčovat knihy, ty utahanej knihaři! — To se nedivíme, že ti dala kvartýrská výpověď, když ji tímhle bavíš. — To se ti to cancá, když už na čtení nevidíš . . .«

Kučera jako uspokojený autor nakrucuje si samolibě černý knír pod hezkým orlím nosem, brání a bije se na několika frontách najednou:

»Vy zajíci, z vás tak kouká nejvýš přeslabikovaný seznam dobytčích trhů v kalendářích — proto mějte v úctě starého písmáka! . . .« Ale Lindauer, dosud trčící na židli, přednáší narychlo napsanou a malířem Š. mu podstrčenou

Romanci abstinenta v lásce.

Ach, jak to krásné bývalo před lety,
když ještě chodil jsem za slečnou Bety.
Každá se vzdala, lásku mi dala . . .,
dnes však s dívkou chodit nebudu —
pro ostudu.

*

Též procházíval jsem se šumným hájem
a srdce dívčí bývalo mým rájem.
Dnes zlostí zblednu, jak ženskou shlédnu . .
Teď už nic mi život nekalí —
mám jod-kali!

a Pospíšil u pianina k tomu snivě hraje: »Šimšo, Šimšo, jdi se utopit . . .!«

Kdo čekal na deklamaci třetí básně, byl zklamán. Byla prohlášena za nezpůsobilou k uveřejnění z ohledu na stáří některých vážených, to je zazobaných hostů, kde malíř *Š.* způsobem nepřípustným jim vynadal špínů. Jeho »*Balada o rytíři Zoftovi*« byla bezohledný výpad na jejich kapesní prý impotenci, a to v prvé řadě rozhodlo o jejím přísném censurování. Kučera se při tom labužnicky usmíval, ohmatávaje v kapse u vesty vypumpované koruny a radoval se zcela nepokrytě, jak malíře *Š.* předešel v době, když pilně psal.

»To nemáš smolit takové dlouhé veršované tasemnice a hlavně číhat, kdo jde ven . . ,« radil zklamanému kamarádovi. »Nejlepší by bylo, kdybys po druhé psal hned na záchodě, aspoň bys nikoho nepropás, a můžeš to tam hned přednášet.«

Odmítnutá báseň v jiných svých erotických částech těšila se značné sympatii právě jurorů, kteří si ji ihned horlivě opisovali.

Lovení monacké knihy mezi hosty neobešlo se často bez námahy, a to obyčejně ve chvíli, kdy měl někdo chuť buď psát anebo kreslit. Právě ji zahlédli pod stolem na klíně podřimujícího speditéra, který tím asi hleděl vyvrátit všeobecné tvrzení, že má nějakou knihu v ruce jen tenkrát, když se dá fotografovat.

Mezitím, co oba autoři dělili se svorně o Nobelovu literární cenu, prohrabávajíce v bramborovém salátě proti sobě tunel pod herynkem, šla kniha kolem a trpělivě přijímala různé nezpůsobné nápady literární i kreslířské.

Ullmann v té době nadmíru si liboval v malbě krajin s tajícím sněhem a jak sám tvrdil, čišela mu doma z těch obrazů taková zima, že z toho měl rýmu i v létě. Právě v oněch dnech vyšla ve »*Zlaté Praze*« reprodukce jeho obrazu pod názvem »*Taje*«.

Malíř *Š.* jej v knize zkarikoval s láhví likéru »*jeřabinky*« v ruce a s nápisem: »*Ta je . . !*« — a aby bylo zdůrazněno, že Pospíšil jí rovněž nepohrdal, připsal žurnalista M.:

Konvalinka končí linkou
a Pospíšil — »jeřabinkou«!

a Kučera ihned doplnil:

— a co Ullmanna se týče,
dělá kýče pro Topiče.

Verše a kresby se rojily jak rachejtle. Křiku bylo při tom právě tak, jako na nábřeží u Vltavy o sv. Janě, jen ty buchty v rancích k tomu scházely. Nemohlo se sice o básničkách tvrdit, že by se hodily dívkám na vějíře v tanečních hodinách, ale na monacké vějíře stačily. Na př. říkánky v národním tónu:

Vyletěl skřivánek, vyletěl s vysoka,
mé milé panence káplo cos do oka.
Dívka se utřela, když ptáček utichl,
zeleným hovínkem zkazila šnuptychl.

*

Slunce svítí stejně teple
na růže i na erteple.
Slunce svítí stejně skvěle
do »ksichtu« i do... korbele.

*

A že bylo nebe modro,
sedli jsme si spolu do dro-
žky a jeli do Chu-
chle se pobavit trochu.

Nějaký budoucí kritik připsal:

Slunce svítí stejně krásně
i na asthmatické básně.
— — — — — — —

Není divu, že jakýsi ohleduplný host tu monackou knihu příležitostně ukradl. Patrně chtěl zabránit pozdější ostudě, ale není mu to nic, dobrákovi, platno. Provalily se již ostudnější věci postupem času na veřejnost.

*

Zábava pokračovala úměrně k počtu hodin a vypitých »tuplá-ků«. Zpívalo se všelicos.

Na všeobecnou žádost Ullmanovu, že by Groh mohl něco zapět — nebo »za šest«, spustil svoji oblíbenou:

Když jsem já šel k městu Brnu,
potkal jsem tam jednu pannu...
— — — — — — — — —

a při závěrečné sloce:

... modré oči, proč pláčete,
vždyť vy moje nebudete...

všichni se obrátili ke dveřím výčepu, kde hostinská Bartoňová v dojetí kvílela jako opuštěná jalovice. Tahle píseň ji vždycky dodala, že nechala ve výčepu i rozehraný maryáš a pro slzy ani neviděla množství »seker«, které jí řada bohémů toho večera zarazila do futra hospody.

Kučera, aby jí dodal, vyprávěl jí mezi tím, co mu nalévala ve výčepu na dluh cognac, jak na dnešek v noci vykradli jejímu sousedu uzenáři věnec buřtů klíčovou dírkou. Zároveň že na uzenáře je již podáno i trestní oznámení pro balení párků do upotřebených tramvajových lístků, neboť staly se časté případy, že konsument ztratil párek proštípnutou dírkou.

»Taková ‚akademie' by měla být denně,« liboval si Kučera, natřásaje si znovu ve vestě vypumpované zlatníky, z kterých číšnice Tóny v tento slavný den neviděla ani odlesk. Na placení je dost času na prvního a s chutí vpadl svým basem do sborového zpěvu písně:

Pozdraven buď starý český plech,
ten kde ještě vládne — tam je hej!
Proto každý bídu plavat nech —
se mnou ku poctě mu zazpívej:
Mázku, mázku, mázku — já mám k tobě lásku,
z tebe pivo teče jako po provázku...*

— — — — — — — — — —

»Zítra si udělám svátek, až půjdu z magistrátu,« liboval si Kučera.

»Copak je zítra Anny?« ptal se kdosi zvědavě.

Kučera však se zrakem mysticky zaníceným rozváděl dále své sny: »U Fidrmuců v Židech** si dám nejdřív koňskou vepřovou na půlmetrovém žebírku...«

»To bych si už dal raději koňského zajíce,« mínil soused malíř, kterého pro jeho mládí nazvali »*malířské štěně*«. »Já už mám teď hlad, že bych z něj mohl vystavět hladovou zeď. Dnes, když jsme šli tady s kamarádem do Monaka,« vyprávěl dále, »tak jsem dostal v Židech přes nos takovou ránu, že jsem se až zamotal. Obrátím se a vidím v průjezdě bábu, pekáč s něčím smaženým a na vratech nápis: »*Smažený vemínko, kus 3 kr.*«

»Půjč mi ten obnos,« povídám kamarádovi, »a počkej na mne tamhle v domě za vraty, já to tam přitáhnu, ale nemáš u sebe kus papíru? Baba to dává jen tak na ruku.«

V domě jsme se o to tahali, ale utrhnout to nešlo. Jako slušný člověk nenosím nůž ani v botě — tak co teď s tím?

»Skoč tady k domovníkovi, ať ti na to něco půjčí,« radil kamarád a obíral zatím s toho smaženou housku.

»To by tak bylo, abychom to nepřetrhli,« a chytli jsme to s každé strany a hrc —. Já vylít až na chodník a můj protějšek

---

* Vydáno tehdy i s nápěvem K. Pospíšila u Švába-Malostranského.

** Bývalé Gheto — Praha V.

na dvorek — to jsem ještě v letu zahlédl, i to, jak vyrazil domovník v podvlékačkách do průjezdu.

Vemínko jsem držel já, ale úplně nahaté, bez smaženého obalu — ten měl tuhle Vašek na dvorku, a jen jsem se posadil na chodníku, už jsem ležel zase — pod kamarádem, který vylít z průjezdu jako z kráteru, ale bez lávy, s pevně zaťatou pěstí, v které třímal smaženou housku s té naší delikatesy.

Ani jsem nečekal na jeho povzbudivé: »pojď honem«, a už jsme to hnali za roh, za hlaholného nadávání domovníkova.

»Máš to vemínko?« ptal se Vašek v běhu udýchaně v druhé ulici, »ukaž to, to bude nějaká smažená galoše.«

Zkoušeli jsme to znova, ale marně. »Kdyby to vemínko bylo aspoň obnošené, když už je ze Židů, snad by bylo měkčí, ale tímhle by se mohla obkládat koupelna místo šamotek —, tohle neukousne ani buldog,« končil smutně malíř a plácnul čímsi o stůl, až hosté uskočili. Na stole válelo se něco šedobílého, teď již očividně vystydlého.

»Tóny,« volá Lindauer, »vyhoďte toho pána i s tím jeho vemínkem — smaženou housku si napřed s toho volíže a teď by to dával k lepšímu,« dodává zlostně.

»Člověče, to potřebuje ještě trochu dovařit a bude to jako máslíčko,« radí kdosi.

»Ba né,« melancholicky odporuje malíř, strkaje ten žvanec jako notes do kabátu. »Já se s tím už prát nebudu — ale ta baba si to odnese,« a blýskl výhružně okem. »Ještě dnes v noci jí to tam přibiju na vrata — hřebík na to mám tuhle,« a vytáhl vítězně z kapsy u vesty řádný šindelák. »To se ale rozumí, že i s opovědným listem, řádně po staročesku, jako Žižka — a hned tam taky velkolepě zazvoním, ať se baba trochu pohybuje. Je tam domovnicí,« dodal na vysvětlenou.

»My ti to vemínko tam odneseme,« nabízejí se ochotně někteří stolovníci, »ale ten list se napíše hned.«

Po ukončení »*Akademie*«, t. j. po posledním pivu, hrnul se houfec »mstitelů« do Židů, kde s velkou námahou a s několika náběhy bylo neblahé vemínko konečně protknuto hřebem a jako netopýr připevněno na vrata i s lístkem:

Počkej, Ježibabo, v pekle
syčí na pekáči vztekle
jak galoše tvrdá vemínka.
Čert ti roztopil už kamínka!
za trest kousat budeš do nich
a pukneš jak žába po nich!

Francouzské přísloví: »*Pomsta je pečeně, kterou nutno jísti vychladlou*«, bylo asi přivedeno na svět po této události se studeným vemínkem, až na to, že nebylo ani vychladlé k jídlu, ale i v tomto stavu vykonalo žádoucí pomstu.

Po důkladném zazvonění, jako na porodní babičku, rozprchli se po široké ulici a schováni pod hojnými arkýři a různými výstupky křivolaké ulice, naslouchali zálibně šťavnatým nadávkám domovnice — obchodnice s »pochutinami«. S větší rozkoší nemohl Romeo a Julie za čarovné noci s balkonu naslouchati tlukotu slavíka, jako tito nezbedníci, plni hřejivého uspokojení, poslouchali, když baba tloukla dveřmi a prorokovala do tmavé noci dlouhý provaz a šibenici všem flamendrům. Nadávala s obdivuhodnou marnotratností.

Rozhodně to byly věci velmi pozoruhodné, které se dozvěděli v tu noc o své budoucnosti a neméně byli překvapeni tím, co se dozvěděli o svých rodičích, které baba ve své svědomitosti nenechala bez přesně označených přídomků, vylučujících jakékoli nedorozumění. Svůj bohatý solový výstup ukončila pozváním na mnohoslibný »banket« s velmi lákavým programem.

★

Druhý den za večerního šera courali dva »mstitelé« nenápadně širokou ulicí v Židech a s tichým uspokojením konstatovali, že baba prodává — karbanátky. Asi narychlo zbylá vemínka a nejspíš i to jejich včerejší do nich přes den začarovala. Mračila se nad touto metamorfosou na pekáči jako pytel od uhlí — asi ji v černém svědomí tlačilo tvrdé vemínko.

Tentýž večer bylo v »Monaku« opět hostů, jako k poslednímu v zastavárně.

Krajinář L. dostal dopoledne vyplaceno cestovní stipendium do Mnichova — a ten večer hned s ním šel do pohostinného »Monaka«, kde se již třásla okna jako v rychlíku.

Patrně se obával, že má na Mnichov malý training, hlavně na tamější »*Augustinerbräu*«, a proto pečlivě se na něj připravoval, s obdivuhodnou setrvačností.

Ke konci sezení zpívali jak kumštýři, tak »*magistrátské včeličky*« svorně:

»Umřela práce, do hrobu dána,
sirotci po ní zůstali.
I přicházeli každičkého rána
a na hrob — jí kvítí sypali!«
— — — — — — — — —

Ubírajíce se v nejkrásnější náladě ještě tu noc do kavárny, objevili za staroměstskou radnicí opuštěný kout, kde pod lucernou na zdi byl nápis:

»*Žádá se, aby toto místo*
se neznečisťovalo!«

Kučera, do kterého náhodou vjela v noci nemístná ouřední horlivost, k tomu připsal:

»*Této žádosti vyhověti nelze!*«

A také jí nevyhověl.

★

Když malíř Karel ráno pročesával svoji hřívu, hodlaje se podívati do akademie, jak vypadá nový model (bylo pondělí), obrátil se ke kamarádu ještě si hovícímu pod stolem, který tvořil jakási »nebesa« před vtíravým sluncem. Ležel spokojeně na jeho haveloku.

»Jak to, ty nejdeš do boudy? Vstaň s postele, ať si ji můžu vzít na sebe! Je sice teplo dost, ale nepůjdu přece jen tak!« Havelok, širák a vlající kravata byly tehdy nezbytnými odznaky kumštýřského povolání. Ale něco mu náhle napadlo.

»Dnes budou jistě prachy — a do akademie nepůjdu!« rozhodl slavnostně. »Dozvěděl jsem se o báječné nové redakci, klerikální, kde to jistě prodám — hned a dobře. Jen mít nějaký náboženský námět . . .«

»Něco nábožného?« bručel rozespalý kamarád sochař, obouvaje svoje rozjívené střevíce, »udělej sv. Krišpína, patrona všech prťáků, jak jde odvádět nová perka. Snad se nad námi rozpomene a mrskne nám sem aspoň nějaké „Kasemovy opánky" — v tomhle nemůžu pomalu ani do „reduty" za vandráka,' dodal resignovaně.

»Ale když chceš nějaký církevní genre,« radil znovu, »nakresli nábožného ministranta, jak krade v sakristii panu faráři víno . . .«

»To je blbost, s tím by mne vyhodili . . .« odpíral malíř rozhorleně.

»Mají tě vyhodit s něčím jiným . . ?«

»Počkej, toho ministranta udělám, je to jen jedna figura — bude to hned hotovo, ale nakreslím ho, jak nese nábožně křížek.« Rozhodl se malíř na konec porady.

Za dopoledne kluk ministrant již koukal s kartonu a na názor kamarádův, že každý pořádný ministrant má mít řádnou nudli u nosu, tvůrce obrázku nereagoval. V půl dvanácté klepal uctivě

na dveře redakce na Malé Straně — a za chvíli byl již zase venku. »To koukáš, co? To vy sochaři tak čerstva neseženete 15 zl., — leda byste někoho o ně přímo okradli,« chlubil se dole čekajícímu kolegovi, pyšně upravuje si rychlou chůzí vlající kravatu.

»No, já se na ten tvůj úspěch jinak nedívám, ale spíš ještě mám za to, žes dostal ten obolus za svůj zevnějšek, než za kumšt. — Není ten pan redaktor náhodou „otec chudých", nebo sv. Mikuláš v civilu?« šveholil jízlivě.

Kamarád sochař byl často protivný jako činže. Kromě jiných duševních »kvalit« obdařen byl svému okolí zcela nepohodlným pozorovacím talentem, kterým odhadl velmi rychle a bezpečně, kde má jeho oběť svoji slabinu — svoji »Achilovu patu«.

V tomto případě měl malíř svoji zranitelnou patu na celém těle — »slabiny« byly u něho i na klobouku, proti všem zásadám anatomie, zatím co jeho skutečná pata byla v intimním, přímém styku s chodníkem. Tak zv. »kramfleky« byly u něho tak galantní, že tomuto styku zcela ustoupily s cesty. Když však člověk — a ještě k tomu velmi mladý člověk, probudí se ráno bez groše, ale za pár hodin stane se majetníkem 15 zl., to před 30 roky byly opravdu slušné peníze, tu jsou pak pod tímto hřejivým pocitem i kousavé narážky kamarádovy docela zábavné. »Jen kousej, ty štěnice,« smál se v duchu.

»Dnes to „zatáhnu" u Glaubiců na obědě a budeš-li se tam slušně chovat, vezmu tě odpoledne na kulečník do „Tůmovky",« prohlásil malíř kavalírsky, »a abys udělal v lokále hned slušný dojem, zapal si tuhle kraťasa!«

Kamarád, aby se mu pomstil za jeho náhlé zbohatnutí a finančně jej v brzku zničil, cpal se u oběda tak nestydatě, až se mu potily ruce i navrch. Ještě nedojedl druhý příkrm a měl již třetí pivo — snažil se zkrátka zoufale, aby měl v sobě zásobu jako had aspoň na tři neděle. Při tak řádném obědě za stolem s ubrusem a obsluhujícím číšníkem vzpomene se na pekáč se smaženými vemínky v Židech jen s útrpným úsměvem, ale za to malíř si vzpomněl, že se tam prodávají vedle vemínek také jiné užitečné věci jako boty, šatstvo atd.

K zjevné radosti číšníka, který si oba kumpány již chvíli z povzdálečí nedůvěřivě okukoval, vyplatil hostitel 2 zl. 50 kr. za jejich gastronomický výkon a pluli v příznivém větru, plni růžových plánů a piva, přes Karlův most na Staré město, které svojí V. čtvrtí mělo jako »*Alladinova lampa*« provésti na nich pohádkovou změnu od paty až k hlavě. O vnitřek se již postarala štědrá a pohostinná Malá Strana.

»Snad bychom si měli, jako moslemíni před vstupem do me-

šity, umýt napřed nohy, než vlezem pro ty boty k Židovce do krámu,« mínil malíř rozpačitě.

Ale patrně ten glaubicovský ležák učinil ze sochaře tvora krutého, sveřepého, neboť energicky prohlásil: »Židi nás beztoho při tom okradou, tak ať se jim s naší strany za trest něco poskytne při obsluze našich nohou,« — a na tom zůstalo.

Jako když z jara krásně vybarvení motýli vyloupnou se z kukly, tak asi oba kamarádi si připadali, když se vyloupli ze »Židů« a kráčeli svěže, jako znovuzrození po nábřeží a »Ferdinandce«, bavíce se nenuceně kritisováním nic netušících passantů.

»Tenhle pán, co jde před námi, je ze zadu celý malíř Škréta,« míní sochař.

»Já se z dějin umění na Škrétu dobře ze zadu nepamatuji, ale zdá se mi již chvíli, že se lidé za tebou nápadně ohlížejí — podívej se pořádně na sebe.«

»No a snad se budou dívat na tebe?« pyšnil se sochař a samolibě se narovnal.

Malíř sjel očima po exterieru přítelově od hlavy až k patě — a u té jeho oko se zastavilo.

Od paty furiantovy táhla se tkanice, jak bývá u nohavic spodních kalhot a i v tomto případě mizela druhým koncem v nohavici, kde zcela určitě beznadějně hledala podvlékačky. Spartánskou jednoduchost spodního prádla obou bohémů není ani radno líčiti a obzvlášť sochař omezil se v tom až do nemožnosti. Byl jako onen »Mořský stařec«, který bílého prádla vůbec neznal.

Ale tahle nestydatá, jemu, malíři, očividně zcela prolhaná tkanice, provokovala při křepké chůzi soudruhově i zcela nevšímavé passanty, mrskajíc je přes nohy.

»Pýcha předchází pád,« uvažoval pro sebe malíř a snažil se nenápadně při chůzi šlápnouti na švihající se dekoraci kamarádovu. »Já ti dám, klamat důvěřivé lidi! — ty podvodníku ve spodním prádle« — a rup — tkanička ležela nehybně na chodníku.

Její majitel div při tom neupadl a zakvikl leknutím, jako zajíc, chycený za zadní běh do oka.

»Ty hlupáku,« láteřil od tkanice utržený švihák, »kdo dnes šel za mnou, tak byl svatě přesvědčen, že vidí rozvázanou tkanici od mých spodních kalhot a netušil, že ta zrovna reklamně řvoucí tkanička je úplný sirotek. To ty,« dodal pyšně, »víš starou bačkoru, co je nenápadná representace.«

Po tomto výkladu malíř přendal se širokým gestem svůj rozměrný skizzák pod druhou paži a tisknuv jej k hrudi jako Mojžíš »Desatero«, usmíval se spokojeně. Tenhle nápadný od-

znak malířský kolegu sochaře nemálo dopaloval a malíř mu radil, chce-li, aby na něm lidé poznali sochaře, aby nosil po ulici pytel sádry a za kloboukem sochařské »vočko«. To by byla dostatečně imponující dekorace, aby si ho všiml i policajt. Na př. sochař F. »ze z Plzně«, rovněž v touze vyhlížeti na ulici co nejnápadněji, nosil k nezbytnému haveloku a ohromné kravatě jako pentle od smutečního věnce, širák takového rozměru, že se až plašili koně. To vše ale mu nestačilo a tahal cestou z domova do akademie i nazpátek, přes to, že byl sochařem, tak zv. »málkasten«, ve kterém mu všeteční kamarádi na akademii našli pár špinavých límců a hřeben. Malířská skřínka, kterou stále přenášel jako vačice své mládě, byla tak nezvyklých rozměrů, že budila v kamarádech podezření, že v ní někde ve Stromovce přespává.

Náš malíř však používal svojí malířské skřínky k užitečnějším věcem a jakmile nastala zima, sloužila mu vydatně k přenosu uhlí z akademie do jeho wigwamu, kde mu před tím často zamrzla i voda v umývadle. Díky prostorným útrobám svého »málkastnu«, z kterého byly k tomuto účelu vyňaty přihrádky, odpomohl aspoň částečně ledové kalamitě, nehledě k tomu, že zcela bezpečně prošel kolem detektivních očí školníka, kolem kterého hrál v útrobách svého haveloku krásně vysušeným erárním dřívím jako živý xylofon.

Kneipovati, často i v zimě, po pražském dláždění bylo mnohým bohémům již tehdy dobře známo a bez organisování v »Klubu kneipiánů«. Prováděli to poťouchle před zraky chodců na ulici, majíce před všetečnými jejich pohledy na nohách zcela nevinně vyhlížející svršky svých bot, které se úsilovně snažily zakrýti toto holdování nohou přímému styku s přírodou. Není tudíž divu, že chodidla jejich nohou smála se všemi prsty večer kolem železných kamínek v jejich bytě na c. k. praskající uhlí uvnitř, které jim dodávala diskrétně až do domu »*Akademie umění v Praze*«. Tuto firmu lze vřele doporučiti.

Ve dne se hřáli tito těkaví ptáci přímo a ostentativně ve svých speciálkách na akademii u erárních kamen, bohatě uhlím naditých, zatím co uvnitř, napíchnuty na drátu, opékaly se někdy koňské buřty. Je vidět, že se snažili vyzískati ze svých učeben co nejvíce.

Speciální škola prof. Václava Brožíka, které malíř z výše popsané dvojice dělal svými pečenými buřty nemalou ozdobu, byla pěkně za větrem, až na výstavišti ve Stromovce.

Přidělený tam školník Hájek byl často svědkem jejich seancí a hodů, dívaje se mlsně na jejich krásně popraskané, do tmava opečené a mastnotou bohatě se lesknoucí koňské delikatesy,

o nichž byl pevně přesvědčen, že jsou to domácí moravské klobásy — dík předcházející nezřízené reklamě.

Že nedostal ani líznout, je samozřejmé — prozradily by bezděčně svoje rodiště, které bylo od Moravy vzdáleno více, než špička Araratu od koňského ocasu. Byly nepochybně z koňů mladých, aspoň bujnost žáků po nich k těmto dohadům silně přispívala a mlsný školník nestačil si v sekretariátu stěžovati. Mezi jinými žalobami také, že někteří žáci lezou do akademie přes plot i v noci, což prý je zakázáno slavným c. k. ministerstvem vyučování až ve Vídni, jehož on se cítil údem.

Stalo se totiž, že jistý starší žák, který měl od profesora přidělený pro sebe atelier, domníval se patrně, že se tam může i bydleti a hodlal jej snad pronajmouti podnájemníkům. O slamník nebo dokonce i divan bylo všude ve speciálkách postaráno, aby častý nedostatek spánku v noci umožnil jej nahraditi jednotlivcům ve dne. Tajný vchod k nočním návštěvám utvořen uvolněním prken vysokého plotu, zevně od Stromovky krytého vzrostlými a hustými křovinami.

Školník přes to, že byl bývalým četníkem, nevyslídil nic, až jedné noci probuzen několika rozjařenými podnájemníky s neméně rozkuráženým hostitelem seznal, že hlídá vlastně hotel a ve spravedlivém hněvu v duchu počítal, kolikrát již asi přišel o zpropitné za »otevření« v plotě.

Ve své pomstychtivosti zmohl se druhý den jenom na nedobytné zahražení »vchodu« a tím přinutil návštěvníky lézti v noci tiše přes plot.

Naše již popsaná dvojice přenocovala opět kdysi po návštěvě v »Monaku« u tohoto kolegy pronajímatele »akademického obejváku«, který si honorář za dnešní pronájem prolil již hrdlem a který jej již ve stavu tekutém v »Monaku« obdržel. Zkrátka řečeno, byl tak zvaný »vyžranda«.

★

V časných hodinách ranních, hotovíce se k odchodu z improvisované ložnice, naslouchali oba nocležníci hlasitému chrápání svého hostitele, který byl zahnízděn v rohu atelieru na pohyblivém podiu. Spal jako středověký zámecký pán na vysokém a širokém svém loži, přikryt tmavě rudou velikou draperií, která očividně tvořila část inventáře akademie, sloužíc před tím jako řasnatá visutá stěna, přepažující tuto rozlehlou místnost. Dvě vysoká a široká okna, nahoře uzavřená obloukem, rovněž připomínala slavnostní síně hradní, vrhajíc proudy světla na malebný a pestrý vnitřek, jehož stěny byly ověšeny množstvím obrazů a skizz.

Oba kumpáni, kouříce lulky při vaření čaje, snažili se poctivě, aby ze zásob hostitele zbylo co nejméně, hlavně z tabáku.

»Škoda, že ta moje fajfka není aspoň jako nočník,« litoval sochař, »takhle se do ní nic nevejde a ten „chrapoun" má tady tabáku jako plantážník — to ho v opici zapomněl před námi zavřít.«

Malíř popadl náhle paravent a postavil jej před lože spícího a vida udivené oči kamarádovi, šeptal: »Teď se dáme do práce, než se sejdou kolegové. — Ten bude ježit fousy, až se probudí!«

A asi po hodině po špičkách odešli. — —

— — — — — — — — — — — — —

Probuzení malířovo bylo slavnostní a plné poesie, asi jako u Lohengrina. Bílé pláště sochařů a zamazené malířů míhaly se před jeho udiveným zrakem, nechápajícím ihned, odkud se vzala tak četná návštěva, zpívající při dvou kytarách něžnou píseň:

»Hop, hop, Mariano,
brkni na to piano —
ať se mi to nerozhází
než bude ráno — cha chá . . .«

A když s něho stáhli obrovskou rudou přikrývku, visící s podia v bohatých řasách, pomáhali mu četné ruce, tahající ho za nohy, dolů, na zem, kde se po chvíli ocitl v poloze horizontální. V této posici aspoň dobře přehlédl stěny svého atelieru.

Nejprvé ustal aspoň v ústních protestech a prudce zamrkal. Pak vymrštiv se svižně na nohy, rozhlížel se udiveně po okolních stěnách a celém zařízení — a dal se s ostatními do smíchu. Ale dlouho se nesmál. Všechny jeho četné obrazy a studie visely obráceně a zvlášť ženské i mužské akty vyhlížely v té posici opravdu směšně. Pilné ruce obou jeho noclehářů neušetřily ani jiných předmětů, jako stolu, malé židličky a i jeho sádrová busta stála na hlavě. Obě štafle, majíce uprostřed obrácené umývadlo, tvořily ve středu místnosti jakousi oasu, z které vytékala po podlaze voda, kterou marně se snažil vyssáti pohozený ručník i s jeho baretem.

Hlaholné jeho nadávání se vystupňovalo znamenitě, když dával do normální posice svůj objemný kufr a vzpomněl si, že měl v něm navrchu uzavřený inkoust.

»To je sprosťáctví,« řval, pobíhaje na svých krátkých nohách po místnosti a objevuje stále nové detaily v řádění svých nocležníků. »Já to tak nechám, až přijde profesor Brožík!« hrozil zoufale.

»Jen to tak nech,« radil ochotně kdosi, »a choď v tom po hlavě jako mravenec termit.«

»Ven, vy ksindle,« hulákal nešťastník, toče se zuřivě po místnosti jako nepříčetný derviš, »tohle si líbit nedám!«

»To nedej!« souhlasili návštěvníci svorně a na rychlém odchodu pozorujíce, že úsilovně shání se po čemsi vhodném do ruky — a konečně to našel.

Láhev s fixativem roztřískla se již na hlučně přiražených dveřích, kryjících ústup vetřelců, a jen náhodou že nezasáhla vesele se smějícího dlouhána, malíře Herberta,*) mávajícího na pozdrav tenisovou raketou. Přišel jako na zavolanou z ranního trainingu na Letné a když už na akademii přišel, tak při ničem nesměl scházet. Bavil se s očividným požitkem a hned za dveřmi navrhoval střídavé návštěvy v obráceném atelieru, aby majitel byl udržován v patřičné náladě. Byl ihned vyhledán školník Hájek, aby šel vyšetřiti, nestalo-li se snad něco kolegovi, že na opětovné klepání nedává vůbec odpovědi. Vrátil se záhy s rozježenými vousy jako nepodařený kartáč a ujišťoval, že zavřený malíř nemocný asi nebude, protože nadává velice hlučně a mlátí tam jako dřevoštěp.

Návštěvy profesora Brožíka se žáci neobávali — měl »svoje« dny. Byl nadmíru shovívavým ve své škole, snad nejvíce ze všech profesorů, a zřetelně dával najevo, že ani nechce nic vidět a slyšet.

Jeho dobré srdce ocenili žáci dávno a hlavně ti, kterým někdy kručelo v žaludku, až se lidé na ulicích ohlíželi. Stávalo se nezřídka, že některý počkal si na něho v kolonádě pavilonu akademie a vypůjčil si nějaký obnos, který ovšem slíbil vrátit.

Není znám případ, že by byl Brožík odmítl a rovněž není znám případ, že by to dostal zpět. — Zemřel velmi záhy.

Půjčil jistě již s vědomím, že nad tím, jak se říká, »zařve«, což mu usnadňovaly jeho vskutku ohromné příjmy. Vedl-li si V. Brožík pro tyto záležitosti obchodní záznamy, pak mimo obvyklých nadpisů: »*má dáti*« a »*dal*«, měl asi třetí rubriku s nápisem »*nedá*«. — Při jeho zlatém srdci a jeho noblesse je to téměř jisté.

Není pochyby, že vědomě podporoval tím pražskou bohému v »Monaku« a dal zřetelně najevo, že nezapomněl na vlastní svízelné mládí.

Plastického pomníku náš *Václav Brožík* u nás dosud nemá, přes to, že snad celý svět jej za jeho umění vyznamenal zlatými medailemi a řády a že jeho obrazy visí v museích Evropy i Ame-

* Herbert Garigue Masaryk, zemřelý syn presidenta Masaryka.

riky. — Ale jistě má jej v duších a srdcích těch, kteří byli jeho žáky a dosud jej přežili.

Spí svůj věčný sen v Paříži, na Pére-Lachaise, kde se přeci dočkal pomníku od svého francouzského kolegy sochaře.

Francie a jeho čeští žáci na něho nezapomenou nikdy.

ZLOČIN „U MODRÉ LIŠKY".

Za mrazivé, suché noci sestupoval po schodech s Karlova mostu na Kampu chodec, který nedbaje tmy v aleji starých stromů na zcela pustém náměstí, kráčel bystře směrem k Odkolkově zahradě. Nedošel však ani polovice aleje a stanul, naslouchaje v tichu zimní noci jakémusi zakvílení, které ustalo, aby se v zápětí znovu opakovalo.

Pozdní chodec rozhlédl se pozorně a zrychliv krok, stanul na volném prostranství, kde uprostřed ve tmě zahlédl cosi bělavého. Zamířiv k tomuto předmětu shledal, že se pohybuje.

Sehnul se rychle a hmátnuv rukou vpřed, chytil odrostlejší kotě.

»Chudáku, tobě jistě tady nebude dobře!« hovořil ke zvířátku, »asi nemáš už taky nikoho!« — a rozmýšleje se okamžik, náhle rozhodnut rozepjal zimník a vstrčil pod něj zkřehlé zvíře.

Obrátil se vpravo k rohovému, jednopatrovému domku, nad jehož průčelím v barokovém rámci byla plasticky nanesena ve štuku liška modře obarvená, a vstoupiv do jeho přízemku, zmizel záhy v postranních dveřích malé síňky.

Zvědavec, ubírající se touto pozdní dobou po Kampě a přilákán dvěma osvětlenými přízemními okny, zahlédl by uvnitř pokoje mladíka, stojícího v cylindru na hlavě, s límcem u zimníku dosud ohrnutým, u postele, na kterou položil kotě, které s úsměvem pozoroval, rozhlíželje se zároveň, čím by svého hosta uctil. Mnoho toho nenašel, jen trochu mléka, patrně na ráno k snídani — a ani to zvíře nechtělo. Asi potřebovalo v prvé řadě pohostinnou střechu, jako polozmrzlý poutník na hoře sv. Bernarda, nalezený zavčas Barrym.

Rozhlédneme-li se při světle petrolejové lampy po příbytku našeho Samaritána, poznáme snadno, že je to útulek malíře, prozrazující se nejen malířským stojanem, ale i různými skizzami po stěnách a všelijakými rekvisitami, tak typickými pro příbytky těchto chráněnců Musy.

Vedle nejnutnějšího nábytku stálo v koutě sádrové torso mladého ženského těla, nesoucí na hlavě v této chvíli odložený mladíkův cylindr, paleta, visící na stěně a v koutě bizzarně stojící

t. zv. »puppa«, panák, sloužící k malování drapérie. Vypadal v matném světle lampy se svou nemožně nahnutou hlavou a zkřivenýma nohama jako zakrnělý, oběšený pekař, a všimneme-li si v koutě ještě kamen, z kterých zima přímo čišela, máme úplnou jistotu, že jsme u bohéma, který má tepla dost a zadarmo pouze v létě.

»Tak se mi zdá, že bych se měl k tomu spaní vlastně obléknout, než svléknout,« bručel si malíř, pozoruje, jak se mu mrazem kouří od úst jako od horkého »plecka« u uzenáře.

»Ještě dobře, že mám „ústřední topení" v sobě,« smál se, vzpomínaje na piva, která »udělal« v Monaku. Jako »umělec v proměnách« svlékl rychle svůj »obal« a zhasnuv lampu vlezl i s kotětem pod peřinu, která však nesla tento název zcela podvodně, protože cucky v jejích útrobách ukazovaly spíše na drtiny nežli na peří. Ale i peřina bohémova musí být otužilá a nesmí se pozastavovati nad trochou té jinovatky, která se jí k ránu často usadila na splasklém těle, a snažila se poctivě hřáti aspoň vespod. Tuto její snahu odhadl i její majitel a vlezl si pod ní tak, že z něho trčela do mrazu jen štětka jeho vlasů, a záhy i s kotětem usnul.

★

»Kluci jdou do školy, to bude brzy osm,« uvažoval ráno malíř, slyše dupot a hlasy dětí, ženoucích se kolem jeho oken.

»Tenhle Edison by taky už mohl vynalézt horký čaj v kostce — to by bylo pohodlíčko — bez vaření,« uvažoval v posteli, hladě pod peřinou kočku, vděčně předoucí, které vykukovaly pouze uši.

»Ale žádná krása na tobě, holka, není — jseš zrzavá, že by člověk mohl o tebe zapálit cigaretu!« hovořil její ochránce, »ale to nevadí, tady u nás na Kampě nejsou kocouři tak vybíraví, ale hlavně koukej, ať nemusím často dělat Herodesa a hubit ti děti!«

»Hrome,« vzpomněl si náhle, »zítra je činžovní kvartál, to jsem zvědav, jestli mne zítra domácí najde doma.«

Majitelem domku, v kterém se bohém uhnízdil, byl »dědek zlopověstný« a to nejen na celé Kampě, která byla a je snad dodnes vesnicí uprostřed města, ale i »u Glaubiců«, kam denně večer na pivo docházel a kde si ho malíř, občas tam zavítavší, také namluvil. Ujistil ho docela vážně, že je zvyklý platit činži přesně na prvního a hned dal zálohu. Tento slib považoval malíř sveřepým domácím za vynucený, a jako takový tudíž neplatný, ale první kvartál přece zaplatil, což omlouval sám před sebou nahodilou, na štěstí rychle pomíjející slabostí.

»Že mi sem zítra ten Rychnovský přiharcuje, je jisté,« usuzoval a představil si zježené obočí u dlouhého nosu domácího, až mu ukáže svoje kapsy na ruby.

O majiteli domku bylo známo, že mu pro jeho mamonářství utekla z hladu už dávno žena a domácnost mu obstarával o něco mladší jeho bratr — otrok, který měl na starosti mimo kuchyň veškeré domácí »ruční práce« — od mytí schodů až k spravování »fuseklí«. Byl »děvčetem pro všecko« — v kalhotách.

Přes to, že domácí pán byl velmi »zazobaný«, činil dojem, jakoby jej právě někdo přinesl ze zastavárny, kde se válel v uzlíku aspoň rok. Jeho umaštěný, zmačkaný burnus pamatoval asi už Napoleona a budil postrach i na věšáku mezi hosty »u Glaubiců« — smrděl, jak rasův pytel.

Ke cti malíře budiž připomenuto, že leže v posteli, uvažoval docela vážně, jak by činži sehnal. Nejdříve se rozhodl, že vstane, což se neobešlo bez jisté statečnosti, která se vyvrcholila přímo v hrdinství, když stáhl přes hlavu košili a do půl těla nahý myl se v umývadle. Jindy při tomto výkonu, za snesitelnější temperatury, prohlížel se zálibně v zrcadle, obdivuje jednotlivé partie docela slušných svalů na ramenou a pažích, ale v zimě, jako dnes, byl by raději obdivoval svaly nosiče uhlí. Skočil hbitě po hlavě do košile a oblékl přes šaty ještě jakýsi tlustý a dlouhý kaftan, téměř až na zem, v kterém vypadal jako poutník, vrátivší se právě pěšky a žebrotou z Mekky.

Baret stažený až přes uši, procházel se po své »lednici«, srkal horký čaj s citronem a pozoroval svého čtyřnohého podnájemníka, který rovněž snídal ohřáté mléko.

Malíř byl mladík asi 23letý, bezvousý, tváří plných a s veselým výrazem modrých očí. Byl na své mládí již známým illustrátorem obrázkových listů a právě přemýšlel, pozoruje kočku, že by mohl tohoto nahodilého modelu úspěšně použíti a nacpávaje dýmku, ihned se rozhodl. Nejdříve rozžehl lampu, což při úplném rozednění zdálo se nesmyslným, ale bylo záhy vysvětleno jeho počínáním; — hřál si totiž zálibně nad ní ruce, což činil často i mezi prací.

Obrázek rostl rychle pod jeho rukama a před polednem sáhl po pravítku, aby jej s prkna odřízl. Představoval starou pannu ve staromodním »krejzlíku« u krku, s papiloty ve vlasech, jak láskyplně líbá v náručí ježatou kočku a pod tím nápis: »*Splynutí duší.*«

»Tak, za tohle by mohla být činže — je to na celou stránku! Odpoledne to vrazím do redakce a bude-li redaktor dobře naložený, možná, že si k tomu vypumpnu „foršůs“,« usmíval se nad kresbou mladík.

»Počkej, holka,« hovořil ke kočce, »zítra už bude uhlí a budeš se vyvalovat v troubě s vědomím, žes mi pomohla nakrmit hladového domácího.«

Kočka již dávno mezi prací malířovou vyslídila a očuchala všechny kouty a cítila se již jako doma.

Malíř lovil chvíli po kapsách i ve vestě, a srazil dohromady něco drobných, které »representovaly« asi 20 kr. a uvažoval nad svým kapitálem:

»To budou tři buřty s chlebem,« rozhodl, »a ty dostaneš šlupky" — a přátelství bylo tímto jejich prvým společným obědem pevně uzavřeno.

★

V mladíku, kráčejícím po Ferdinandce a pokuřujícím čerstvě zapálené viržinko, nikdo by nehledal kluka, který byl kdysi postrachem Dlouhé třídy a přilehlých uliček na Starém městě pražském.

Častý »nářez« od jeho matky byl honorářem za různé jeho »artistické« výkony špačkem, anebo v zimě sněhovými koulemi, vniknuvšími zasklenými okny do bytů sousedů, anebo za zabitého potkana, visícího na klice u »paní domovnice.«

A přece tento uličník, typické »pražské kvítko«, našel dosti času, aby hověl své zálibě, kreslení.

Zatím co jeho kamarádi odtáhli v neděli pražskými branami ven za město, osvěžiti se v čerstvém vzduchu četnými boulemi od házeného kamení, seděl sám doma a kreslil často až do noci, aby druhého dne opět byl v čele peroucích se kluků kolem školy u sv. Jakuba a přilehlých »masných krámů«.

Když se dostal prostřednictvím a za podpory svého učitele na Umělecko-průmyslovou školu, šlo to s ním ještě existenčně slušně, ale později na Akademii umění byl již úplným sirotkem a zcela na sebe odkázán a živil se již illustrováním časopisů a knih.

Měl-li vyhověti ve dne škole, zbývala na práci existenční noc — a přece si vydělal aspoň tolik, že se jakž takž najedl a ošatil.

Ale v něčem zůstal velmi bohatým! Příroda mu uštědřila obdivuhodný žaludek — učiněný »drátenický rukáv«, který strávil neomylně všechna ta sousta, často značně problematická. Činil-li tento záviděníhodný orgán svému nositeli kdy obtíže, pak jen tehdy, když kručel nestydatě nahlas, dělaje mu v útrobách z hladu zuřivé kotrmelce, ale při tom zase příkladně skromný ve výběru soust, které stravoval naprosto spolehlivě — ale, bohužel, přímo stenograficky rychle.

Zato, že se rozmarem přírody octl v břiše bohéma místo

uvnitř zazobaného uzenáře, mstil se denně nezpůsobným rámusem.

Při svých existenčních zápasech byl šťastný krotitel tohoto zuřivého žaludku počtářem — už od svého mládí — prabídným. Co dnes dostal do ruky na penězích, to svědomitě ihned utratil, houby se staraje, co bude druhý den. Koupil-li na př. dnes nový cylindr na hlavu a rukavice, šel klidně s poslední zlatkou do Monaka, aby druhý den neměl ani na uhlí v zamrzlém bytě, zpívaje si cestou domů o »princezně Trebizonské«.

Vzezřením simulant blahobytu, ale bez podvodných úmyslů. — Co mu záleželo na prázdné kapse? Ostatně tak hloupý názor má více mladých lidí, jakmile se octnou, anebo i vyrostou v městě a cítí se samostatnými. Jeden den si samostatně vydělají — a druhý den samostatně hladoví!

Náš malíř, kráčeje dnes z nakladatelství plně uspokojen při hřejivé vzpomínce na svou kapsu a svůj zevnějšek, velmi pěkný, zamířil k Národnímu divadlu do kavárny »Slavie« a za chvíli se ohánět již tágem se svým kamarádem hercem kolem kulečníku, vyměňuje s ním názory o lidech, promenujících kol oken.

»Neznáš támhle toho pána, co sem míří přes ulici?« ptal se svého spoluhráče.

»To myslíš támhle toho, co je tak zavalitý pod nosem? Jakpak bych ho neznal, když jsem ho jakživ neviděl!« vysvětloval herec a sehrál tak nádherného »vršováka«, až vyrazil dvě koule s kulečníku.

Malíř, dívaje se za markérem, ženoucím se za koulemi až do druhé místnosti, ptal se spoluhráče laskavě:

»Nechtěl by sis to ustlat na zem? Dvě koule již tam máš, — ale slyšel jsi,« pokračoval, »jak „starej Procházka“,* když ho vedli nedávno po novém mostě, tak místo na Hrad podíval se přes zábradlí na řeku a povídá:

„To mě těší, že tu máte takový velký Flus. — Jak se jmenuje ten Dunaj?“ — a pokračuje v cestě dodal: „To mě těší, že ten most jde s jedné strany na druhou, jako u nás ve Vídni!“«

»No a slyšel jsi zase ty,« ptal se herec, »jak přišel „starej Procházka“ do Benešova a ptal se tamního starosty v rozhovoru o úrodě: „Povězte mi, starosto, co dělá u vás klíma?“

Starosta vykulil oči a ptal se celý udivený:

„Voni, Vaše veličenstvo, taky znaj Klímu — toho starýho zloděje?“«

Kdosi z posluchačů, stojících u kulečníků, usoudil hlasitě: »Vy oba, až dostanete rozum — to si pohovíte!«

* Známá přezdívka cís. Františkovi Josefovi I., který v té době dlel v Praze a přešel se svojí družinou prvý po novém mostě u Nár. divadla.

Zatím co oba hráči platili svorně »partii kulečníku«, kterou prý oba prohráli, umluvili si schůzku večer v Monaku. Tam to dopadlo k úplné spokojenosti i hostinského, přes to, že si hosté libovali »v uměleckém labužnictví« značně přes policejní hodinu. Domácí našeho bohéma dostal druhého dne činži téměř celou.

★

»Upozorňuji vás, nedáte-li tu svoji kočku pryč, tak vám dám výpověď,« končil svou řeč domácí již na odchodu z bytu malířova, jejíž začátek byla upomínka o zbytek činže, jejž nájemník slíbil již před měsícem doplatiti. »Nikdo jiný, než ten váš neřád mi to na rohožku nedělá!« dodal ještě zlostně.

»A jak jste to poznal?« ptal se nájemník všetečně, bafaje neuctivě před panem domácím, jakoby vykuřoval z bytu štěnice. »Ten pakatýlek dostanete, ale kočku si nechám — kdo ví, odkud jste si to přinesl na botě,« prohlásil resolutně již za domácím, zavírajícím hlučně dveře.

»Dědek smradlavý — koukněme se na něj: Činži, kočku — a kdo ví, co by zase potom nechtěl na mně, ale počkáš si!«

Při tehdejším nadbytku prázdných bytů neměl malíř obav, že by se jeho pokoj tak snadno pronajmul, zvláště když nebyl na svoje četné nedostatky právě laciný. Proto byl před jeho příchodem po několik kvartálů neobsazen. Jemu se zde na Kampě líbilo, až na toho dědka domácího! Při skrblictví domácího bylo obsazení bytu ovšem bodem velice závažným v jeho rozpočtech, aby raději »tomu flamendrovi tam dole« činži počkal, nežli chodit několik měsíců opět kolem oken svého prázdného bytu.

»Škoda, že nemám těch koček aspoň pět — dědka by spíš ranila mrtvice,« uvažoval malíř nábožně, »ale i ta jedna je mi milejší než pět takových Harpagonů. Ale já ho usadím! Jestli mi nedá vymalovat byt a spravit podlahu, jak mi slíbil, tak mu pohrozím výpovědí já!« — a také to hned příštího dne provedl v tak rozhodné póze, že domácí vskutku obratem změkl jak lojová svíčka v létě. Jen jeho zlomyslné oči se zablýskly jako rozzuřenému potkanu, zahnanému do kouta.

Malíř, využívaje nastalých teplých jarních dnů, vždy »náhodou«, když se vracel domácí ze své pravidelné procházky, větral z okna svoji gypsovku ve společnosti zamilované kočky, kterou zálibně na okně hladil, usmívaje se nevinně na jejího nepřítele a neušlo mu, že kdykoliv kočka zahlédla hůl domácího, vždy se poděšeně skrčila mezi květináče v okně.

Domek měl do přízemní chodby z Kampy vedle domovních dveří nezasklené, pouze mříží uzavřené okno, tudíž dostatečný vchod do domu i pro cizí toulavé kočky, takže bylo vskutku

sporné, který chlupáč na rohožce pana domácího nechává občas svoji nevábnou »visitku«. Byla to výmluvná odpověď těchto němých tváří jejich zavilému nepříteli.

Jejich »nadílky« byly správně dodávány jen na rohožku pod visitkou pana domácího, což bylo až nápadné, tím spíše, že v domku byli ještě čtyři nájemníci, ale nikdo z nich podobných nálezů nehlásil.

Válečný »tomahawk« na znamení války mezi malířem a domácím byl »vykopán« — a nájemníci v domku s účastí sledovali jednotlivé výkony válčících stran — až konečně podlehla strana nejslabší — ubohá kočka!

Její ochránce, vraceje se jednoho dne, vlastně noci, domů, zakopl na prahu svého bytu o cosi měkkého a při svitu sirky poznal svoji kočku.

Byla natažena a již ztuhlá. Obraceje ji pod lampou v bytě, nenašel na ní zevního zranění a usoudil na konec smutné prohlídky, že byla nepochybně otrávena — a byl opravdu dojat.

»Tohle si odskáčeš, dědku!« rozzuřil se po chvíli a zapáliv si fajfku, pohroužil se v posupné póze nad kočkou do úsilovného přemýšlení.

Vhodit domácímu v noci oknem do bytu krabici živých švábů? — To je málo, zrovna tak jako mu občas rozšlapat na rohožce u bytu hroudu starého sýra.

Pomsta musí být dalekosáhlá, taková, aby dědek šel jednou už »do sebe« a pokud možno hodně dlouho tam zůstal, přemýšleje o svém špinavém interieuru. Náhle šlehla mu obličejem jasná záře a pravil radostně, nahlas:

»Špína — ta je u něho až nerozpustná, už to mám,« a procházel se pokojem, bafaje jako smíchovská »špirituska«.

»Celá Kampa si bude o tobě, ty zlomyslný dědku, vyprávět,« rozhodl slavnostně, dívaje se smutně na nehybné tělo kočky. Mraky dýmu kroužily již kolem světla lampy jako šmouhy širokého štětce a malíř zastaviv se chvílemi ve své procházce pokojem, aby pohladil svého mrtvého miláčka, kupodivu se již usmíval.

»Tenhle zločin bude příkladně pomstěn,« zahrozil ještě ke stropu a zhasiv lampu, ulehl se zřejmým ulehčením.

★

Následující dny vnesly mezi válčící strany zdánlivé uklidnění, přes to, že domácí, kdykoli se setkal s malířem, neopomenul mu docela nevinně oznámiti, že jeho kočička se nápadně změnila a že na rohožce nenachází už nic!

»Jo, změnila se,« souhlasil malíř, »i někteří lidé se změní, že

je ani čert nepozná . . .« a odcházel bruče cosi a nevšímaje si zlomyslného úsměvu »starého partyky«.

Za to bedlivě si hleděl jeho otrockého bratra i různých maličkostí v domě, které ho dříve pranic nezajímaly.

»Dnes drbete schody?« vyptával se té mužské děvečky, vida jak nese ve starém, otlučeném kbelíku vodu, při čemž páchl na distanc záhadnou voňavkou — jako jatrnicemi. Malíř div mu do kbelíku nekopl, jak se v šeru srazili v chodbě domu.

»To nesu bratrovi vodu k mytí, na ráno,« a zapáliv si malířem nabídnutého kraťasa, rozhovořil se: »Bratr mne ráno do bytu nepustí, tak mu připravím vodu za dveře už večer, když je „u Glaubiců".«

»A kde spíte vy, když nemůžete do bytu?« vyptával se s účastí malíř.

»Já mám svou cimru na půdě . . .«

Zvědavý malíř cestou do Monaka vesele si pohvizdoval, ale neopomenul zastaviti se u nejbližšího drogisty a vycházeje z krámu, vsunul do kapsy láhev, nad kterou se spokojeně usmíval, jakoby v ní měl pod zátkou uzavřeného čarodějného »plivníka«.

★

Zajisté je to případ zaznamenání hodný, kdy bohém teprv po jednom upomenutí nese domácímu dluhující splátku na činži — a to se vskutku stalo dva dny po rozmluvě malířově s bratrem pana domácího.

Ochotný dlužník, vcházeje do bytu svého »kupce benátského« v poschodí, zavadil pohledem o starý kbelík za dveřmi a v pootevřených dveřích slavnostně hlásil udivenému domácímu účel své významné návštěvy.

Údiv domácího byl tak nelíčený, že jej dokonce pozval dále do bytu, v kterém to vypadalo nikoliv snad chudě, ale hodně zanedbaně a nečistě, asi jako v okolí starého pavouka na půdě. Byla to vhodná a důstojná díra starého, lakomého špinavce.

Domácí sám, ve starém a děravém dlouhém županu, s čepičkou na lysé hlavě, vyhlížel jako zavšivený Láma, chránící v Tibetu chrámové poklady před vetřelcem.

Na odchodu zalichotil malíř starému jezevci, jak výborně v obličeji vypadá. — »To jistě dělá to jarní sluníčko, co si pan domácí dopřává denně v parku« — a odcházel v nejlepší náladě dolů.

Domácí udiven roztomilostí nájemníka a stoje poblíž zrcadla, pohlédl na sebe — a vskutku uznal, až překvapen, že jeho plet tak záhy z jara je již značně tmavá. Usmál se spokojeně a připravil se na obvyklou dopolední procházku.

Při návratu však mu neušlo, že se lidé po něm často ohlédli, mnozí značně udiveně a doma v zrcadle sám zprvu nechápavě zíral na svoji tvář, nikoliv již s pletí průměrného Evropana, ale starého učouzeného Araba, který na něho ze zrcadla zlostně cenil žluté zuby.

Rozzuřil se jako vytrávený africký lidojed, když mu evropský cestovatel upláchne s rožně — a připomněl si bezděčně »toho flamendra z dola«.

Druhý den již domácí z domu nevyšel, zato vyšel nahoru malíř a klepaje dlouho na dveře, skrývající černajícího »traviče koček«, žádal zdvořile o rozmluvu ohledně slíbené správky vyšlapané podlahy — ale marně!

Potkav později mezi dnem »náhodou« bratra pana domácího, nějak nezvykle spokojeného, poslouchal s účastí, jak bratr prý v bytě řádí a je prý vzteky až černý v obličeji.

»To bude snad od jater,« soudil malíř soustrastně a večer cestou do »Monaka« vhodil s Karlova mostu do Vltavy prázdnou láhev s nápisem:

»*Lapis infernalis.*«

★

»Po celou dobu svého nedobrovolného vězení (a trvalo několik neděl) vypadal „dědek od modré lišky" jako očouzená puma, připravená k prasknutí.«

»Jistě marně přemýšlel, po čem tak zčernal i na povrchu — snad uznal kajícně, že od svého černého svědomí,« vyprávěl v »Monaku« malíř v kruhu svých kamarádů.

»Dodnes asi neuhádl, že mu to způsobil zcela čirý roztok t. zv. „fotografického stříbra", čili „čertův kamínek", který jsem mu v noci za dveřmi nalil do vody k mytí — a po kterém, jak známo, teprv působením denního světla kůže poznenáhlu zčerná. Zbavil se toho jako had teprve novou kůží a tou se snad i změnil. Nechodil, pro smích, už ani ke „Glaubicům", kde si od něho spokojeně oddechli.«

»Zločin „u modré lišky" byl pomstěn!«

MECENÁŠ.

Za zimního večera v nevlídné sněhové plískanici, jinak též zvané »nebeské bláto«, ubírali se kolem kostela na Skalce směrem k Vyšehradu dvě postavy typických silhouet. Oba chodci vězeli v havelokách a zasněžené širáky na hlavách stínily jim obličeje tak, že ze stínu vyčuhovaly jen jejich bezvousé brady, tisknoucí se v ohrnutých límcích do širokých vázacích kravat, na které se jim usazoval poletující sníh. Dechem však a rozdýmanými viržínkami rychle roztál, jako pod nohama chodců na chodníku.

Bylo to pravé »psí počasí«, v kterém oba chodci, zajisté čirou »náhodou« anebo »nemilým nedopatřením«, obuli ráno boty, které by ani za sucha nestály zanic. Hlavně větší a silnější z obou mladíků měl na nohou t. zv. »šify«, ale tak ztroskotané, že co vpředu tlama boty schlamstla, pata v zadu poctivě zase chodníku vrátila, což se neobešlo bez jejího nezpůsobného mlaskání.

»Člověče,« ozval se menší z chodců, rovnaje si skřipec na nose, »ňák už mi teče do bot!«

»Tobě do nich teče? — Tak si zuj ty galoše, ať to zase může vytéct jako mně!« radil mu kamarád. »Ale hlavně, kde už je ten tvůj »bungalov« — už jsem botama vycucal za den toho marastu dost! Moje boty jsou ras na louže,« ujišťoval soudruha.

V brzku však již zahnuli nalevo do první uličky pod Skalkou a dostihnuvše místa, kde se ulička zahýbá v pravém úhlu, mladší z bohémů se zastavil, vytáhl klíč a hbitě otevřel železný závěs, který s rachotem vytáhl do výše.

Když oba zmizeli v krámě, spustili opět roletu, zavřeli zasklenné dveře a při světle svíčky větší z obou mladíků rozhlédl se zvědavě kolem.

Mnoho toho neviděl. Nejdříve zahlédl železná kamínka v protějším rohu vedle postele, která však neměla, kromě svých čtyř pelestí, ani prkénka uvnitř, tím méně slamníku. Peřin návštěvník tak jako tak nečekal. Sochařský stojan a na stěnách pár skizz bylo tak asi všechno zařízení kamarádem předem vychvalovaného »atelieru«. A ještě něco. U jediného okna stála dřevěná

zástěna, t. zv. paravent a u něho jedna větší, druhá menší bedna, kterou jeho zkušený zrak ihned odhadl jako stůl se židlí.

Na »stůl« ihned byla postavena svíčka do prázdné lahve od piva a hostitel vlídně pobízel:

»Tak se, troubo, svlíkni a nekoukej, jakoby ti ulítli holubi! — Já zatím přinesu vedle od hokynáře pivo.«

Znovu rachotil závěs a ve chvíli stálo na zemi a na »stole« šest lahví piva a z kapes haveloku hostitele vyklubaly se čtyři šišky chleba, které při blikavém světle svíčky vyhlížely se svými příčnými rýhami jako obrovští červi.

Krám, v kterém se octli tito mladíci, oba malíři, byl dílnou a zároveň bytem sochaře-kameníka, který si rád hrál na umělce, rád do hospody mezi kumštýře chodil a více méně rád za ně také někdy platil. Zato se mu dostalo ujištění mladšího z obou bohémů, že má rozhodně talent, který však potřebuje jen dalšího »školení« — a hned se k němu proto nastěhoval! V přítomné době byl jeho kvartýrský kdesi na venkově, kde oškrabával na kostele nějaké kamenné světce, které jeho podnájemník už napřed litoval.

»Nejvíc mě dopálilo, že si ten mizera kamenická dal do uschování peřiny i matrace k domovnici, abych prý si sem nemohl vodit holky! Zato jsem mu spálil všechna prkýnka z postele,« vykládal mezi jídlem hostitel.

»To jsi mohl ale také počkat s těma prkýnkama na dnešek,« mínil kolega. — »A co ta zástěna, ta je taky ze dřeva — máš nějakou sekeru?«

»Tu nech, to by mohla být záminka k výpovědi, ale když beru na účet kvartýrského pivo, tak tam taky „koupím" nějakou bednu,« rozhodl se velkomyslný podnájemník-hostitel a za chvilku praskala v kamínkách první část bedny od syrečků, co zatím se ukládali oba přátelé na kutě.

»Ty si tady usteleš u kamen na tohle prádlo (ještě že aspoň to tady nechal, špína) a já si vlezu do postele,« dirigoval hostitel. Teprvé při bližším nahlédnutí se ukázalo, že má filuta na zemi, v rámci pelestí, složený jakýsi koberec, po kterém druhý bohém závistivě pokukoval.

Tohle je jako „lože Záhořovo" — s jedné strany oheň a s druhé led,« ošíval se na špinavém prádle na zemi rozložený kamarád a zabafal zuřivě z nabídnuté gypsovky. »A ještě k tomu ta kamna mi tu kouří zrovna pod nos!«

»Když jsi takový kuřák, tak si to „vyšlukuj"!« radil mu přes pelesť s vlídným úsměvem hostitel, »anebo na ně tak moc neohrnuj nos. — Až se trochu zadejcháme, tak tu bude jako na Riviéře — a já ti budu vyprávět pohádky.«

»Nemohl bys s tím počkat až usnu?« bránil se noclehář od kamen.

»U babičky na venkově měl jsem se vždycky jako kluk nádherně! — Holky už tenkrát na mne braly,« začal hostitel samolibě, »ale já jsem byl taky náramně hezké dítě — a nebýt toho, že mne kdysi cikáni vyměnili . . .«

»Jestli mne chceš s tímhle bavit,« protestoval kamarád, »tak raději strčím hlavu tady do té bedničky od syrečků,« a napil se z hluboka z lahve.

»Ty kačabo, jak vidím, jsi tak zarytý naturalista, že bys hanebně vyměnil státní museum za vepřovou kýtu. To já zas, dokud svůj duševní ventil řádně neotevřu, tak do mne nic není . . .«

»Tak si ho, s pánem bohem, otevři, když jsi tak nadržený,« souhlasil z parteru resignovaně host.

Chvíli ozývalo se z rámce postele bafání, které přítel od kamen doprovázel tichým hvízdotem a frkáním své zanešené fajfky. Matné, blikavé světlo svíčky ozařovalo diskrétně těla obou mladých lidí, kteří snili při svém těkavém životě o mnohém, ale nejméně o zabezpečení své existence v budoucnosti.

»Ty už hnípeš?« ozvalo se po chvíli mezi pelestěmi.

»To bych se musel navečeřet „hašiše" anebo aspoň makovic, abych usnul. Až tady ráno najdeš rampouch, tak ho nevymeť — v tom budu já,« hlásil oslovený, házeje v leže opět kus bedničky do kamen. Oheň znovu oživený vrhnul štěrbinami železných kamínek po stropě měnivé pruhy světla a dodal svým intimním praskotem asi dostatečné nálady k slíbenému vyprávění.

»Tak počkej, ty „zmrzlino",« hovoří opět mladík mezi pelestěmi, »uděláme napřed náladu k dekadentní pohádce. Představ si černé jezero, jako když si v něm „Věčný Žid" zrovna umeje nohy. Nad tím jezerem trčí kráter špičaté sopky, která z něj vyhazuje lidské lebky, padající se sykotem do černého jezera . . .«

»To je teprv začátek?« ptá se ironicky host na zemi.

»Nad jezerem, jehož fialové břehy posety jsou vyrážkou černých neštovic, vznáší se velký, zelený smrad se žlutým rantlem,« pokračuje v líčení vyprávějící. »Kouzelník stářím úplně již blbý, v uniformě a s vousy našeho Veličenstva Františka Josefa, vede si po břehu na špagátu kostru psa . . .«

»Tohle kdybys vyprávěl na Sylvestra v ústavě hluchoněmých, tak bys je jistě rozbrečel,« soudí uznale posluchač. »To já ti povím sám pohádku — a malířskou! Přehoď si přes pelest uši a poslouchej!«

»Bylo kdys jedno království, daleko, asi za padesáti nusel-

skými Botiči, kde všichni obyvatelé byli tak nafoukaní, že musili mít přes břicha obruče, aby se pýchou nerozpraskli. Všichni tito nafoukanci, se svým králem v čele, byli ukrutní špinavci a hned ráno, jak oči otevřeli, sesedli se i s panovníkem kolem veliké, kouzelné kádě, naplněné až po okraj plzeňským ležákem, kterého nikdy neubylo, a svorně z kádě chlastali.

I stalo se jednoho dne, že takřka naráz zvedli od kádě hlavy a utírajíce si pěnu z piva s pysků, dohodli se v údivu, že malvaz je nějaký jiný — horší!

Druhý den seznali totéž, že nejen je mizerný, ale že jim toho marastu o celý centimetr v kádi ubylo!!

Tohle bylo na zmlsané občany mnoho, ba bylo to pro ně kritické, protože k pití nic jiného nebylo, nehledě ani na koliku, kterou trpělo i Jeho Veličenstvo!

Ihned svolána porada za předsednictví krále (vypadala jako zasedání tučňáků na Špicberkách), neměla však žádného výsledku a smuteční ticho vládlo v zasedací síni, když v tom neočekávaně hlášeno zatčení záhadného cizince, který na rozkaz králův ihned předveden.

„Kdo jsi a jak jsi našel cestu do mého království?" zvolal král, drže si bolavé břicho.

„Jsem malíř-krajinář a zabloudil jsem při malování až sem," omlouval se zajatec a ukázal při tom na svůj klabret a polní štafli.

„Moje říše je každému cizinci zakázána a budeš tak dlouho zajatcem, dokud nesložíš výkupné — protože žádné příživníky zde zadarmo netrpím," rozhodl král krátce, chystaje se opět na latrinu, ale nejblíže sedící nejstarší krkáč pošeptal králi cosi do ucha a ihned rozkázal: „Odveďte zajatce k našemu věčnému zdroji a vypátrá-li příčinu jeho zkázy, bude zadarmo a ihned propuštěn."

Pořádný, poctivý kumštýř pití se nikdy v životě nelekl a proto zajatec, poznav v kádi plzeňské, dlouho a důkladně pil, kroutě chvílemi hlavou. Pil znovu a pozoroval po očku krále i jeho družinu, která jej nervosně sledovala, a zamysliv se krátce, prohlásil:

„Vím, králi, co je s tou ošemetnou kádí! Ohavná potvora vloudila se do ní a usazena na jejím zřídle nejen že tam zadarmo chlastá, ale ze zlomyslnosti velebný nápoj kazí. Je to zakletý sládek-břídil, kterého tě, králi, zbavím — ale musím se sám propít kádí až ke dnu, abych parasita v zápase mohl zničiti."

Král svolal nejstarší a nejznámější krkáče a radil se dlouho — ale pak jednohlasně usneseno:

„Nikdy! Chlap nám vychlastá pivo a potvoru nám pak ještě třebas nechá na krku — — raději budeme pít svinstvo, tak jak je, dál!" — A opilého malíře vyhodili.«

— — — — — — — — — — — — — — —

»Už jsem ti řek', že nemáš v sobě kousek poesie,« povzdechl si hostitel, »dobrá pohádka se rodí jen v duši pravého básníka a proto nech zas vyprávět mně!« a hned začal:

»Starý král vládl v krásné a bohaté zemi, obklopen na svém zámku dvořany, vybranými z nejlepších umělců a básníků, kteří vesměs byli zamilováni do jediné královy dcery, ale všichni beznadějně!

Princezna, jediná dědička otcova, jak byla krásná, cudná a líbezná, tak byla i duševně nadaná a proto ve volbě příštího svého manžela nadmíru vybíravá. Hlavně poesie byla jejím oblíbeným koníčkem.

Mluvila vůbec již jen ve verších — i když se s někým vadila, což požadovala i od nastávajícího choti, ale v celé říši nenašel se, bohužel, dosud ani jeden muž, který by její touhu dostatečně ukojil — a proto raději zůstala svobodnou, stále snící princeznou. Ale na časté a důtklivé naléhání svého starého královského otce přece konečně svolila k brzkému sňatku, ale toužíc jen po manželi-poetovi, napsala vlastnoručně na pergamen verš, který na její rozkaz přibit ihned na bránu královského hradu zároveň s poukazem, kdo princeznin verš doplní vhodným rýmem — obdrží za odměnu její ruku.

Množství rytířů, čtoucích tento list, hořce bědovalo, vidouce beznadějnost svých tužeb — — byli bohužel jen rytíři, ale nebyli poety. Rytíři domácí i cizí smutně jej míjeli a list s veršem princezniným beznadějně visel, panensky čistý, na bráně hradu.

Až kteréhosi dne přiveden stráží do hradu jakýsi cizinec, který prý připsal na princeznin list verš, a tento verš v princezně vzbudil opravdové nadšení a zardívajíc se panenským ruměncem, padla králi kol hrdla. Choť-poeta byl nalezen!

Na rozkaz šťastného krále i jeho královské dcery chystána ihned okázalá svatba.

Oním neznámým cizincem a šťastným královským ženichem byl český krajánek, který přilákán na vandru náhodou bílým papírem na bráně hradu, četl se zálibným úsměvem toto:

Já jsem ta princezna prajzká,
vyrostla mi věc rajská . . .

Krajánek naslinil tužku a před udivenou stráží verš princezny-básnířky doplnil:

A já jsem ten krajánek vod toho,
vyrostlo mi něco do toho!

— — — — — — — — — — — — — — —

»Hm, tohle je opravdu poetická pohádka,« liboval si ironicky noclehář u kamen, ale z rámce pelestí ozvalo se mu jen tiché pochechtávání a spokojený oddych vyprávěčův:

»Ale dostal jsem tě, ty vejre! — Nechtěl bys ještě ňákou?» ale místo odpovědi ozvalo se od kamen varovné:

»Pst — ticho! — někdo se nám drápe po okně — neslyšíš? Snad to není zloděj?«

Oslovený slyšel patrně dobře, protože ho nebylo mezi pelestěmi ani vidět, jak se skrčil, šeptaje:

»Jestli je to opravdu zloděj, tak ho, chudáka, lituju.«

»Já taky,« souhlasil potichu kamarád a pošoupnuv rychle láhev se zbytkem svíčky za pelesť, vyzval soudruha: »Vstaň rychle a postavíme se u okna za plentu, z každé strany a až sem ten chlap poleze, tak si ho čapnem.«

Opětné rupnutí jakoby dlátem pod rámem okna je ubezpečilo, že se nemýlili a ostražitě vyčkali okamžiku, kdy jejich host objevil se na okně svojí hořejší půlí těla — a dva páry rukou čiperně jej vtáhly dovnitř, porazivše při tomto uvítacím výkonu u okna stojící plentu.

Přes matné osvětlení bylo asi »přepychové« zařízení místnosti zloději ihned patrné, podle tlumeného jeho zaklení, ale ruka staršího bohéma, stisknuvši mu pevněji šíji, přiměla jej ihned do zkroušené posice.

Byl to typický pražský »flákač« se šístkami u uší a proto jeho krotitel velel mladšímu svému kolegovi:

»Prohledej mu kapsy, jestli tam má nůž,« a sám zároveň daleko odkopl dláto, které zloděj leknutím dřív upustil.

Pár »slavíků«, nůž, provázek, sirky s oharkem svíčky a dlouhý hřebík ohnutý jako »šperhák« lezly z kapes chlapíka, nadmíru mrzutě se tvářícího — a ejhle! lovec v kapsách zlodějových, vnořiv ruku opět do jedné, roztáhl ústa k veselému úsměvu a položil na »stůl« svůj úlovek — skorem osm šestáků napočítal!

»Dost,« zavelel starší bohém, »a teď, chlape, ven!« — a šoupl jím k oknu.

Zloděj zoufale zamrkal, ale nežli se zmohl k nějakému protestu, radil jeho krotitel, držící jej pevně za límec:

»Koukej ať zmizíš, rošťáku — než zavolám patrolu — ty drobné tady necháš za to okno!« — a pomáhaje mu vydatnými štulci nahoru, loučil se s ním důvěrně:

»Zejtra jsme tu zas, tak zase něco přines . . .« ale tlumený dupot nohou, zanikající rychle za rohem uličky, byl mu odpovědí.

»Vidíš!« nadouval se vítězně mladší bohém vůči kamarádovi, upevňujícímu okno, »to je nejpádnější důkaz, jak moje obydlí vypadá z venčí representačně, když sem přiláká i zloděje — a docela zámožného. — A možná, že to ani nebyl zloděj — třebas je to nějaký maskovaný mecenáš!«

»Ať to byl zloděj či mecenáš — anebo oboje dohromady,« soudil starší, zapaluje opět gypsovku, »hlavní věc je, že máme zítra zase na oběd. U *„Fidrmuců“* si dám za dva šestáky chlupatý knedlíky se zelím,« a labužnicky se usmál.

A za nedlouho oba tvrdě usnuli spánkem spravedlivých, sníce živě pohádku o »zlodějích-mecenáších«.

„REELNÍ" OBCHODY.

V Paříži, jako snad nikde jinde, postaráno je o cizince náležitě a ve všech směrech. Kdo tam jede za rozptýlením a jen za zábavou, pobaví se již ve dne, na různých těch boulevardech, malebným ruchem již od brány St. Martin a St. Denis, přes Velké boulevardy dále k rue de la Paix, plac Vendome — a zase zpět.

Tato ustavičně proměnlivá pasáž, tento jedinečný živý kaleidoskop baví však i rozeného Pařížana a není tudíž divu, že cizinec je jím tím spíše zaujat — nemluvě ani o četných, velkolepých museích.

Spousta zábavních večerních podniků však Pařížana příliš nebaví. Je s nimi hotov při občasné jich návštěvě tuze krátce. Ty jsou výhradně zařízeny a políčeny na cizince, jako téměř šmahem jsou na ně připraveni t. zv. »brokantéři«, obchodníci všelijakým malebným haraburdím, hlavně starožitnostmi.

Pozornějšímu pozorovateli neujde u těchto »starožitníků« nevyčerpatelná zásoba obzvláště starých židlí a křesel, téměř šmahem označených nápisem »*Louis XV.*« Uváží-li se, co tisíců, ba statisíců těchto kusů nábytku bylo již vyvezeno jen turisty samotnými, neubráníme se pochybovačnému úsměvu o jich »zaručené« pravosti.

Jsou však falsifikáty vskutku pozoruhodnými!

Na prvý pohled materiál starý, dřevo červotoči provrtané, látka rovněž zvetšelá — ale většinou jsou bez látek, jen holá kostra zachytí před krámkem brokantérovým lačné oči turistů-sběratelů. Povlak či »potah« lze objednati dodatečně.

Jest to, jak zasvěcencům dobře známo, úředně dovolený švindl, věšení »bulíka« na nos turistům, kteří s tímto bulíkem na nose vrací se vítězoslavně domů, aby ve svých salonech za vydatného krmení svých hostů pochlubili se jim »*pravým Ludvíkem*« přímo z Paříže, a tito nad tím zázrakem, zadarmo nacpanými žaludky z vděčnosti uznale krkají.

A kolik kopií slavných obrazů je rozvezeno do ciziny jako »originály« — ale dlužno uznati, že tito čilí pařížští obchodníci zaměstnávají často skutečné umělce, jak řezbáře tak

malíře, takže mnohdy jistá umělecká hodnota u těchto stále vyvážených a za originály vydávaných předmětů vskutku jest — ovšem neúměrná k jich skutečné ceně.

To se týká často i skvostně falšovaných řezeb žaponských. Rodilý Čech *F.*, v Paříži kdysi řadu let žijící, živil se dlouhá léta výhradně prováděním těchto kopií ve dřevě, jsa pro svoje umění řezbářské objednávkami francouzských starožitníků přímo zavalen. Rozumí se, že i staré červotočivé dřevo dodali objednavatelé!

Byl to často přímo duševní požitek, naslouchati odborným výkladům všelijakých těch koupěchtivých »znalců« turistů nad »pravým« Ludvíkovským fotelem, vyřezaným ze staré postele, v které ještě před měsícem kousaly štěnice povalujícího se v ní pařížského Apače.

A proč by se z takových »znalců« a sběratelů »starožitností« nějaká ta stofranková bankovka nevytáhla? Vždyť podle názoru takového kupce ze země dolarů hlupák brokantér ani nevěděl, jaký skvost u něho objevil!

V kruhu svých sezvaných hostí mhouří ve své halle oči pýchou, že jeho veledemokratická zadnice je nadita v křesle, v kterém zcela určitě hověl si kdysi slavný král francouzský!!

Vždyť pro to jel, nacpán svými dolary, až do Paříže!

— — — — — — — — — — — — — —

Toto vše asi táhlo hlavou muže, sedícího na pramici na Čertovce u Kampy a chytajícího na udici staré křampy i jiné starožitnosti, »odložené« do Čertovky obyvateli »Pražských Benátek«.

Že tam hledal i ryby, svědčí o jeho neobyčejně bujné fantasii, takměř orientální, prozrazující i jeho původ.

Muž, sedící zadumaně nad svým prutem na pramici, byl pražský vetešník — kolega pařížských brokantérů, mající svůj »umělecký« závod na Kampě. Dopoledne prohánět své otylé tělo po pražských dražbách jako chabrusák, kupuje za babku všelijakou veteš — odpoledne zase pravidelně šel »na ryby« k Čertovce, kde se oddával milému snění.

Postavil si však z opatrnosti u svého zavřeného krámku s malou výkladní skříní kluka ze sousedství, který za šesták upozornil »lovícího« obchodníka, kdykoli náhodný kupec dostal zálusk k prohlídce jeho »uměleckého« závodu.

Tam za ušpiněným výkladem lákaly dychtivé oko sběratele starožitností různé porcelány, sklo, pár mincí nebo cínový svícen v důvěrném sousedství mísy pro nemocné a irigátoru.

Tento »starožitník« věděl dobře, že lze vydělati nepoměrně více na jediném nakřáplém starém šálku, nežli na dvou opotře-

bovaných almarách, nehledě ani k tomu, co mu nábytkové haraburdí zabere drahého místa v jeho »velkoobchodě«.

Nejvíce však jeho sny o rychlém a snadném zisku kroužily kol starých, uměleckých obrazů a stávaly se jeho fixní ideou, která jej jako pravého Abrahamova potomka pronásledovala na lůžko, aby ho z něj již na úsvitě vyháněla na honbu za jeho fantómem.

Jsa dalek falešné domýšlivosti, přiznal si v duchu poctivě, že se v dobrých starých obrazech vyzná asi tak, jako analfabet v klassické poesii — nicméně kde co vyslídil, koupil to i se štěnicemi, které mu byly v tomto starém »umění« nejznámějšími detaily.

Ale dobrý Jehova příslušníku svého »vyvoleného« národa pomohl neočekávaně, sblíživ jej náhodou s mladým mužem, kterého právě potřeboval.

Rovnaje kteréhosi dne svoje poklady ve svém krámku, upozorněn byl stínem, vrženým dovnitř, že kdosi se zastavil před výkladní skříní. Vzhlédnuv, spatřil silhouetu, která neklamně patřila příslušníku cechu sv. Lukáše svým širokým kloboukem a vlající kravatou!

Naladiv hbitě tvář do vlídných záhybů, otevřel dveře, vybízeje k prohlídce svého bohatství uvnitř.

Záhy se přesvědčil v duchu, že host je skutečným znalcem, prohlásiv bez obalu jeho vychvalované obrazy za svinstvo, které může zajímati nejvýš hadráře.

Tohle hrubiánství Židovi v duchu imponovalo, ale usmíval se »obchodně« — shovívavě.

»To já vím o skutečně cenných, uměleckých obrazech v majetku chudé rodiny, která nemá tušení o jejich hodnotě,« prohlásil návštěvník a nedav se mýliti líčenou lhostejností starožitníkovou, prohlásil, že obrazy koupí sám, třebas na výdělek, protože jako malíř nejlépe oceňuje jejich hodnotu a krásu.

»Pane, když tomu tak dobře rozumíte,« šveholil starožitník, »udělejme spolu kšeft. Já vám zaplatím za každý odhad určitá procenta z prodejní ceny — to mně věřte, že na tom nechci nic vydělat, je to moje vášeň, ale člověk nemůže všemu tak rozumět, zvlášť umění,« prohlašoval bez uzardění, dovolávaje se pánaboha, že je pouze milovníkem starožitností a že mu to může srdce utrhnout, když někdy musí něco zase sběrateli »přenechat!« — —

Návštěvník, odcházeje od Žida, slíbil, že jednou, dvakrát v týdnu podívá se do jeho krámku, aby jako jeho umělecký rádce odhadl předměty, hlavně však obrazy, u něho ponechané.

Žid si po jeho odchodu spokojeně zamrkal, uvažuje, jak později »svého uměleckého rádce« vyhodí, až od něho pochytí, co je třeba aspoň k povrchnímu odhadu věci dobré od šmejdu. V duchu již si představil, jak jistěji bude moci skutečnému, věci znalému sběrateli vychváliti přednosti obrazu. Adresy milovníků umění si zvlášť dobře zapamatoval, protože ho již bezpočtukráte i s jeho nabízenými škváry z bytu vyhodili!

★

»Nějaké staré plátno je k tomu nutně třeba — o ostatní je už malá starost,« hovořil mladý muž, novopečený »umělecký rádce« starožitníka z Kampy, ke kamarádu v jeho atelieru.

Přítel, zamyšleně se usmívaje, nakrucoval svůj ryšavý, hustý knír, stále naježený, připomínající dva liščí ocasy, které mu pod nosem vyrazily, odůvodňujíce úsudek kolegů, že je »liškou podšitý«.

Nebyl-li tento lišák vynikajícím malířem, budil přeci respekt — a zasloužený, v jedné ze svých činností.

Jeho obratné ruce, vedené překvapujícím důvtipem, dělaly až zázraky, přetvořujíce nejprostší věci, často bezcenné, v předměty, vyšlé z jeho krátkých, chlupatých prstů jako pozoruhodné dekorativní ozdoby. Jen bližším prozkoumáním odborným a zkušenému zraku prozradily, že na př. tak zv. damské »hornodle« sloužily jako základní materiál k »románskému« náramku, jehož zelená patina, smíšena a pálena s hlínou, klamala pozorovatele znamenitě, jakoby ozdoba byla právě vykopána z objeveného hrobu.

Anebo kus ve vodě máčené lepenky, vytepané do renaisančního ornamentu, po uschnutí vzadu voskem zalitého, obratně a odborně zlaceného a zarámovaného na dvířkách starého »sekretáře«, budil zasloužený obdiv.

»Staré plátno seženeš těžko a draho,« pravil po chvilkovém uvažování ryšavý „kouzelník" — ale maluj na „staré" dřevo, to nemusíš shánět, udělám ti ho sám,« a vytáhl zároveň z různého haraburdí v koutě hladce ohoblované a nagruntované, slabé dubové prkénko, patrně k malbě již připravené.

»Staří mistři, jak známo, většinu svých menších, hlavně genrových obrazů, malovali buď na měď anebo na dřevo,« vysvětloval, a vrtáčkem, sloužícím při lupenkářství, jal se ihned obratně a různými směry navrtávati »červotočivé« dírky na nenatřené straně. Kulatým nožem a jemnými pilníky upravil, zvlášť v rozích, prkénko tak, že vskutku v krátké době prohlížel návštěvník s úsměvem imitaci jeho stáří.

Lehké, obratné opálení prkénka a různé napouštění »logrem« od svařené kávy dovršilo klam úplně.

Mezitím, co prodělávalo další prkénko »zaručené stáří« aspoň dvou set roků, návštěvník upraviv si štafli a paletu, pustil se neméně obratně do práce na prvém, předčasně sestárlém podkladu.

Netrvalo dlouho a breughelovský typ opilce, v plstěném šišatém klobouku s pérem, s hliněnou bílou a dlouhou lulkou v ústech a měděnou konvicí v ruce, díval se s plochy dřeva na oba spokojeně se usmívající bohémy.

»Dal jsem do toho hodně sikativu — rozpraská to při schnutí docela spolehlivě — a pak to ještě náležitě na povrchu dodatečně uprav,« vybízel autor obrázku, pokuřuje s chutí z gypsovky.

»Co tě napadá, to udělám hned, dokud je to mokré, ať se to zatáhne do barev,« a nabrav si do štětce trochu popele z vyklepané gypsovky, lehce a obratně přejel po některých, příliš jasných tónech barvy. Obzvláštní péči věnoval rohům obrázku a ustav po chvíli ve svých kouzlech se štětcem, znovu i v rozích obrázek opatrně a lehce opaloval, až se objevily tu a tam puchýře.

»Už to nech,« radil divák, »smrdí už to tady, jako když vypaluje starou pikslu od sardinek — nechytly ti při tom kníry?«

»Tak a teď to necháme řádně zaschnout,« prohlásil ryšavý kouzelník. »Ty bublinky v rozích po uschnutí sedřu, aby koukal sem tam trochu grund a pak celý obrázek na půdě případně zašpiním — jak jsi to podepsal?« ptal se, pozoruje na distanc jejich společné dílo.

»Napsal jsem tam „Bruggy", — Žid ví starou bačkoru, co to znamená a namluvím mu, že je to neznámý autor vlámské školy! Příště namaluji nějakého „Franz Halse" nebo Calderonova hrdinu s pláštěm a kordem — to táhne kupce!« sliboval malíř.

»Ten hadrník z Kampy bude s obrazem běhat po Praze jako se žižkovským zlatníkem, až to někde udá — a že to prodá dobře, o to se nebojím. Nám ale musí zaplatit hned,« rozumoval »umělecký rádce«.

»A ty se postarej o někoho, kdo mu to nabídne ke koupi,« rozděloval úlohy malíř, louče se s „kouzelníkem" a ještě chvíli ozývalo se se schodů jeho veselé hvízdání.

★

Žid starožitník byl vskutku obchodník čiperný. Již první obraz »dvorním jeho rádcem« odhadnutý jako zaručená starožitnost vynikajícího »neznámého« autora při jeho následující návštěvě v krámku již nebyl.

Na radu malíře opatřil jej obchodník vhodným slohovým rámem, takže byl pro sběratele lákadlem opravdu svůdným a uváží-li se přitom výmluvnost prodávajícího — který zanícený milovník starožitností by odolal?

»Inu, poctivá práce získá si na konec vždy zaslouženého uznání a svojí odměny,« prohlásil malíř, děle se o peníze za »starožitný« obraz se svým kamarádem.

»Půjde-li to takhle dál, tak stát musí postavit nové museum jen na naše starožitnosti. Soukromí sběratelé nám rozhodně nepostačí,« kasal se dále »umělecký poradce«.

»Na konec za naše vynikající zásluhy v obchodním umění staneme se oba komerčními rady s bronzovými medailemi na zádech. Žid to svoje nashromážděné haraburdí vnutí lidem rozhodně, ale za naší součinnosti dostane se sběratelům do rukou skutečné umění — a v tom je naše nepopíratelná zásluha v moderním „starožitnictví",« vykládal zase přítel-kouzelník — »a ostatně, když touží takový hadrník ssát z mrtvých, tak mu k tomu poskytneme častější příležitost. Ale za takové hostiny musí ovšem dobře zaplatit!«

Obchod »starožitnostmi« rozvíjel se utěšeně.

Obrazy se vskutku líbily a Žid v důsledku toho dělal drahoty svým množícím se návštěvníkům. Zvýšené svoje ceny držel pevně, jako hladový pes ukradeného buřta, zatím co prodávajícím osobám ve službách obou malířů snažil se utrhnout na penězích s nářkem nad špatnými obchody.

Starožitníkovy »špatné« obchody byly ovšem jeho »dvornímu odhadci« velmi dobře známy a mohl se proto dle toho zaříditi. Zdálo se mu sice nejednou, že mazaný Žid něco tuší, ale oba hráli svoje role dále — a bez napovědy, jakoby se nechumelilo.

Až jednoho dne, malíř kráčeje v nejrůžovější náladě do svého »ouřadu« k Židovi, těšil se v duchu na shledání s obrazem ze 17. století, který před několika dny s kamarádem přivedl na svět.

V krámku skutečně již se na něho díval jeho rytíř s police na zdi, v brnění bohatě tepaném, s krajkovým okružím a se psem u nohou — díval se skutečně docela kamarádsky, jakoby měl radost z opětného shledání.

Malíř živým gestem dal najevo svoje radostné překvapení nad krásou »staré« malby, chvíli jakoby u vytržení a zadumaně věnoval se duševnímu požitku.

Pozoruje stále obraz, malíř pro větší efekt ustoupil zpět a stoupl Židovi těsně za ním stojícímu na nohu. Přičítaje nevlídný výraz tváře starožitníkovy této malé nehodě, hleděl ji napraviti kritikou i odhadem co nejpříznivějším. Povytáhl obočí, zamrkal

labužnicky a kývaje hlavou s uznalým úsměvem směrem k obrazu, hovořil nadšeně:

»Odkud to máte? To je jistě portrét z nějakého zámku! Vskutku mimořádná vzácná příležitost k získání tak krásného starého obrazu — to je zaručeně z polovice 17. století!! — — Nechce za to majitel příliš mnoho?«

Žid, dosud zarytě mlčící, narovnal se poněkud a podíval se upřeně na svého »odhadce«, ale hned bystře sáhl po »starém« obraze a ukazuje malíři do pravého, hořejšího jeho rohu, vybafnul:

»Tohle je starý obraz? — — ještě je to mokrý!!«

— — — — — — — — — — — — — — —

Malíř, uháněje jako švec, když má doma k obědu škubánky s lojem, mířil rovnou k bytu »kouzelníkovu« a utěšoval se aspoň, jak mu vynadá. »Je to ale mamut!« hartusil cestou, »on mu pošle mokrý obraz ze 17. století!«

LÁHEV BOROVIČKY JAKO BUMERANG.

Malíř *Václav*, pražský bohém, tento lovecký nástroj austrálských divochů jistě v životě nikdy neviděl, tím méně jím házel — a přece obratně z jeho ruky vypuštěná láhev borovičky vrátila se mu — zrovna jako bumerang — zpět, až téměř k jeho nohám.

Snad pověstné Kassemovy opánky byly by přirovnáním přiléhavějším, ale náš hrdina, téměř již zoufalý nad zmíněnou lahví, nad opánky byl by se jen usmál a pravděpodobně ihned je obul, což bohužel nelze učiniti s borovičkou v láhvi.

Do této jeho borovičky »obouval« se však kdekdo z jeho kamarádů, ať už ji ochutnal, anebo o ní jen slyšel nedbaje, že majitel ji vychvaloval jako v »Prodané« Kecal Mařenku.

Malíř Václav vykračoval si za jednoho příjemného večera po Karlově mostě k Starému městu krokem nadmíru »dekorativním«. Na jeho chůzi bylo patrné, že na ni myslí a jakoby svůj krok kontroloval v neviditelném zrcadle. Zdálo se, jakoby se živil jen chůzí — tak krásně se nadnášel.

Bděl nad svými pohyby jako herec, když zpozoruje, že je obklopen fotografickými aparáty.

Jednu ruku, s které visel nedbale přehozený havelok, měl za zády jako Napoleon, druhou rukou chvílemi nesl k ústům vyhaslou cigaretu. — Tu znovu zapálí strategicky až před »Monakem«, kam právě nesl svoje vnady.

Že cigareta byla u něho »poslední svého rodu«, netřeba ani připomínati. V Monaku, u číšnice Tóny, dostane se »na sekeru« cigaret dost a nějaká ta korunka taky se tam vypumpuje.

Jeho kolega *Š.* nejednou se špatně skrývanou závistí si povzdechl, pozoruje jeho pumpařské úspěchy.

»Copak Vašek, — ten už je existenčně zaopatřenej, ten si svých pět set měsíčně vždycky vypumpuje!«

Ale byl fešák, ten malíř Václav. Postava nadprostřední, s výraznou hlavou hezkého selského hocha, zpod širokého klobouku tlačilo se mu bujné, tmavé renaisanční »mikádo« a od hustého, rovněž tmavého obočí vybíhal nos mírně zahnutý, pod nímž se čepýřil pěkný tmavý knírek — a k tomu povaha veselá!

Byl si svého působivého vzhledu dobře vědom a stříleje cestou modrýma očima na obě strany, zároveň sledoval účinky této palby.

Byly časté, ale Václav jako pravý kumštýř byl vybíravý. Jeho ideálem byla aspoň »hraběnka«, když nikoli titulem, tak aspoň »vohozem«.

Před hostincem ještě naposled mrskl okem po sešeřelém již Betlemském náměstí a upraviv si letmo vlající vázanku, vkročil dovnitř. Hlahol hlasů ujistil jej již na ulici, že hostů již je tam dost a jakmile se ocitl uprostřed nevelké místnosti, stanul, v kříži elegantně poněkud kupředu nalomený a zazubil se zpod knír na pozdravy známých.

První vběhl mu do cesty zavalitý *L.*, pobíhající mezi stoly a vzkřikl:

»To je dost, že už jdeš — nebyl jsi u nějaké „arcikněžny"? Sháněla se tady po tobě nějaká ženská a chtěla mermomocí vědět tvoji adresu.«

Václav se napřímil, spokojeně se usmívaje kolem a ptal se živě:

»Jak vypadala? Byla „fajn"? — nebyla v klobouku s takovou modrou „plerézou" ...?«

»To ne, v klobouku nebyla, ale byla v „jiném stavu",« referoval *L.*, šťáraje se ležérně párátkem v zubech.

Václav obrátil se k němu zády a pověsil si havelok i klobouk. Smál se sice s ostatními, avšak odlehčil si ke svému okolí u stolu:

»To je ale blbec! On myslí, že stojím jako on s každou kuchtou potmě u kašny. — Tóny, pivo!« zavolal na číšnici, »a nějaký cigarety!«

»Koukejte, Vašek si dává teplou večeři,« volal baryton Rudolf *F.*, vrhaje zároveň při každém svém pohybu svou předčasnou, ale dalekosáhlou lysinou »prasátka« na strop.

Mohlo se o něm směle tvrdit, že zvyšuje lesk společnosti monacké, a to nejen nahoře, ale i dole, svými pověstnými černými kalhotami. »Zrcadlení« jeho nohavic bylo zcela odůvodněno vytrvalým sezením jejich majitele v hospodě a jako praktický člověk používal prý svých skvěle vyleštěných kalhot místo zrcadla doma při holení.

Václav, nakloniv se důvěrně ke svému blýskajícímu kamarádu Rudolfovi, ptal sě šeptem:

»Nevíš, kdo má dnes prachy?«

»Kdyby ses zeptal, kdo je nemá, tak bych ti mohl spolehlivě posloužit — to víš, já už jsem tady od 5 hodin! Ale on ještě někdo přijde,« dodal konejšivě. »Hlavně si připrav řádné lasso!«

»Václave, zazpívej něco,« pobízel stále neposedný *L.*, »třebas tu tvou brebtavou: „Né, né ... ty to nepovíš ...“«

Náš bohém učil se právě v té době — rozumí se, na dluh — v jisté operní škole zpěvu, z čehož tropili si jeho kamarádi v Monaku často šašky, tvrdíce o něm, že se hodlá ucházeti o místo učitele zpěvu v ústavu hluchoněmých, když mu selhalo místo professora kreslení u slepých.

Krajinář *U.* nad talířem nudlí s mákem ubezpečoval, že ho ten mák již dostatečně uspí a že zpěv Václava tudíž nepotřebuje.

»Tak zpívej, ať je nějaká legrace,« voláno na Václava.

»Ty jsi dnes nějak seriosní, jakobys měl už zaplacenou loňskou činži — nedělej takového vola!« dorážel dál na něho *L.*

Ten však, vyhýbaje se jeho milé důvěrnosti, šťouchl loktem schválně mlaskajícího *U.*:

»Co stojí ty nudle?«

»Člověče, že se tak ptáš,« divil se soused. »Už jsi mně jich polovičku vyjed očima — koukáš mi do toho jako hladová čarodějnice.«

»To bych si pochnutnal, jíst s takovým čunětem z jednoho talíře,« ušklíbl se Václav. »Tóny, mně taky jednu porci,« poroučel, »ale někam k jinému stolu, mně to mezi lidmi bude víc chutnat!«

Malíř *U.*, zapáliv si zatím viržinku, posadil se k pianu a přehrával si tiše Mendlsohnovu »Jarní píseň«, o níž tvrdil, že ji složil Schviegersohn.

»Ty, Vašku, už sem lezou prachy,« hlásil potichu a radostně baryton Rudolf *F.*, nad talířem skloněnému Václavovi. Rudolfova pozorovací stanice, strategicky jím obsazená tak, že viděl až do výčepu, hlásala lokálu:

»Kluci, jde sem hadrník«.

»Pozdrav bůh, to přijdem brzy domů! Já mám ráno vstávat v 10 hodin!« ozval se sem tam nějaký zbabělec, snaže se vytratit, ale budiž hned konstatováno, že byli v mizivé menšině.

Do dveří všinul se po chvíli muž, asi čtyřicátník, zavalitý, se zlatými brýlemi na očích, které se vesele a bystře rozhlédly po lokále.

Jen vstoupil, uvítán byl ryčným hlaholem a povzbuzujícími poznámkami:

»Ať žije hadrník!«

»Nebyl jsi někde zavřenej pod neckama?«

»Monacký meteor přilít ...«

Tento »meteor« objevoval se opravdu jen za čas. První jeho »zazáření« bylo pravidelně v Monaku, kde vzal do vleku silou svého »magnetismu« několik »elektrónů«, s kterými se rozletěl,

když zde zavírali, v různých parabolách po kavárnách i vinárnách, na kteréžto dráze pomahlu pohasínal.

Vrátil se zpět až druhý den téměř »vyhaslý« v tak zv. »pekáči« čili drožce, z kterého mu usnadňovali sestup více méně vydatně věrně se jej držící »oběžnice« a »vlasatice« mužského rodu, do pohostinného ložiska monackého.

Zdroj jeho příjmů pramenil v odpadcích papíru ve velkém (odtud přezdívka »hadrník«) a vedlo se mu patrně velmi dobře, už proto, že byl »mládenec« a dle jeho sice občasných, ale značně nákladných »výletů« z jeho »hadrářského magacínu«.

Byl to jinak muž dosti bystrý a bavil se asi velmi dobře mezi bohémskou cháskou, sbíraje mezi nimi různé upomínky na svoje výlety ve formě skizz a obrazů, o kterýchžto upomínkách se v Monaku tvrdilo, že jejich rámy jsou mu vhodnými pastmi na štěnice.

Tak jako měl rád bohémy, tak nenáviděl vodu a proto nežli se řádně uhnízdil, stála již na stole řada »tupláků« a za chvíli u těch, kteří do jeho příchodu »zapomněli« večeřet, »nastolily« se aspoň buřty s cibulí.

Číšnice Tonka běhala jako postižená úplavicí, zatím co »hadrník«, sedě mezi svými favority, Rudolfem a Vaškem, zářil, hladě si občas spokojeně na hlavě krátké ježaté vlasy jako kartáč. Byl v nejrůžovější náladě. Za zpěvu »monacké hymny« byl oběma svými sousedy ze zajišťovacích důvodů diskrétně pod stolem pumpnut. — »A teď může po nás přijít i obávaný Kučera,« myslili si svorně, pozorujíce před svým výkonem s obavami Kučerovo nebezpečné kroužení kolem jejich stolu.

Kučera, snaže se již chvíli jako svůdná Lorelay vyvábiti »hadrníka« do svých vod, zmocnil se jej konečně na známé malé místnosti, kam svedená oběť vstoupila, ale s náležitou strategickou opatrností — s jediným nastraženým zlatníkem v kapse u vesty.

Ale vítězný Kučera, vcházeje do lokálu, zachytil nějaké pichlavé poznámky krajináře *U.* o »svobodném umění pumpařském« a »záchodových pirátech«, na revanš nahlas deklamoval:

»Ullmann malíř, to je breku,
maže obrazy — a deku!«

a obrátiv se k nic netušícímu »hadrníkovi«, sedícímu opět vedle bujně se řehtajícího Václava, pokračoval:

»Jestli pak už, hadrníčku,
pil's Vaškovu borovičku?«

»Jakou borovičku?« vpadl živě tázaný, zatím co Vašek, značně znervosnělý, tahal »hadrníka« za rukáv, aby si připálil cigaretu.

Kučera, nedbaje malířova zlostného mrkání, nevinně pokračoval:

»To je dobré, copak ty nevíš, jakou má Vašek doma „báseň?" Panečku, to je lahoda — ale on si ji taky hladově šetří! Leží na tom jako sklípkan a cucá to jen při zavřených dveřích.«

Účelu bylo dosaženo a »hadrník« už větřil.

»Ty máš slováckou borovičku?« obrátil se vyčítavě k Václavovi, »a to se ani kamarádovi nezmíníš?«

»Mám,« nedbale odpovídá malíř, »přivezl mi ji známý a —«

»To se musíš k němu navézt, než ti ji vypije,« pobízel horlivě Kučera.

O Kučerovi bylo všeobecně známo, že si potrpí na »něco silnějšího«, zrovna jako »hadrník«, a proto když on ujistil, že Václavova borovička je lahodná a zároveň »ostrá«, jako kdyby byla »z břitev« — cíle bylo dosaženo!

S »hadrníkem« to zrovna šilo a teprve jeho oblíbená písnička, zpívaná Rudolfem s vlastním doprovodem na pianu:

»Copak je to za veselí,
když jsou ještě kamna celý . . .«

částečně jej uklidnila.

»Ale zejtra k tobě přijdu,« sliboval svému sousedu.

Kučerova snaha, obrátiti náležitě hostovu pozornost k utajované existenci borovičky, byla dosažena a usedl proto, blaženě se usmívaje, opět ke svému stolu.

»Tóny,« volal na číšníci, »nějaký sýr — jaký tam máte?«

»Máme čerstvý, smetanový . . .«

»To je divné, pořád jen smetanový,« rozumoval Kučera. »Proč nemáte také někdy „Blodkový sýr" anebo „Dvořákův sýr". Já, co se mne týče, jím nejraději »gorkonzolu«, ale od té doby, co Zola umřel, tak mně už ten „gorkon" tak nechutná.«

»Máš mne rád?« doléhal již napilý »hadrník« svojí oblíbenou otázkou na Václava. »Jestli mně máš rád, tak mi tu borovičku musíš přenechat!«

Malíř Václav rád se něčím svým přátelům jako hostitel občas pochlubil a dar ze Slovenska k tomuto účelu mu posloužil s počátku znamenitě — ale jen dočasně. Byl to nápoj nejvýš problematický a podle názoru Rudolfova, který v tekutinách různého druhu byl uznávanou kapacitou, sloužil jistě na Slovensku jako »balsám k masírování chromých koní«, který jen nedopatřením nenesl nápis: »Jen zevně k použití!!«

Návštěvník tímto »nápojem« obdarovaný po napití pravidelně zakoulel divoce očima, chvíli lapal dech, dívaje se zaslzenýma očima nedůvěřivě na dárce — ale přes to každý pak ujišťoval v Monaku kamarády: »Lidi, to musíte ochutnat! To máte žaludek půl dne jako v prachových peřinkách — to jste ještě nepili!«

Vystřídalo se jich řada, s nadávkami zcela vhodnými, ale před »šťastnými« čekateli utajovanými — k nemalé zábavě Václavově. Rudolf, pokusiv se po druhé o zdolání nápoje, beznadějně potřásl svou pleší a prohlásil:

»Vašku, jestli tvoje černé svědomí snese ještě i úkladnou vraždu, tak si na to pozvi svého domácího před kvartálem, aspoň se dostaneš jednou konečně do »*Kurýra*«.*

Václav sice sám nad tím darem po straně vrtěl hlavou, ale nahlas ujišťoval obdarovaného, že »to« bude asi ještě trochu »mladé«. — »Potřebuje to pouze nechat uležet!«

»No a to myslíš, že se to uleží ve mně?« zuřil Rudolf. »Pošli to darem do nějakého chorobince, tam to budou pít v leže.«

Leželo, vlastně stálo to v opletené láhvi u Václava v koutě atelieru již slušnou dobu, ale nejen že to — ku podivu — ani znatelně neubylo, bylo to čím dál tím horší. Pálilo to po napití tak pekelně, že se tím mohla v krku leptat angina, a zároveň hořkost zalévala ústa, dráždíc sliznice tak, že návštěvník tápající při odchodu po schodech, dělal dojem člověka postiženého hovězí slintavkou.

Chuť jalovce při tom podivuhodném nápoji sice byla, ale zároveň to neslýchaně smrdělo, z čehož terpentýn vynikal nejméně.

Malíř Š. důvěrně sděloval postiženým již přátelům, že to nic jiného nebude, nežli v terpentýnu rozpuštěné pouhé »čertovo lejno«.

Jiný byl by snad takovou »pálenku« již dávno vyhodil, ale Václav díval se na to po staročesku: »Dar je něco, co má slušnému člověku ukázati, že na něho vzpomínáme, v duchu se jím za to obíráme« — a proto hleděl, pokud mohl, aby se jím obírali v duchu také obdarovaní kamarádi — a toho docílil opravdu a lacino svojí »borovičkou«.

Nálada v Monaku se právě nejutěšeněji rozvíjela, když Tóny vyhrožovala »posledním pivem« a netrvalo dlouho, a celá vybraná společnost s »hadrníkem« v čele chtěj nechtěj odrazila ve dvou naditých »pekáčích« od jeho pohostinného prahu do tmavé noci.

Bohémové však postupně odpadávali jednotlivě od svého roz-

---

* »Kurýr«, kdysi populární pražský illustr. časopis, přinášející často fotografie jak vynikajících mužů, tak i vrahů.

dováděného hostitele, jako kokosové ořechy od rodné palmy — měl' »hadrník« již sám dosti práce s vlastním »kokosem« — až zbyli věrně u něho jen oba nerozluční druhové, Rudolf s Václavem.

O »hadrníkovi« se v »Monaku« tvrdilo, že zasednuv k pivu, »zapustí kořeny« tak hluboko, že chce-li opět vstát, musí se uříznout, což učinil i tentokráte, ovšem za vydatné pomoci kamarádů a objednav ještě v blízké známé vinárně pečenou kachnu se salátem k obědu, rozjel se drožkou, obložen oběma bohémy jako živý »sandviche«, do atelieru Václavova.

Bylo již krásné ráno a proto z opatrnosti, aby nevzbudili pozornost hlavně široko proslulé domovnice, sestoupili z »pekáče« již za rohem a odhodlaně zahnuli k domovu — ale Václav rázem stanul.

Před »jeho« domem poskakoval hlouček kluků proti oknu přízemního bytu a za pokřiku dělali proti němu různé posice a grimasy, z nichž »dlouhý nos« byl nejslušnějším výkonem — a z okna, na revanš, lítaly uznalé lichotky:

»Jedeš, ty rošťáku! — Že tě máma nezastudila, ty „cvikýři", na tebe beztoho už čeká Piperger.«*

Přes to, že ustrašený Václav držel »hadrníka« za ruku, šeptaje výstražně, že ta baba je vyložená parodie člověka, vytrhl se mu prudce a vskočiv mezi kluky, rozdal ve spravedlivém rozhorlení mezi ně pár pohlavků.

»To jich pánbůh akorát poslal, vašnosti,« šveholila domovnice, ještě celá rozježená, z okna. »Představěj si, takovej smrkáč si mně dovolí říct, abych mu vlezla na záda...«

»Hadrník«, narovnav si zlaté brýle, které jistě udělaly »svůj dojem«, stoje rozkročmo před oknem, se divil:

»A to, matičko, na ně nevyběhnete? Já být na vašem místě, tak popadnu hůl, skočím na ulici a poženu to za nima až do „Židů"...«

»Jó, vašnosti, to se jim řekne, když jsou ještě tak mladej — ale já, než přejdu ten svůj kutloch a ještě zase průjezdem ven — tak kdepak taková holota už je...«

»A to když je to takový,« prohlásil „vašnosta", »tak to mi taky vlezou na záda« — a uháněl s oběma bohémy do domu.

Za prchajícími neslo se až na schody:

»Jich až budou, voni starej partyko, věšet — to se lidem uleví! Já jsem si to hned myslela, že patřej k tomu flamendrovi ze zhora...«

Udýchaný Václav zastavil se až nahoře s trpkou výčitkou:

---

* V těch dobách pražský kat.

»Člověče, ta baba mne poleje vitriolem! — Ještě štěstí, že mám klíč od domu,« ulehčil si značně upokojen a hlavně, že už je za dveřmi. »Ta baba je tak nalitá jedem, že si v ní můžou Indiáni namáčet šípy,« vysvětloval „hadrníkovi" — »ale teď se, hoši, honem vyspíme, ať nám ta kachnička v poledne dobře plave v žaludku. Ty si vlez do postele,« vybídl Václav, jako hostitel, »hadrníka« s ležérním gestem, nevšímaje si zkoumavých pohledů, které host vrhal na předmět, označený tak pyšně.

»Postel« byly dvě bedny značně vysoké, na kterých se povalovalo cosi boulatého — asi bývalý slamník, smějící se několika dírami vlídně na nového pasažéra. Malíř asi byl přesvědčen, že díra vydrží déle nežli záplata, která se přeci časem rozšoupe, ale díra zůstane.

»Člověče, jestli s toho sletím, tak ze mne vyteče všechna dnešní outrata,« rozumoval »hadrník«, drápaje se i s botama do »postele«.

»Nebude ti horko v těch brejlích?« poznamenal Rudolf k hostovi, lehaje si zároveň s Vaškem na koberec a šeptal spokojeně k sousedovi: »Ještě štěstí, že si nevzpomněl na tu tvou borovičku, to bychom měli v poledne mimo té upečené kachny ještě jednu mrtvolu . . .« — ale za chvíli chrápající terčeto plašilo v ztichlém atelieru nohaté šváby, hrající si nevinně v koutě mezi kreslicími papíry.

★

Je známo, že usíná-li kdo s utkvělou myšlenkou na určitou hodinu, probudí se aspoň v přibližné době skutečně a zajisté tím spíše, je-li usínající řádně, vlastně stále vytráveným bohémem, usínajícím s plastickou představou vabných kontůr pečené kachny. Snad k tomu probuzení přispěl v značné míře i odér, šířící se atelierem kol spících bohémů a bujností snů přizpůsoben k aroma pečeného ptáka, že se vskutku probudil aspoň jeden z nich téměř v čas.

Bylo půl jedné, kdy Rudolf naposled ve spánku zamlaskal, nabíraje z hluboka vzduch do svého mohutného, značnými otvory opatřeného nosu, který mezi jeho rozměrnou lysinou a ve spánku otevřenými ústy trčel jako monolit nad hromadným hrobem bezohledně až do dna vyssátých půllitrů piv.

Přes to, že Rudolf byl baryton, tvrdilo se o něm v »Monaku«, že je bassistou, protože basa je vlastně veliké čelo — a to Rudolf rozhodně měl! Jeho čelo táhlo se od obočí, bez znatelného přerušení, po temeni a mizelo tajemně až kdesi bůhví kde v zadu na těle.

Rudolf posadiv se vedle dosud spícího Václava a vida jeho jak

radnici otevřená, chrápající ústa, chytil jednu z much, která ho již chvíli zlobila, a vhodil mu ji tam.

»Nemáš hlad?« ptal se s účastí probouzejícího se kamaráda, »já už hodinu plašim s tebe mouchy,« lhal beze studu. »Leze to po tobě jako po zamřelé zvěřině.«

»Kde je „hadrník“,« ptal se rozespalý Václav s podezřelou starostlivostí.

»Copak ho neslyšíš? — pojď na něj, ať už jdem na oběd, nebo dostanu z hladu mozoly v žaludku. To jsou dubové fošny, co řeže,« dodal znalecky.

Oba ve chvíli stanuli nad spícím, pozorujíce jeho vážně ztažené rysy, kterým dodávaly jeho brýle zvláštní přísnosti.

»Ten člověk by se měl dát fotografovat výhradně ve spaní, když bude chtít udělat slušný dojem,« rozumoval nad ním malíř. Zatím Rudolf cloumal mu rukou, snaže se spícího dostat na zem, což se mu konečně podařilo, ale zároveň se slamníkem. Plně uspokojen svým atletickým výkonem, sklonil se nad hostem a sladce šveholil:

»Vašek tě chce poslat čůrat, ale já tě nedám.«

Ještě stále rozespalý »hadrník« stavěl se těžce na nohy a rozhlížeje se po obou smějících se kamarádech, stěžoval si naříkavě:

»Já bych pil jako nemluvně . . .,« ale náhle, jakoby dostal palicí, rázem vystřízlivěl a zvolal vítězně, jakoby přišel na Kolumbovo vejce:

»Teď jsem si vzpomněl, Václave, ty máš borovičku!«

To byla ale velice studená sprcha pro oba bohémy. Právě teď, kdy je opulentní oběd téměř u úst, mají si popudit dárce ohavnou borovičkou? Což jestli napilého »hadrníka« po tom napití raní vztekem mrtvice?

Ale žíznivý »probudilec« byl již zcela při smyslech a s tvrdohlavostí doléhal na Václava znovu:

»Tak co? ukaž láhev, ať to ochutnám — — nebo jste to zatím vytroubili?«

Václav, vida nezbytí, tíhnul melancholicky a rozpačitě za plentu jako panna, mající se po prvé svléknouti u lékaře a vynořil se za chvíli s objemnou lahví, viklaje po cestě její zátkou, zatím co Rudolf připravoval půdu u hosta:

»No víš, vono je to trošku silnější, ale je to zase něco! Když se toho člověk napije, tak by lez po stropě, jak je mu krásně — ale musíš jen trochu . . .«

Hadrník jen mávnul nad výkladem útrpně rukou a stoje rozkročmo, sáhl bystře po skleničce, kterou mu malíř s tváří nehybnou a ústy zaťatými jako starý Kartuzián, podával — a žbluňk, už byla v něm.

Hrobové ticho zavládlo v atelieru. Rudolf, dosud samá řeč, sáhl si dlaní na spocenou pleš a jen víčka mu zamžikala, zatím co Václavovi rozkývala se v ruce láhev jako smrt na pražském orloji.

Dávka na naléhání »hadrníka« byla značně velká a tudíž strach obou byl zcela na místě, avšak k údivu bohémů zarachotilo to v zápětí radostně z hrdla hostova:

»Hrome, to je, jako když trkne vůl — ta má jádro! Tu borovičku mně musíš přenechat pro maminku. Ona si potrpí před spaním na něco slušnýho do žaludku — ať jí udělám zas jednou radost. Nalej mi ještě jednu!«

Václav obrátil oči ke stropu, zatím co Rudolf rovněž překvapen, ale již bez obav o zdařilý průběh příští hostiny, domlouval »hadrníkovi«:

»To si nech až doma,« ale na schodech, přitočiv se k Václavovi, šeptal mu do ucha nadšeně: »To jsem jakživ neviděl — ten člověk má místo žaludku cínového „šneka". Tu láhev si ale vezmu sám na starost, aby to aspoň před námi nevypil.«

Propluli šťastně nebezpečným průjezdem i kolem oken domovní ještěrky, zahnuli vesele za roh a jejich vlající haveloky záhy zmizely i s hostitelem a jeho lahví »borovičky« za dveřmi útulné vinárničky, odkud téměř po celé odpoledne břinkalo rozladěné piano s různými zpěvy, až se stavěli chodci na ulici.

Večer, již za tmy, přijal drožkář do své »etuje« již jen chabě se bránícího »hadrníka«, který s několika rozběhy byl oběma bohémy konečně v poloze téměř horizontální uvnitř uložen i s pevně uzavřenou lahví.

Oba přátelé po udání adresy vypustili konečně od startu povoz se vzácnou a hulákající »nádivkou«, který šílenou rychlostí asi šesti kilometrů za hodinu řítil se ke Karlínu — a sami zahnuli směrem k domovu krokem značně labilním.

★

»Rudolfe, ty uvaříš čaj a já se zatím oholím,« pobízel malíř Václav svého dočasného podnájemníka asi tři dny po shora líčených událostech. Byla středa, nejvhodnější den k návštěvě redakce — čili 90 procent naděje k získání peněz ve formě honoráře.

Na štafli stojící obraz měl v brzku potěšiti ve »*Zlaté Praze*« nejen redaktora, nýbrž hlavně šťastného tvůrce. Obraz představoval sedícího skeleta, okusujícího hladově paletu.

Rudolf, srkaje před obrazem čaj s citronem, vyzvídal:

»Jak se to menuje, ten tvůj potrat?«

»To má název: „*Naše věno*" — věno umělce . . .« sděloval malíř důstojně.

»No, to máš pěkné vyhlíky,« bručel Rudolf, »to se divím, že mně nenabídneš k tomu čaji, abych si taky ukous kus palety!«

Václav se shýbl a vytáhl zpod »postele« slaměný starý klobouk, do kterého byla vmáčknuta bábovka, již na pohled staršího data, ale »právě tím vhodnější k čaji«, jak Václav horlivě ujišťoval a sám hned z jejího prostředku prstem vydloubl kus drobícího se pečiva s mákem — její nádivkou.

Že malířův prst v díře s mákem doloval častěji, poznal Rudolf na prvý pohled, kterým udiveně měřil »zákusek« v lákavém obalu.

»Nač to máš tak našlápnuto v tom klobouku — to ti z něj líp chutná? To bys to už měl dát rovnou do nočníku, když to máš pod postelí,« vyjádřil se nezpůsobně o božím daru Rudolf.

Tato malířova »kredenc« byla pro něho velkým pohodlím. Sáhl prostě v leže pod »postel« dolů a vydloubl si porci podle gusta.

»To máš náš úděl, tenhle samotářský život v domácnosti,« melancholicky sděloval malíř Václav. »Ale opatřím si domů psa . . .«

»Ty máš hlad na psa?« divil se Rudolf, »to si raději kup v „Židech" hned hotové karbanátky, máš to bez práce a nemusíš je vodit „vyvenčit" — a zapáliv si gypsovku, vyplivl se elegantním obloukem směrem ke kamnům.

Václav, hledaje vhodný obal pro svůj obraz v krámech u dveří, zaslechl hřmotný krok venku a hlásil kamarádovi:

»Někdo sem leze po schodech, slyšíš?«

»Jsi pojištěn proti vloupání pana domácího?« vyzvídal Rudolf.

»Přeci není kvartál?« divil se malíř a rychlým pohledem změřil dveře, zkoumaje, je-li dobře zavřeno a prohlásil šeptem, ale rozhodně:

»Teď není u mne hodina návštěv! Ať přijde večer . . .«

»Do Monaka,« dodal Rudolf, ale oba ztichli po rázném zaklepání, které se opakovalo, ovšem že bez úspěchu, několikrát.

»Jestli má ten člověk s sebou setrvačnost, tak zmeškám redakci,« šeptal malíř pln obav, ale oddechli si oba, když po chvíli slyšeli konečně kopnutí do dveří a kroky, sestupující se schodů.

Že to nebyla damská návštěva, hádali svorně a vyčkavše v strategické posici, po delší chvíli protáhli se i s obrazem opatrně na chodbu — ale jakýsi předmět, zabalený v papíru, upoutal jejich zraky.

»Není to, Vašku, nějaké novorozeně?« hádal Rudolf; malíř však, ignoruje nemístnou poznámku, pozvedl hbitě nález a vraziv s kamarádem rychle zpět do atelieru, rozbalil jej.

Láhev borovičky byla u Václava zase! — Měla ale u hrdla jako límeček proužek papíru a na něm bylo napsáno jediné slovo: »*Vrahu!*«

Oba bohémové vzpomněli maně na »hadrníkovu« matku a zírali mlčky, jako do otevřeného hrobu, na upitý obsah láhve.

»No, tak zlé to nebude,« vzpamatoval se první Rudolf, »jinak by u toho byl úmrtní list, ale když to vrací už i „hadrník", tak to můžeš, Vašku, směle vyhodit!«

PRAHA — PAŘÍŽ.

Za příjemného podzimního odpoledne asi před 25 lety dva mladíci hověli si u jednoho z kulatých stolečků před kavárnou »*Vachette*« na »*Bulmiš*« v Paříži* a bavili se pozorováním hloučku mládenců na protějším chodníku neširokého tohoto boulevardu.

Přihrnuli se z nedalekého ústavu »*Ecole de L'art decorativ*« (naše umělecko-průmyslová škola) a před pekařským krámem téměř zastavili chodník. Pojídajíce teplé pečivo, před krámem pod skleněným poklopem zahřívané, chytali kolemjdoucí dívky, nabízejíce více méně okousané brioše.** Kdoví co ještě nabízeli, když kterási mimojdoucí energická dívenka za cosi šeptaného do ouška vlepila nejbujnějšímu z nich, mladému černochu, řádnou facku!

Černochovy za smíchu vyceněné zuby činily na distanc dojem, jakoby mu někdo vycpal plná ústa vatou, a jeden z protějších dvou diváků před kavárnou u stolečku kriticky si ulevil:

»To je huba — jako „Prašná brána". Jestli si tu svou „jídelnu" každý den ráno čistí, tak aby na to vstal o hodinu dřív a přibral si na to posluhovačku.«

Netřeba snad podotýkati, že oba pozorovatelé byli Češi. Žili již řadu měsíců v Paříži, která je, bohémy, z Prahy vylákala a libovali si zde jak náleží. Zdomácněli v tomto prostředí se snadností, pochopitelnou u jednoho jako malíře, u druhého jako filosofa a příštího spisovatele.

Spisovatele »příštího« nutno říci šeptem, abychom jej neurazili — považoval se za něho již dávno.

Pro oba byla Paříž dávno cílem toužebným a když se v ní konečně šťastně zahnízdili, nemohli se ani nabažiti bohatosti a svůdnosti jejích vděků a to jak v umění, tak i denně se měnící a přímo okouzlující její tvářností — která ostatně uchvacuje a přitahuje samotné Francouze, toužící jen po své Paříži.

Znali se již z Prahy, z Monaka, ale ve svém novém působišti jeden o druhém nevěděl, žijíce s počátku oba zcela osaměle — až je náhoda, vlastně opět hospoda, sblížila.

---

* »Bulmiš«, v pařížské hantýrce boulevard St. Michel.

** brioche, běžné pečivo v Paříži, ve formě malé bábovky.

Malíř Rudolf dověděl se kteréhosi dne, že v »Palais Royal« je sklípek s pravým plzeňským, ovšem jen lahvovým, ale tentýž večer už »na něm» byl.

Neočekávané tam shledání s kamarádem bylo veskrze důstojné a provanuté hřejivou a pravou českou pohostinností, která je nutila střídavě k objednávání a vlídnému připíjení krajanského moku. Oči jim v brzku svítily jako v noci uhánějící lokomotivě a také se od nich tak kouřilo.

»To pivo mi dělá náramně dobře,« liboval si filosof František, »až na to, že má příliš kyseliny „opičité".«

»O tu se nestarej,« chlácholil jej Rudolf, »ta už si z tebe nějak pomůže . . .« — a nacpav si znovu lulku, volal na číšníka: »Ještě čtyři láhve!« — a ve své mateřštině prohlásil ke kamarádu: »Moje jmění není k utahání.«

»Zbyde ti aspoň na domovníka?« zeptal se František všetečně a patrně již opilý.

Vystupujíce později na odchodu po příkrých schodech sklepního restaurantu, pomáhali si obětavě jako horolezci, drápající se na Alpu, až stanuli vítězně v nádvoří Palais Royalu, již matně osvětleném, tvoříce spolu pevný uzel k nerozmotání. Tento zmítající se uzel otloukal se mezi arkádami vnitřního rozsáhlého dvora, hledaje úsilovně, ale marně východ, až zadumaná tvář mramorového pomníku Viktora Huga, kolem kterého oba krajani beznadějně kroužili, konečně jim připamatovala, že je obrácena k jednomu z východů.

Dlouhou ulicí de Rivoli, přes place Chattelet až k mostu a na »jejich Bulmiš« dostali se konečně pozdě v noci, spíše jakýmsi instinktem — a opravdu zázrakem našel malíř v tmavé uličce Laneaux »svůj« dům, do něhož vplul s rozpiatými plachtami i s houževnatě se jej držícím Františkem.

Schody brali útokem několikrát, více méně zdařile, až se přeci dostali oba do mansardy malířovy, sledováni v jednotlivých poschodích při pootvíraných dveřích uznalými poznámkami probuzených nájemníků, nad vítězným jejich příchodem!

Jediná, ale v Paříži obvykle široká postel malířova pohltila je do svých pohostinných útrob jako biblická velryba Jonáše a brzké chrápání v duetu hlásalo pařížské noci, že »Slovan všude bratry má«.

★

Ráno malíř Rudolf, pootevřev ospalé oči, zamrkal po stěnách, odkud svezl se jeho zrak po nezvykle schumlaných přikrývkách jeho postele a spočinul posléze na protější pelesti.

»Ježíšmarjá,« zvolal ulekaně, »vždyť já mám čtyry nohy!«

Pot mu až vyrazil na čele, když si představil, jak svým jedním párem bot podělí ty všechny končetiny a jak si to s tím nadělením pohrne po schodech a na ulici.

»To jsem blázen — copak mi to přes noc narostlo?« ale náhle vyskočil s postele a strhl zároveň i druhou schumlanou přikrývku podle sebe.

Na posteli spal František se zaťatými pěstmi za hlavou, z kterých mu nepochybně vytrhl pokrývku, pod kterou byl úplně zalezlý a natažen jako pravítko — právě asi tak široký a placatý.

Rudolf, pozoruje to spící dřívko ve své posteli, neubránil se smíchu a rozhlížeje se kolem, zahlédl za pelestí i rozházený obal svého nahodilého podnájemníka.

Pohled na tyto ostatky byl nadmíru lákavý se stránky dekorativní. Košile nacpána byla do jedné z bot, ale za to punčochy byly zcela slušně uloženy v klobouku, zatím co kabát, svlečený očividně zároveň hned s vestou, rozkládal se v malebných záhybech na podlaze, marně se snaže svými zoufale rozpřaženými rukávy uchopiti nezpůsobně na rub obrácené kalhoty, unikající vítězně z jeho dosahu.

To jediné, co ještě scházelo z toalety Františkovy na zemi, zůstalo věrno jeho tělu i ve spánku — totiž límeček, jehož vázanku měl někde až v zadu na krku.

Takto límečkem jen spoře maskovaný Adamita pokoušel se při hlučném smíchu malířově otevříti oči, což se mu v té chvíli zdařilo jen s jedním.

»Jak jsi se vyspal?« vyzvídal hostitel, šplouchaje svoje obnažené torso v umývadle a pozoruje při tom kamaráda, sedícího již na pelesti. »V téhle posici vypadáš jako Rodinův »Myslitel« — až na to, že nemáš za zády žádný »Pantheon.«*

František pomalu vstal a sháněje svoji garderobu do náručí, mručel uznale: »To lahvové pivo je nebezpečně dobré — já jsem po něm, ještě teď jako blbec . . .«

»Dej pokoj,« divil se chlácholivě Rudolf, »to snad nebude jen od piva! — napij se tuhle horkého čaje s citronem,« pobízel zatím již částečně oblečeného Františka, »to máš po ránu lepší, než teplý klystýr do huby!« Při tom lovil horlivě z krabice mezi vymačkanými tubami rozházené tam bisquity, které zastíraly koketně svůj starší ročník uměleckou dekorací z mušího trusu.

»Jen si ber,« pobízel vlídně, »já mám sám hlad, že bych s ním mohl dávat koncert v Trocadéru** a i méně zámožní vzadu by dobře slyšeli. Hlad mám celý den!«

---

* »Penseur«, bronzový sedící mužský akt před Pantheonem v Paříži.

** Trocadéro, obrovská koncertní budova proti Eiffelově věži — pozůstatek světové výstavy pařížské.

»To já taky,« liboval si filosof, »už ho mám, jen jsem vypil čaj.«

Po snídani současná prohlídka tobolek odhalila jejich melancholickou splasklost, která přiměla oba k hlubokému uvažování, co se má státi během dne, či lépe ještě dopoledne.

»Já mohu jíti do *„Riru"** až zítra — v redakční den,« přiznával Rudolf. »Dnes budu dělati ze sebe Kartuziána míchaného s asketou...«

»Pro tyhle abstinentní řády nemám naprosto žádného pochopení a proto půjdu k „Tetičce"** a vrazím do ní hodinky. Ty už tam znají cestu tak dobře, že by tam trefily samy.«

Cestou zašli si oba přátelé na »Bulmiš«, do kavárny na »apéritif«, odkud pozorovali na protějším chodníku své francouzské kolegy i s černochem, jak na počátku již vylíčeno.

Hotovili se právě učiniti rukou společnou a nerozdílnou svoji »peněžitou záplatu«, když František bystře povstal a zvolal na kolem jdoucího, velice pěkně oděného mladíka:

»Pepíku... Jseš to ty? Kde jsi se tu vzal?«

Chodec se plaše ohlédl, Čech tudíž byl —, ale již byl také vlečen Františkem ke stolku.

Krajan »Pepík« vzpamatovav se z leknutí, až se zajíkal radostí ujišťuje, že Františka marně hledá už tři dny (od svého příjezdu) ve svém notesu, že adresu si napsal v Praze, ale asi omylem do jiného zápisníku, který si tam zapomněl!

To již prozrazuje předem bezpečně filosofa — a tím také vskutku byl. Jeho další vyprávění zajímalo ovšem více mlčky naslouchajícího malíře, protože František znal svého kolegu už velmi dobře již z pražské filosofické fakulty — a proto ten jeho údiv, když se s tímto »blůmou« setkal v cizině.

Nový jejich krajan byl odjakživa tak nesamostatný a rozmazlený mládenec, že ho již v Praze podezřívali, že mu tatínek vydržuje kojnou i na fakultě! Jeho »autor« čili otec, zámožný velkoobchodník, znaje ovšem nejlépe svého jedináčka, usmyslil si, že jej pošle do Paříže (aspoň na měsíc), aby jej cizina trochu otrkala a patrně pevně doufal, že se ten jeho »zázrak« vrátí nejméně jako Napoleon!

Co nedokázal tatík za 23 roků, měla učiniti Paříž za měsíc! Jakými kouzly dostal otec tohoto vyjevence do vlaku, zůstane asi hlubokým jeho tajemstvím, ale ještě záhadnějším je fakt, že už tři dny zde byl — a strachy neumřel.

Již první jeho otázka se týkala »strašných pařížských Apačů« — a jestli není v Paříži tyfus!!

---

* »Le Rire«, humoristický illustrovaný týdeník, světového jména.

** »Mont de Piété«, zastavárna, v pařížské hantýrce zv. »Tetička«.

Pochlubil se krajanům, jak na to vyzrál, aby se nenakazil — že prý se myje v hotelu výhradně jen minerální vodou, ale při tom oba jeho posluchači z něho vytáhli, že revolver na »Apače« má zavřený ve skříni z obavy, aby mu v kapse snad nevystřelil! Množství ještě jiných nepochopitelných canců poslouchal Rudolf se zájmem a uvažoval v duchu, že mladík ani není snad tak hloupý — takového hlupáka možno jenom dělat schválně!

Strachy stále se klepající »cestovatel« hostil oba bohémy vydatně, poslouchaje jejich vyprávění o Paříži. Celá zábava s tímto chlapíkem točila se výhradně kolem tamnějších bezpečnostních a zdravotních poměrů. Oba jeho stolovníci stěží tajili smích při pozorování svého posluchače, hovořícího na pohled zcela nevinně o nočních historkách apačských — ostatně zcela pravdivých, a na konec přijal nabídku obou krajanů, že jej vezmou pod svá ochranná křídla, s nelíčeným vděkem.

Při obědě vytasil se strašpytel-krajan s návrhem, že koupí do hotelu skládací postel pro Františka, aby ani v noci jej neopouštěl, čemuž bylo po krátké úradě s Rudolfem blahosklonně vyhověno.

Tentýž den, večer, shledáváme se již opět s naší trojicí v pivovarské restauraci Dumesnil, která byla oběma ochránci určena za prvý stupínek k dosažení kulturního bohatství »města světla« v noci!

Oba kamarádi, majíce u stolu krajana sice vyjeveného, ale řádně bankovkami naditého pili, že div číšníku, který je obsluhoval pivem, neuhnali souchotiny. Svého chráněnce dostali záhy rovněž do proudu, když účinkem piva setřásl se sebe i částečně svoje věčné obavy a smál se hlasitě vyprávěným anekdotám.

U nedalekého stolu sedící kokota, černoška, culila se na hlasitě se bavící cizince, což Františkovi neušlo a upozornil štědrého hostitele:

»Vidíš tu černou řetkev, jak se na tebe zubí? Já ti ji sem přivedu« — a nedbaje, ostatně slabého jeho protestu, vyzval černou Venuši galantně, aby přenesla svoje čokoládové vnady k jejich stolu. Usadiv ji vedle hostitele, šeptal: »Taková černoška má i černé sádlo, jako prodávají v Praze ze šunek!«

Číšník, nemaje již dosti pivních tácků,* přistavil k těmto, v Paříži tak nezvyklým pijákům piva prázdný stůl a hromadil tam vyprázděné jejich sklenice za nemalého obdivu francouzských hostí.

V jedenáct hodin, kdy se zde přestalo čepovati, uznáno i s čer-

---

* V Paříži místo psaní čárek kladou se tácky od vypitých sklenic vedle hosta na stůl.

noškou všeobecně, že je na domov vždycky ještě dosti času a zatím co číšník odnášel v natažených pažích tácky, vyrovnané až po bradu, přijímali skromně nelíčený obdiv zbylých hostů nad svým »pohostinským« vystoupením.

Táhlo se do známé hospůdky »*u Krucifixu*« na »grog americaine«, kde bydlil rovněž krajan-malíř, který již před delším časem zde »rozbil svůj stan«.

Hospoda, jak často v Paříži bývá, byla zároveň i restaurací tohoto malého hotelu, kde cizinci často vyhledávali pohostinnou střechu a pod touto v postelích i štěnice. Nového soustolovníka si Rudolf vlastnoručně přivlekl s hora do lokálu, slabě obsazeného, kde měli za nejbližšího souseda jen nějakého staršího pána »s bradou proroka«, který si pod ostrými brýlemi měřil bujnou společnost, obávaje se patrně, aby slečinka již »v usedlejších« létech, sedící po jeho boku, nevzala duševní úhony.

Za zvuků orchestrionu skákalo se v různých tanečních pièçách s černoškou, která šla z ruky do ruky a šířila po místnosti odér, jako když tam rozbije bandasku s pačulí! Filosof-strašpytel visel jí při tanci v náručí jako na křivo zavěšené »pendlovky« a zdál se, ku podivu, i při jejích stále vyceněných zubech, ale rostoucím počtu lahví vína, ztráceti svoje hrůzné představy před temnou Paříží. Nový jejich přírůstek, rozdováděný kamarád, hřeše patrně na svoji posici nájemníka a neznalost češtiny v cizině, zpíval písničku z pražského Monaka s textem nadmíru »lehtivým« a měl, jak se říká, »hubu na procházce«.

Jeho anekdoty, při kterých by se byla i přítomná černoška začervenala, kdyby rozuměla česky, a jeho různé poznámky, házel po stole i mimo a v bujnosti »vozil se« i po nedalekých cizích hostech.

»Ty, Rudolfe,« volal přes stůl na kamaráda, »všiml si's tý slečinky vedle, co sedí s tím starým kouzelníkem? Ta má řídké zuby, jako „hladová zeď“ na Petříně. Ta by potřebovala za muže zedníka, aby jí v hubě to cimbuří vyzdil!«

V nejbujnější zábavě postavil hostinský na stůl další »batterii« a nakloniv se ke svému rozjařenému nájemníku, šeptal mu s blahým úsměvem francouzsky:

»Dnes, pane, najmul u mne byt váš krajan z Prahy . . .«

»Krajan — z Prahy? jak se jmenuje?« ptali se u stolu kolem zvědavě.

»Pan Kejdána, professor s dcerou — sedí právě vedle u vašeho stolu . . .« a ukázal palcem nenápadně přes rameno.

Spěch, s jakým platili a opouštěli »radostně« překvapení krajané lokál i s nápadně ztichlým »hubomlatcem«, zůstal asi navždy nepochopitelným překvapenému pronajímateli.

»Hrom do toho,« ulevil si na ulici již značně vystřízlivělý »šlejfíř« — »a pak se řekne, že s češtinou se za hranicemi nic nepořídí — a já mám z ní pořádnou „kšandu"! Ještě by tak scházelo, aby byla tahle černoška dcerou nějakého professora z Prahy!«

»Zaplať pánbůh, že to byl jenom professor,« utěšoval ho František, »být to nějaký professionál, takhle na př. v boxu, tak jsme mohli mít každý z nosu patu!«

Za chvíli však již táhli vesele tmavou Paříží, vlekouce uprostřed »strašpytla« i s černoškou, vínem rozpálenou jako žehlička, ještě do kavárny, odkud až pozdě v noci rozcházeli se do svých domovů. František ovšem, zbaviv se dříve »černého břemene«, vpadl se svým, opět ustrašeným kamarádem do hotelu, aby jako každý řádný noční hlídač záhy ve službě usnul.

★

»Kde máš ty ústřice?« ptal se Rudolf kamaráda Františka, kladoucího na stůl v malířově mansardě různé požívatiny a pochutiny, které oba lovili po kapsách, nejdříve se zbavivše objemných sáčků; měli jich plnou náruč a oddychli si blaženě, přehlížejíce bohatý nákup.

Dlouhý bílý francouzský chléb protahoval se líně na stole vedle krabice olejových sardinek, o kterých František tvrdil, že rostou už schválně bez hlaviček, aby se vešly do připravených, krátkých krabic fabrikantů.

Zavařeniny s máslem vykukovaly ze svých obalů a mazaly se ramenářsky k balíčku bisquitů, co zatím nakrájená již šunka dávala svým ruměncem radostně najevo, že jako předtanečnice bude jistě první, jež vstoupí do prostorných žaludků obou bohémů a jich hosta — naboba!

»Já nejsem schopen, při nejlepší vůli, utahat těch padesát franků, co mi náš mecenáš na dnešní oběd dal, — ani ty ústřice to nezmohly,« vzdychal František, klada ještě tři »taliány« v nadživotní velikosti na hromadu na stole. Tito zvláštní »taliáni« byli ve srovnání s českými výrobky, jako řecko-římští zápasníci mezi nemluvňaty — a taky tak upocení.

Vypral odborně v čisté vodě hrozny vína i se sáčkem naložených oliv a díval se labužnicky na ty boží dary, vyložené lákavě na různém nádobí, které ve své rozmanitosti volalo už jen po nočníku.

Intimní praskání polen v krbu plnilo místnost rodinným teplem, při kterém oba bohémové spokojeně hulili ze svých lulek, koketujíce s vyloženými na stole pochoutkami a lahvemi vína.

František bydlil u Rudolfa již »officielně« (až na nynější pře-

chodné ponocování u »strašpytla«), opustiv nehostinný dům, o kterém se již dříve vyjadřoval, že je nahnutý, i svého netrpělivého domácího, o kterém zase rozšiřoval, že je takové hovado, že »kdyby dýchl do teplé vody, tak je z ní ihned hovězí polévka.«

Jako kamarádův podnájemník ukázal se aspoň trochu užitečným — přes to, že byl filosofem. Staral se o kuchyň, českou kuchyň — a občas vařil s takovým úspěchem, že i hosté nadávali. Jeho nedávný výrobek, »plíčky po vídeňsku«, vynesl mu od sezvaných hostů přídomek »paznehtář« — kterýžto titul mu byl udělen za nevypátranou příchuť pokrmu, do kterého mu při vaření rozhodně něco spadlo — asi punčocha. Každý kuchař má svá tajemství!!

Dnes ale, čekajíce tak zhýčkaného hosta, rozhodli se svorně, že udělají raději oběd studený, koupený, hlavně proto, že si host na něj dal, ponechávaje důvěřivě úplnou volnost v sestavení jídelního lístku oběma přátelům.

Při nákupech hlavní slovo měl František pro svoji plynnou francouzštinu, kterou vydatně prohluboval svým stálým smejčením po Paříži, a nově získanými výrazy vyplňoval citelné mezery v konversaci malířově, o které se vyjádřil, »že je tak milá a hladká, jako když se Žižka oháněl palcátem!«

»Entrée!« zvolal honosně Rudolf jako pán domu, zaslechnuv klepání na dveře a dávaje tím zároveň najevo svoji úplnou »aklimatisaci« v cizině. Netrpělivě očekávaný host sunul se opatrně do dveří a těkal nervosně očima po místnosti, jakoby čekal v každém rohu skrčeného Apače. Dobrá nálada obou krajanů brzy jej uklidnila.

Pojídaje po šunce ohřátého »taliána« jako druhý chod, rozpovídal se o nových svých zkušenostech s franky mimo kurs, vpašovanými mu číšníky při měnění a vytáhl jich z obou kapes u vesty hned celou sbírku!

»Ukaž to,« natáhl ruku František a schovávaje tyto z oběhu vyřazené mince do své kapsy, rozhodl klidně: »Těch už jsem umístil — mám už v tom praxi.«

Oba kamarádi v roli hostitelů v duchu souhlasně uznali, že bázlivý filosof je u nich při jídle nečekaně kurážný a proto se snažili po straně, aspoň část bohatých zásob zajistiti před tímto nestydatým bumbrlíčkem, který se domnívá, že když to zaplatil, že to může sám sníst!

Ale něco přece mu nevklouzalo dosti rychle do hrdla, přes to, že to bylo silně kluzké. Ústřice, ležící před ním v celé své vábivé slizkosti, zlákaly jej pouze čtyřikráte — a měl jich na talíři osm.

František, pozoruje jeho brzdění právě u jídla, které se dobře uschovati nedá, horlivě pobízel.

»Jen jez, to si žaludek bude blahorodit po takovém žrádýlku. Tady máš k tomu bílé víno!«

Dostal je do hosta všechny, ale ten se tvářil jako řecká maska »Tragedie« a jakoby spolykal ústřice i se skořápkami. Zapálenou cigaretu sotva načal, záhy opět odložil, aby mohl v náručí lépe hýčkati žaludek, který za okamžik drobnými krůčky vynášel, pokud mohl nejrychleji, ven.

Vrátil se po delší chvíli, značně pobledlý, ale usmívající se jako šťastná matka po zdařilém porodu a vítán pěvecko-hudební produkcí svých krajanů, kteří za doprovodu kytary pěli poetickou zkazku:

Švestky už se modraj',
už jsou zralý —
a v té Sazené jsou
holky starý!
Mladá holka lepší
nežli slíva —
na tu mladý, starý
se usmívá.
— — — — — — — —

»Ty tu sedíš jako nakřápnuté Kolumbovo vejce, ale z toho si nic nedělej,« těšil František, »já, když jsem se po prvé najed! ústřic, tak si ti měkkýši udělali z mého interieru tobogan a jezdili vesele jeden za druhým jak na Montmartru při 14. červenci.«

»Ty ústřice se mi pomstily — kdo by to v těch hlavonožcích hledal,« hekal host. »To není pro české, knedlíkové žaludky.«

»Tak místo vajíček zaděláme příště ústřice do knedlíků,« sliboval Rudolf — »beztoho když František vaří knedlíky, tak jsou oslizlé jako ústřice . . .«

Teprve pod dojmem pohrůžky hostovy, že už ani nedoběhne ven, změnili předmět hovoru a oba bohémové pustili se do vína. Při třetí láhvi Medocu mluvil malíř už výhradně francouzsky — v samých infinitivech a radil se s kamarádem o vhodné léčbě jejich náhlého pacienta.

»Nejlepší stavěcí prostředek je zvířecí uhlí,« vykládal František, »to zastaví i aeroplán, kdyby z tebe letěl ven!«

»Zvířecí uhlí? To můžem našemu hostu poskytnout — já spálím ihned pár štěnic . . .« velkopansky souhlasil Rudolf, cítě se mocným plantážníkem a majitelem nesčetných stád.

Ale jejich lékařská porada v důsledku prázdných lahví vyzněla na konec jednohlasně v názoru, že milý host se záhy opět

zotaví v kavárně absinthem, kterého může vypíti každé množství — co si zaplatí.

Na cestě k této »ochranné stanici« šeptal František malířovi: »Teď si představ, co by teprv dělal, kdyby věděl, že si nese v žaludku koňského „taliána"!«

»To si ani nechci představit!« — prohlásil ulekaně Rudolf.

Absinth, pravý francouzský »oxigèné«, dělá vskutku divy. Postaví prý na nohy i mrtvého — živého zase na všechny čtyry a postavil záhy pevně na nohy i churavého chráněnce obou bohémů — a upevnil tím zároveň jejich reputaci.

Malíř Rudolf, maje v sobě již pátý, přísně dbal nad počtem absinthů u jejich hostitele (nemohl připustit, aby jejich »kassa« svalila se pod stůl), dovolil mu pouze dva — ale již ty stačily, aby roznítily jiskru v oku rekonvalescenta.

Rudolf, nacpávaje svoji hladovou lulku horlivě hostitelovým nevyčerpatelným tabákem, ujistil jej, že Montmartre* je vlastně universitou a to světového renomé — to je vlastně Sorbona a kdo chce důkladně poznati a studovati Paříž, musí do ní lézti přes tento světoznámý kopec, třebas po čtyřech. — Čím lépe kdo zná Montmartre, tím více zná Paříž!

Roznítiv svým kritickým výkladem, za vydatné pomoci absinthu a Františka, náležitě »vědychtivost« krajanovu, ihned, jak se sešeřilo, kývl důstojně na jednoho z kolem bloumajících fiakrů — taxi — a za chvíli již ujížděli v nejlepší náladě k večeři na place Pigale.

»Každý Pařížan proleze všechny atrakce na Montmartru za jeden večer a proto rovněž to vezmem hned s kraje,« rozhodl Rudolf. »Pití tam nestojí nikde za nic — to si můžeme nahradit později — jinde,« a vrazili hned do cabaretu »*Le Ciel*«, kde byla naše trojice již při vstupu uvítána cabaretierem, ukazujícím na ně obecenstvu:

»Zde, dámy a pánové, vidíte známé „Tři mušketýry" . . .«

Plachý krajan, který francouzsky dobře neznal, tahal oba své průvodce vzadu za šaty: »To si z nás budou tady dělat celý večer legraci?«

»Co tě napadá, to dostane každý něco při vstupu,« informoval František, »a ostatně to zde projdeme do vedlejšího „L'enferne", hned dál do „Cigale" a do dalších — tady je jen samé dlouhé povídání o politice, to nás nebaví!«

Když vstupovali později dlouhou černou chodbou, kde na cestu jim svítil rozžatou pochodní průvodce v dlouhé, řasnaté černé

---

* Čtvrt pařížská, rozložená na kopci, kde vedle krásného kostela »Sacré-coeur« jsou i světoznámé zábavní podniky — původní cabarety.

říze s bílými hnáty a lebkou namalovanou na prsou a s kuklou na hlavě, kde byly pouze otvory pro oči, krajan-strašpytel chytil oba soudruhy křečovitě za rukávy, šeptaje:

»Kam to lezem? — to jsou zde katakomby . . .?«

»Jen pojď«, táhl jej František, »to je vstup do cabaretu „*Nean*" tam něco uvidíš!«

Malé hlediště, pokud bylo možno je přehlédnouti pro silné přítmí, bylo celé černě dekorováno a při vstupu působilo strašidelně. Hosté seděli v tomto přítmí pouze při svitu malých voskovic, které před každým návštěvníkem plápolaly svým chabým plamínkem na černé rakvi (představující stůl), na níž byly bílou barvou rovněž namalovány zkřížené hnáty a lebka. — Vedle každé svíčky byl na tomto podivném stole »*bock*«, — malá sklenka piva, chuti opravdu umrlčí.

Rudolf svůj doušek hned hlasitě vyprskl a česky zaklel:

»Krucinálfagot — to je ale špína! Jako z Botiče.«

Ale jasně osvětlené, zcela malé jeviště s pozadím úplně černým upoutalo však záhy jejich pozornost. Cabaretier právě zval někoho z obecenstva ke vstupu na jeviště, čehož použil ihned František a hnal se tam jako se štafetou a div nepadl do náručí cabaretiéra, který jej zdvořile vybídl, aby se pohodlně, nenuceně posadil na jediné židli (kterou mu dříve na určité místo jeviště postavil) a díval se před sebe.

František, jsa si vědom, že ze tmy jej pozoruje mnoho párů zvědavých očí, uvelebil se malebně, jako Napoleon v táboře na bubnu — a v tom okamžiku měli diváci v tmavém hledišti zajímavou podívanou.

Těsně vedle Františka objevila se náhle, jakoby ze země vyrostla, velmi hezká mladá dívka, nadmíru spoře oděná, vesele se smějící a koketně pokukující po Františkovi, který neměl ani zdání o sousedství půvabné »špásovnice«, svlékající a odkládající své nedbalky až do pikantně krátké, hedvábné košilky — a právě v tom nejlepším zjev zmizel!

»To jsem blázen, že člověk na tom jevišti nic nevidí,« horlil František, když mu v hledišti potom kamarádi popisovali, jaké vnady měl u sebe, na dosah ruky.

»Teď tam půjdeš ty,« pobízel František hostitele, který se o podivné obrazy na jevišti silně zajímal. »Ať zase já něco vidím — a ty něco můžeš vypátrat.«

Při hlášení dalšího čísla, když upozornil František hlasitě, že »tady ten pán by rád na jeviště«, ochotný aranžér vyprovodil strašpytla po důrazné domluvě obou krajanů na jeviště a posadiv jej rovněž na židli, ale za stůl, žádal zdvořile, aby si podepře[1]

hlavu o ruku, při čemž mu byl ochotně nápomocen a upraviv rychle svoji oběť v náležitou posici, rychle ustoupil.

Filosof vypadal jako hluboce zamyšlený čtenář nad poutavou knihou — ale v okamžiku huronský smích zaburácel hledištěm.

Před dumavým profilem filosofovým objevil se na stole, přímo pod jeho nosem, zcela plastický velký nočník, do kterého se s nepochopitelnou vážností upřeně díval.

Řev i kvikot ženských hlasů z tmavého hlediště upozornil »strašpytla«, že něco asi není v pořádku a obrátiv tvář k hledišti, usmíval se v rozpacích nad svojí noční vázou, jakoby v ní bůhví co příjemného právě našel — a smích bouřil dvojnásob. Se stolu však zjev v zápětí zmizel a kamarádi přijali z rukou aranžérových svého krajana, který rozpaky na cestu ani neviděl — ale přítmí hlediště jej opět záhy upokojilo.

Teprvé vysvětlení jeho přátel, do jakého zajímavého »krasohledu« nahlížel, vehnalo mu opět červeň do tváří. František ho konejšil:

»Můžeš aspoň směle v Praze tvrdit, žes v Paříži vystoupil na divadle . . .«

»S nočníkem,« dodal Rudolf, uchechtávaje se nezpůsobně a tlačil oba kamarády před sebou do restaurace, kde doufal spraviti si chuť po všech předcházejících břečkách, v cabaretech upíjených.

»Tyhle optické obrazy, vrhané ze zákulisí do určitého bodu na jevišti, dělají právě v Paříži stále velkou švandu,« vysvětloval František již v restauraci při víně. »Co se děje, vidí jenom diváci v hledišti, zatím co „oběť" na jevišti nemá potuchy o obrazech vedle se tvořících a právě ten netečný obličej hosta na jevišti působí tak směšně.«

»Ať žije Paříž v noci,« připíjel Rudolf z nové láhve Medocu a spustil refrain monacké hymny:

»Buď, hochu, rád, žes jako drát,
jednu si může člověk ještě vždycky dát!«

A František, škytaje, objímal se s oběma rovněž vínem řádně rozjařenými kamarády a radil důtklivě:

»Jen pijte, hoši! Život je tak vzácná bylina, že je nutno stále ji zalévat . . . a hojně!«

Namáhavé zaučování jejich krajana do života pařížského pokračovalo zdárně kupředu až do pozdních hodin nočních a do policejního uzavření všech »vyučovacích« místností, které cestou k domovu ještě zastihli.

★

Dva dny po »francouzském« dejeneur a návštěvě Montmartru Rudolf, připravuje se k práci, napínal si plátno, klepaje do slepého rámu jako datel, hledající larvy v kůře stromu.

Z ťukání vyrušil jej František, který vrazil vesele do jizby a vyndavaje z kapes hrsti kuřiva — část zásob z noční své služby u kolegy — kterým je vděčný chráněnec denně zásobil, vyprávěl:

»Dnes byla ráno podívaná na toho našeho blůmu. Vylil jsem mu v noci všechnu minerální vodu, co měl k mytí, do záchodu a ten bambula se raději ani nemyl. Poslal si pro cognac, s kterým si vyčistil zuby . . .«

»Škoda, že se v něm ještě taky neumyl,« mínil Rudolf, »to by z něho šla vůně, jako když větrají kořalnu.«

»To jsem jakživ neviděl,« spínal ruce František, »jak přijdem v noci do pokoje v hotelu, tak se musím nejdříve podívat pod postele, do skříně a snad by hledal Apače i v nočníku!«

»Budeme pokračovat houževnatěji ve své výchově,« uvažoval Rudolf, a nacpav si z přinesených zásob lulku, horlil: »Co by si jeho pečlivý otec o nás pomyslil, kdybychom mu vrátili syna strachem celého zeleného jako papouška a takhle nevychovaného . . . Dnes půjdeme na flám do Hallů,* tam aspoň něco uvidí, že mu z toho polezou oči z hlavy, jako kapru v rosolu! Musí se umět dívat na život v cizině hodně z blízka a ať děkuje pánubohu, že nám padl do rukou — tak zkušeným a nezištným lidem!«

»Třebas za tu svoji vychovávací methodu dostaneme »*palme academic*«,** připojil se František a pohlédl letmo na svá prsa, špičatá jako u kuřete, kde viděl asi již v duchu příští dekoraci.

Oba »pedagogové« byli úplně shodni v názoru, že nejlepší školou života jsou řádné flámy, po kterých prý je druhý den v hlavě jako po bouřce a není v ní místa pro hloupé strachy před Apači. Těch se bojí jen sádelnatí buržousti, potící se strachem při čtení denních zpráv a jejichž celodenním ideálem jsou »večerní bačkory u krbu«.

»Teď jdi pro našeho svěřence,« rozkázal Rudolf, »ať se připraví na okružní studijní cestu kolem Hallů!«

Malíř po odchodu Františkově vyložil se s dýmkou z okna a díval se na pouliční ruch, z kterého vynikaly různé hlasy pouličních prodavačů ovoce — ale dlouho tam nepobyl.

---

* Les Halles, obrovské pařížské tržnice, kde je v okolí množství krčem, vykřičených zapadáků, otevřených pro skladače až do rána.

** Řád fialové stužky za osvětovou a výchovnou činnost, udělovaný často i cizincům.

Kamarád vrazil do dveří, jakoby měl v patách pominutého psa a hned ode dveří hlásil:

»Člověče, ten náš strašpytel běhá po pokoji celý vyjevený, pakuje si kufr a není k utišení . . .«

»Co mu je?« divil se Rudolf, »snad nesněď zase ústřice?«

»Četl před chvíli v novinách, že zde u nás, v quartier Latin, na dnešek v noci zabil nějaký Apač na ulici dýkou strážníka,« referoval František. »Celý se třese jako blechaté štěně — a jen domů . . .!«

Oba bohémové zastihli svého svěřence vskutku již téměř k odjezdu připraveného. Odkazoval svým krajanům, jako umírající příbuzný se svého smrtelného lože, různé věci. Františkovi skládací postel, o které »truchlící pozůstalý« hned v duchu uvažoval, kolik mu za ní vetešník uštědří — a oběma dohromady špinavé prádlo, lahve minerální vody, břišní pás, pudr a jiné vzácné předměty, nezbytné pro slušného občana.

Telegram otci, že druhý den je v Praze, obstaral již před tím sluha v hotelu.

Ještě zbývala oběma vychovatelům slabá naděje, že ve fiakru cestou k nádraží podaří se jim jej zpracovati, ale jeho vyjevené oči a schlíplé uši nevnímaly již ničeho z řečnických výkonů obou přátel. Teprvé, když jej vysadili do vagonu druhé třídy, měl pojednou řečí, jako nastávající poslanec — a rovněž i slibů měl mnoho. Hlavně Františkovi sliboval bohatou odměnu, když s ním pojede do Avricouru,* což tento briskně odmítl namítaje, že jeho vědecké studium nesnese tak dlouhého přerušení.

Po odjezdu vlaku šli oba osiřelí přátelé zapít dojemné rozloučení do sklípku vlasteneckým plzeňským a pozdě v noci nesla se ztemnělými ulicemi pařížskými, pod rozložitými platany, z hrdel dvou truchlících bohémů duchaplná česká píseň:

»Mysliveček a je'-
ho pes, šli do háje.
Ten pes byl „Diana"
a to byla švanda . . .

★

Druhý den František, handrkuje se v hotelu s vetešníkem o cenu zděděné postele, obdržel od sluhy telegram, adresovaný na ztraceného kolegu a který byl zřejmě odpovědí na včerejší telegram, slibující návrat synátora do domu otcovského.

Šťastný otec v něm sděloval:

»Vždyť jsem to věděl, ty bačkoro!«

---

* Avricour, tehdy pohraniční stanice mezi Francií a Německem.

TAJEMNÝ LAMPÁŘ.

Před léty, dávno za starého Rakouska, budil všeobecný postrach v Korutanech neznámý, záhadný tvor, který naháněl hrůzu tamním sedlákům. Buď vyděsil za šera osaměle jdoucího venkovana, anebo ukradl a sežral ovci, tele, ba i celou krávu! — podle fantasie různých redakcí.

Byla to potvora záhadná, tento t. zv. »*Bauernschreck*«, a byla popisována všelijak. Dle různě nalézaných stop šlo o tvora v Evropě dosud prý neznámého, majícího až fantastické rozměry a vzezření přímo pohádkové. Podle »šťastných očitých« svědků, kteří při praní svého spodního prádla líčili novinářům své hrůzné setkání, byla příšera prý jako hrbatý velbloud s lidskou hlavou a límečkem nebo manšetou na noze, jindy zase jako slon s cylindrem na hlavě a kouřící cosi smrdutého svým krátkým rypákem, ale ohánějící se dlouhým, po zemi se mrskajícím tlustým ocasem. Vesměs se však shodovali v tom, že tajemné stvoření šířilo kolem povědomý smrad — asi jako z rakouského »kraťasa« a rovněž souhlasně popisovali jeho obrovité rozměry.

Lavina strachu šířila se korutanskými Alpami bleskurychle jako úplavice, a uděšení horalé nadýmali svoje »národní vole« úzkostí do obdivuhodných rozměrů.

Zpráv o tomto toulavém tvoru bylo za jeho života v Korutanech stále plno v novinách, jako o korunním princi na cestách, a bylo pro novináře i lačné čtenáře sensací prvého řádu — jako asi pověstný »mořský had«.

Podobný postrach, ale pouze u c. k. rakouských policajtů v noci v Praze budil kdysi neznámý, tajemný obr, podle jejich udání fantastických rozměrů, ale noviny u nás o něm nepsaly tenkrát vůbec. Tento obr na rozdíl od korutanského »Bauernschrecka« nebyl vůbec krvelačný, ale měl zvláštní manii. Zhasínal prý za noci pouhým svým dechem pouliční plynové svítilny!

Tenkrát byla Praha, hlavně vnitřní, městem s obyvateli vesměs slušnými (až na monacké bohémy) a když už se kradlo, tak výhradně jen ve dne — na burse, (s čímž neměli bohémové nic společného), takže o bezpečnost v noci nebylo takřka obav. Poctiví bursovní zloději v noci klidně vyspávali.

Až se stal tento tajůplný případ.

Kdysi jeden muž z noční c. k. patroly, kráčeje ve snách Dlouhou třídou na Starém městě, natáhl se na chodníku, při čemž druhý, v noci pochopitelně rovněž rozespalý policajt, div na válející se půlku patroly nešlápl.

Neslužebně zakleli, ale nejtrapnější bylo, že se tato drzá příhoda stala přímo pod lucernou, která však odbojně, ba velezrádně nesvítila — a náhle zaslechla detektivně ostražitá patrola dunivé, kvapné kroky, dle jejího udání muže abnormální, »neloyální výšky«, který v zápětí na protějším chodníku zhasl lucernu druhou, ve chvíli další — až celá dlouhá ulice svojí temnotou připomínala »lauf kanonu«.

»Cejtěj ten smrad?« vydechl jeden z policajtů.

»Eště se ptaj, dyk mi z toho až tečou slzy jako po cibuli.«

Na pronásledování nebylo v té chvíli ani pomyšlení pro podivný štiplavý dým a proto učinila patrola svému »wachkomandantu« povinné hlášení, že »jakýsi ohromný muž ukradl v Dlouhé třídě světlo ze svítilen a uprchl s ním neznámým směrem«.

Protokol byl ihned ve třech dnech bleskurychle rozšířen mezi další dva strážníky pro Staré město a nařízena přísná ostražitost. Past byla tím rafinovaně policií nastražena — a mužstvo se cvičilo přes den pilně ve vrhání lassa.

★

Na věži staroměstského kostela sv. Jakuba, která ustaraně hlídá přilehlou přikrčenou školu chlapeckou, o které — mimochodem — tamní učitelé tvrdili, že je pařeniště »staroměstských všiváků«, odbila jedna hodina s půlnoci.

Hluboký zvuk věžních cymbálů zapadal s výše do klikatiny okolních staropražských uliček s bizarními vrženými stíny starobylých domů a jich romantických výstupků i arkýřů. Hluboké ticho obestíralo tuto část staré Prahy, ticho tajemné, půlnoční, zcela opravňující i noční patrolu ke zdřímnutí »na stojato« — když vtom zaduněly kroky chodce, kroky pevné, nebojácné a hřmotné.

»To je on!« šeptala si probuzená policejní patrola a dva temné stíny přitiskly se pevněji ke zdi pod přístřeškem arkýře »u Zlaté štiky«.

Přikrčená c. k. patrola vskutku záhy zahlédla vysokou tajemnou postavu, které zpod širokého klobouku, zastiňujícího zcela tvář, svítilo jediné, ale žhavé oko, chrlící mrak kouře.

Tajemný obr se vskutku pod lucernou zastavil a v zápětí fantasticky dlouhým, na konci hákovitě zahnutým prstem zhasil plynové světlo lucerny.

Stateční strážníci vyrazili ze svého úkrytu se známým »ouředním vyzváním«: »Ve jménu zákona, voni budou stát!«

Ale stal se opak. Zůstali stát sami, téměř omámeni, zatím co noční záškodník mizel ve tmě klikaté uličky a opět unikl c. k. ramenům spravedlnosti, dík zápachu, který obr ve formě hustého kouře za sebou vypouštěl.

Tenkráte ještě neznali známé »*gazmasky*«, ve světové válce tak osvědčené proti různým plynům a smradům, a oba strážníci, utírající si zapocená a zsinalá čela, rozhodli svorně: »Tenhle smrad může být jen z „kraťasa"!! To je marný, dokud tohle bude kouřit, tak ho nedostanem!!«

★

Naši dnešní strážníci, často zdvořile salutující ve dne na pražském korsu známému hrdinnému tenoru našeho Národního divadla, Th. Schützovi, promenujícímu ve společnosti policejního presidenta p. R. Binerta, netuší v něm bývalého »zbůjníka«, tajemného nočního lampáře, — který vraceje se z Monaka s »kraťasem« v ústech, zhasínal holí plynové lucerny rakouským c. k. policajtům téměř před nosem.

Přirozeně mu toto »noční vystupování« usnadňovala jeho vysoká postava a výše jmenovaný »doutnák«, který často uznale kouřil při odchodu domů v noci na ulici. V Monaku bylo na tak velký smrad poněkud málo místa.

Přítel Schütz snad promine tuto indiskrétnost a ne-li, tak se na něho proklubají časem ještě horší věci do veřejnosti!!

Ale náš tenor jistě si pomyslí: »*Každý ať chodí po svých nohou a škrábe se svými nehty!*«

ABRAHAMOVINY IGNÁTA HERRMANNA.

Kdo z mladíků by na ně myslil? — a jistě ani jediný z mladých bohémů v Monaku, kteří měli v hlavě jiné myšlenky, než starost o vlastní stáří a o jeho stupínek — t. j. »padesátku« životní! A mihla-li se snad někdy některému z nich v duchu představa o hranici lidského věku, nazvaná »abrahamoviny«, jistě si představil tento významný den jako velkolepou baštěnici s plzeňským a viržinkami, ukončenou i s kamarády pořádným »tahem« třebas po celé Praze, až do rána!

Avšak dnes, po tolika letech, asi mnohý bývalý návštěvník Monaka přivítal Abrahama v bačkorách u kamen, místo plzeňského »samce« upíjí kombuču (snad i Šaraticu!), maje na dosah ruky »fotrovskou« dýmku a na klíně symbol domácího krbu — kočku!

O nějakém veselém »tahu« nelze u mnohých ani mluvit, snad nejvýš o takovém, po němž je cítit nepříjemné píchání v »cemru«, t. j. houser.

Tenkrát nikdo ve svém bujném mládí nepřipustil ani z daleka, že by tento mezník lidského života mohl přinésti někomu snad dokonce melancholii — to slovo bylo v monackém slovníku tak neznámé, zrovna jako tisícovka.

★

»Půjč mi korunu,« naváděl důvěrně malíř *R.* svého nerozlučného kolegu, malíře *Š.*, v Monaku za stolem. Ten se jen uštěpačně ušklíbl a přendav ucumlané viržinko do druhého koutku úst, zeptal se: »Nechceš někam do mořských lázní s ňákou hraběnkou, že potřebuješ hned takový obnos?«

»To snad ty musíš platit za damské sympatie, ty utahanej korupčníku,« zlobil se soused, »ale nemáš opravdu?« — a zkoumavě se zadíval do kamarádova obličeje.

O malíři *Š.* bylo známo, že rád zrádně zapřel svoje, občas přes den »nahromaděné poklady«, když však bylo nejhůř, přece se hnulo jeho pirátské černé svědomí. Tak i dnes vybídl kamaráda, aby si dal na jeho účet a místo půjčky raději radil:

»Víš co? zítra bychom mohli do redakce s illustracemi — ale musíme napřed nějaké vtipy spáchat. Nevíš něco?« a natáhl krk přes půllitr ke kamarádovi, jako gotický chrlič u sv. Víta.

»Já dnes nic legračního nevím, leda to, že zas zůstanu Tonce za pivo dlužen,« přiznával *R.*

»Tohle by byl krásný vtip — pro tebe,« hovořil po chvíli *Š.*, zapaluje opět ohnivzdornou viržinku:

»Starší pán (takový starý „vopšourník") chce si udělat nějakou známost v parku a osloví mladou ženskou s dítětem na klíně: „Jeje, to je hezkej chlapeček — jakoby vám z oka vypad!" — a ona stydlivě odpoví: „Jó — z voka!"«

»Ty máš nějaký divný pojem o rodinném listě — s tímhle by mně redaktor vyhodil — — to si tam nes sám,« hartusil *R.* »Jestli nemáš nic lepšího, tak budem zítra „na suchu" zas — ale už mám taky něco,« hovořil, žmoulaje na stole pohozený chléb. »Učedník kupuje v krámě u pekaře kus chleba a na otázku prodavačky, jaký chléb chce — bílý nebo černý? odpoví: „To je jedno — to je pro slepého."«

»No, já myslím,« prohlašuje uznale *Š.*, »že tě s tímhle z redakce vyhodí taky — ale pro jistotu musíme jich udělat víc a hned si je taky poznamenáme. Třebas nějaký socanský« — a za chvíli již čte z papírku:

»V saloně se rozvaluje v lenošce bařtipán a ptá se sloužícího: „Žán, kdo to zvonil?"

„Milostpane, je za dveřmi žebrák a naříká, že neměl už tři dny ‚teplou lžíci v žaludku'."

„Tak ho, Žán, vyhoď — nebo mi to lítostí srdce utrhne!"«

— — — — — — — — — — — — — — —

Texty k illustracím se nebezpečně množily a za chvíli prohlásili oba bohémové, že je těch volovin už dost — a věnovali se raději všeobecné zábavě s růžovými nadějemi na druhý den.

★

Vydavatelem a redaktorem illustrovaného humoristického týdeníku, na který se oba malíři tak zákeřně v Monaku připravovali, byl známý literát-humorista Ignát Herrmann, který se těšil i neobyčejné osobní popularitě.

Jeho knihy a povídky, prozářené bodrým humorem pražských figurek, rozesety mezi čtenáři všech vrstev lidových, byly stejně všemi milovány, jako autor sám.

V osobním styku vždy samý žert, se svým šelmovským úsměvem při živém vyprávění, byl všude magnetem, kdekoli se objevil. Dovedl si snadno získati pro svůj illustrovaný list »Švandu Dudáka« literárně nejhodnotnější humoristické příspěvky auto-

rů, u nás nejznámějších. Nebylo tudíž divu, že týdeník byl velmi rozšířen a vycházel ve značném nákladu.

Návštěvy u tohoto redaktora-literáta, tak populárního, byly pro oba bohémy i ziskem duševním, — a neobešly se téměř nikdy bez nějakého zajímavého redaktorova vyprávění. Zvlášť malíř *Š.* těšil se zjevné jeho přízni pro svůj humoristický fond a žahavou satiru, zabíhající často až přes meze. Učiněný »šalvostr« — a za jeho žahavost mu mnohý, jím potrefený kamarád slíbil, že mu při vhodné příležitosti po staročesku »vyšoustne pardus!«, a nebylo divu, že mu kamarádi opláceli ze všech sil.

★

Malíř *R.*, přivstav si druhého dne k práci, zaskočil si ve svém sousedství do papírnického krámu známého komika Švába-Malostranského, a zde se od něho dověděl, že na tentýž den připadají abrahamoviny »jeho« redaktora, Ignáta Herrmanna, k jehož přepadení odpoledne se právě chystal.

»Sláva, to si zagratuluji,« zvolal radostně, »jestli jsem to dosud neprovedl nikomu, tak tady si to ujíti nedám! Dejte mi, pane Švábe, nějakou kartičku!« rozhodl se rychle.

Na kartonek se zlatou ořízkou upletl hned v krámě gratulaci ve verších:

K Vaším abrahamovinám.

Humoru českého Vy, koryfeji,
spočiňte dnes v klidu na trofeji,
kterou k nohám Vašim vděčný národ nanes!
Bůh Vám žehnej za čtenáře — za kumštýře Manes.

Stíraje s čela pot po tomto silném duševním potratu, přečetl to pro efekt ještě v krámě nahlas, místo podpisu nakreslil svoji karikaturu — a šups s tím, za tepla, do poštovní schránky!

Těšil se, jak bude Ignát Herrmann touto jeho pozorností potěšen, představoval si, jak redaktor v pohnutí, snad i se slzou v oku potřásá gratulantu rukou a v duchu zároveň viděl údivem vyvalené oči a prodloužený obličej kolegy *Š.*, toho zlomyslníka, marně přemýšlejícího, jak ty »abrahamoviny« vyčuchal!

Odpoledne, sotva dokončil illustrace, věnoval zvýšenou péči svému zevnějšku. Holiti se nemusel — obličej měl holý, jako ševcovský kámen, zato ale úprava garderoby neobešla se bez drobných starostí a reparatur. Konečně však narazil si na hlavu nevyhnutelný širák a pohlédnuv ještě jednou do zrcadla, jestli »to má dobře u krku«, vyplul plnými plachtami, pln vnitřního, svátečního rozechvění, přes Karlův most směrem k Václavskému

náměstí. Tam byl On, nejpopulárnější český literát, který je jistě přímo zavalen lavinou blahopřání a snad právě v této chvíli drží v rukou gratulaci jeho...

Přede dveřmi bytu šťastného oslavence nabral dlouze dech (bylo to ve III. poschodí moderního činžáku), sáhl ještě narychlo na »kumštýřskou« kravatu, zazvonil — a ve chvíli již slyšel povědomý krok v bačkorách.

V otevřených dveřích objevil se v celé své výši »jeho« redaktor a zabodl na okamžik své tmavé, jindy tak pohyblivé živé oko do tváře návštěvníkovy a pobídl:

»Á, to jste vy, tak pojďte dál...«

V té chvíli pocítil host něco jako chlad — »to asi někde táhne«, vysvětloval si v duchu, následuje předsíní v patách redaktora do jeho pracovny.

Jindy tak milý akord »Aeolovy harfy« na dveřích redakce oslavencovy připadal mu dnes jako tlumený zvuk nakřáplé niněry. V celku měl stále stupňovaný pocit, že překročil práh bytu, kde spíš chystají funus, než slavnostní »kafe« s bábovkou a jiným příslušenstvím pro svátečně vyhladovělé žaludky.

Také obtížné sedání oslavencovo upozornilo již značně stísněného gratulanta, že jej předešel v návštěvě jeho občasný »houser«, který z humoristy rázem učinil melancholika, který raději v té době viděl hořčičnou nebo křenovou placku, nežli redakční návštěvu!

Po neobvykle zběžném redakčním rozhovoru a hlavně po napsání kvitance na »kasu« zbývala již jen zmínka o té gratulaci. Host byl zvědav, jak oslavenec začne — a již začal.

Sáhl nejprvé do přihrádky psacího stolu, přidržel mu před očima dobře známou kartu a povídá:

»Hned jsem hádal, že to bude od vás — —! Ale kdopak vám to řekl, že mám „abrahamoviny"?«

»Můj malostranský soused Šváb...«, přiznával se skromným úsměvem malíř.

»No, a to myslíte, mladý muži, že je nějaký důvod ke gratulaci? Když je člověku padesát let, tak má chuť spíš zalézt doma do kouta a myslet raději na testament, nežli na oslavy,« a sáhl si při této úvaze zároveň se zaklením na „svého housera" — »a ostatně,« dodal, »budu mít abrahamoviny až za rok!!«

Gratulant couval v rozpacích, omlouvaje se, že »tedy přijde až za rok...«

»No to můžete bez gratulace přijít trochu dřív — a s illustracemi,« mínil již s úsměvem „oslavenec", »ale nezapomeňte, až budete zase někomu písemně blahopřát, nalepit na to poštovní známku!« zaslechl ještě »gratulant«, zavíraje dveře.

»Hrom do toho,« ulevil si za dveřmi malíř, »ta moje první gratulace hezky dopadla — — udělat tohle někdo mně, tak ho vyhodím,« uvažoval uznale, otíraje kapesníkem čelo, ale náhle vjela do něho zlost:

»Tohle spískal vlastně *Šváb*, — teď bych měl koupit aspoň za dvě koruny „zacherlín" a hodit mu ho do krámu! To by mu zarazilo, aspoň na chvíli, ty jeho legrace.«

A malíř bral schody po třech, aby už byl z domu, ale v průjezdě se div nenabodl na viržinko kolegy *Š.*

Jako zázrakem naráz se mu značně ulevilo, jako pacientu, trpícímu zácpou, když vidí blížiti se babu s klystýrem.

»Kam se tak řítíš?« ptal se *Š.* chvatně, ale zkoumavě, upravuje si pod svrchníkem papíry — »je redaktor doma?«

»No a jak,« odpovídá ochotně tázaný, »doma je, ale ty tam raději dnes ani nechoď — tam je velká rodinná slavnost — samý pugét a . . .«

»A co?« ptá se *Š.* dychtivě; »jaká slavnost? — snad proto, že jsi přišel s illustracema?« dodal jizlivě.

»No, copak nic nevíš? — to máš číst noviny! Herrmann má dnes abrahamoviny . . .«

»To tam zrovna musím,« vyrazil *Š.*, »počkej na mně,« volal již v běhu na schodech.

Spokojeně, s hřejivým pocitem tiché radosti, jak si to škodolibý kamarád zase jednou vypije, naslouchal malíř *R.* zanikajícím rychlým krokům nového »gratulanta« a zapáliv si viržinku, utěšoval se: »Jakpak bych nepočkal, však ty tam dlouho nebudeš!!«

Malíř *Š.* vskutku po nedlouhé chvíli sestupoval se schodů důstojně, jako právě korunovaný maharadža a rovnaje si v chůzi skřipec na nose, povídá docela nevinně:

»Trochu jsem se tam zdržel, žejo? — ale nechtěl mně ani pustit, jakou měl radost! To víš,« hovořil samolibě, »na mně si *Herrmann* potrpí!!«

R. podíval se mlčky úkosem na kamaráda. Znal ho dobře, ale tohle mu bylo trochu divné. — Že by ho tak nestydatě *Š.* »tahal za nohu«? Ten spokojený úsměv kamarádův ho dopaloval a sleduje, jak vedle něho v chůzi hulí labužnicky svoje furiantsky zvednuté viržinko, začal raději sám:

»Tobě dnes nějak svátečně vrzají boty — a to se říká, že vržou, když jsou nezaplaceny!«

»To je blbost,« odbyl ho *Š.*, »to by mně musely vrzat taky kalhoty.«

Proti tak pádnému důkazu nedalo se nic namítat a rozmrzelý *R.* začal znovu:

»Ani jsi se ještě nepochlubil, jakou měl z tebe redaktor radost — nezmínil se ti, jak jsem já ho potěšil?« vyzvídal detektivně na kamarádovi.

»No, to nevím, jak se z tebe radoval,« ušklíbl se *Š.*, »ale měl jsem tam zůstat „na kafe", ale znáš mne —! Nechci dělat cizí klín v rodinném kruhu — a v takový den.... Pospíchal jsem taky za tebou!« připojil s důrazem, »tak jsem se omluvil...«

»A to tě opravdu lituju, že jsi se k vůli mně připravil o tak příjemnou zábavu — a hlavně o to kafe. Snad abys se ještě vrátil, že jsi zapomněl nějaký vtip k illustraci v kapse...« radil ochotně *R.*

Š. se zastavil, podíval se na svého kolegu přes skřipec, řádně si odplivl a vybafnul:

»Jak to vlastně s těmi „abrahamovinami" Herrmannovými je? Zdá se, že jsi zase proved nějakou volovinu — ale ať je to jakkoli, nedostal jsem dnes v redakci kvitanci na peníze — a proto mi půjčíš pětku! Ty Jidáši!«

Ale v Monaku večer se vyzpovídal *Š.* řádněji.

Když prý zazvonil u dveří redaktorova bytu, ten ani neotevřel, jen okénkem ve dveřích prohlásil:

»Jestli nesete illustrace, tak je můžete nechat v nakladatelství i s „gratulací", — já jsem dnes umřel!«

»Nejlépe, jak hádám, oslavil ty Herrmannovy „abrahamoviny" Šváb-Malostranský,« zlobil se malíř *Š.* a tvářil se přitom jako mrzutá doga, když má poprvé košík na hubě.

ZTRATIL SE C. K. BAJONET.

Monacká vzpomínka na herce Rud. Kafku.

Kam jdeš?« ptám se kamaráda Š., malíře, když mezi kořenáči v okně mého přízemního pokojíku na Kampě zjevila se náhle jeho infanterácká čepice.

»Nech těch „vopiček" a pojď se mnou!« pobízel mne, neodpovídaje na mou otázku. Dělat »vopičky« nebo »draky« znamenalo u něho v odborné terminologii kreslit illustrace pro časopisy. Venku bylo krásně, že se srdce smálo, věru, hřešil člověk na boží přírodě, že seděl doma — vyzvání mi přišlo vhod: měl jsem na koho svalit vinu, že jsem utekl od práce. Přítel Š., nasazen v pečlivě vykartáčovaném parádním munduru rakouského pěšáka, s orlíčkem na přepásání i řadou knoflíků, že se jen svítily, s obligátním viržinkem v pravém koutku rtů, už netrpělivě přešlapoval na chodníku. Nebyl sám: měl pod pažím jakéhosi dědka, ověšeného medailemi a scvrklou babku stejně předpotopního vydání a střihu; obě starožitnosti hleděly z rámů nějak zlostně, patrně jim nebylo vhod, že jimi praobyčejný »wirklich kmán« nevážně pohazoval jako by byly všelijakou veteší a ne ctihodnými předky c. k. rakouského generála.

Š. tehdy sloužil jako »infanterist« u 28. pražského pěš. pluku v Brusce; generál Sch., který se náhodou dověděl, že má v kasárnách »prima malíře« — na tyto objevy měli páni oficíři vždycky neobyčejně vyvinutý čich! — poslal Š. ke generální opravě dva staré, zpola setřené pastelové obrazy dědečka a babičky; nebylo na nich skoro už nic vidět, žádný nebyl by se dohádal, jak ti dva starouškové někdy vlastně vypadali, ale... když si generál vzpomněl, člověk nutil se do nemožného, až to dokázal. Přítel Š. musil se při reparatuře spokojit malými, hanebně vybledlými fotografiemi — a protože byl už od narození tak zvaný »šizunk«, mstil se generálským předkům při pačokování jejich nové fasády, jak mohl.

»Co se ti to tam při chůzi pořád v těch rámech tak mele?« ptám se, — »svaž si to někde v průjezdě, ať si to zase nesmažeš!«

»A to nic není,« mávnul nedbale rukou, »to se dědek s bábou nemohou asi poznat, jak jsem je zřídil.«

»Pozdrav Bůh, to se tu na tebe načekám, než generálovi namluvíš, že's je trefil! Máš na dnešek „přes čas"?«

»Neboj se,« konejšil mne, »tomu on jako voják nerozumí, to nejsou kobyly.«

Byl to argument dosti pádný a přesvědčivý, abych s ním souhlasil; došourali jsme se konečně k domu, v jehož prvním poschodí měl se onen šťastný potomek buď přiznat k příbuzenství s omlazenými předky, nebo protestovat proti jejich necitelnému umučení.

Byla však ve mně přeci jiskra naděje. Š. měl jazyk jako had a věřil jsem, že na konec, buď jak buď, před tímto infanterákem generál podlehne, pravděpodobno však bylo, že jako voják, než se vzdá Š-ově výmluvnosti, bude se nějakou chvíli bránit očividnému znásilnění svých důstojných předků. Ale Š. se vrátil nad očekávání brzy. A sestupuje se schodů, ostentativně si zastrkával do kapsy »vafenroku« tři desítky, o kterých tvrdil, že je od generála dostal dobrovolně.

Tenkrát celé tři desítky, opravdu, to byly »těžké peníze«!

»Za to si můžeš koupit žižkovskou „kapslovnu" a ještě si vydržovat dvě baletky!« poznamenal jsem závistivě, oceňuje jeho bohatství.

»Na to je dost času zítra,« mávnul rukou s vysoka, »nejdřív si koupím něco na sebe, alespoň jeden kapesník.«

»Zaplať Bůh,« zaplesal jsem, »teď konečně budu mít svůj šátek jen pro svůj nos!«

Kráčeli jsme Ferdinandovým nábřežím ke kumštýřské krčmě »Monaku«, když jsme před sebou zahlédli povědomou figurku — herce Rudolfa Kafku. Že měl s námi stejný cíl, bylo lehko uhodnout. Kafka, starší nás obou, byl řadu let v Německu: na svou praxi u německých divadel byl nesmírně hrd a často o svých zkušenostech v »rajchu« vypravoval.

S kolegou Š., jak se sešli, už se kočkovali a navzájem si tropili kašpary. Kafka, drobné, štíhlé, skoro titěrné postavy, jak snad žije dosud v paměti divadelního obecenstva, chodil vždy v bezvadném cylindru a »glazé« rukavičkách, pečlivě našňořen jako dokonalý gentleman, zevnějškem uhlazen, ale v řeči pichlavý a špičatý, jako jeho nos. S koutkem rtů ironicky skleslým zdál se co chvíli připraven k žahavému výpadu. V souboru solistů Národního divadla byl populárním představitelem komických figurek šviháckých, nebo ubohých, sražených existencí. Jeho kousavý vtip »seděl« a mnohdy štípal a pálil jako »tinktura na štěnice«. Dovedl si vyčíhat soupeře v nestřeženém okamžiku

jako fretka králíka u nory — sám však byl krajně nedůtklivý. Tak zv. »šavlování« či »souboj na jazyky« mezi ním a Š. byl na denním pořádku. Ale Š. byl v převaze svojí neobyčejnou intuicí, vnitřním pudem k rychlému poznávání lidské povahy a jejich slabostí.

Kafka, sotva že nás spatřil, sjel očima jako feldwebl před raportem kamarádův parádní mundur a jedovatě se ušklíbnul:

»Z tebe bude jednou ošklivý dědek, člověče, ty ostudo c. k. armády! Já vím, že ani nevíš, kolik měl maršálek Radecký haemorrhoidů? A to se nestydíš nosit uniformu?«

Š., tváře se, jako by neslyšel, přehodil viržinku z prava do leva, zamlaskal, pohleděl na Kafku přes skřipec a řekl závistivě:

»Ty máš časy, hned bych chtěl být na tvém místě. Když nejsou prachy, vylezeš na jeviště, vyplázneš na lidi jazyk a hned za to máš pětku. Až se po druhé narodím, dám se k divadlu.«

Kafka, nesmírně hrdý na své umění, zrudnul, ale opanoval se a pravil s vlídnou blahosklonností:

»U dobrého herce je první podmínkou talent, sympatický zjev a hlavně . . . inteligence — a proto bys tam umřel hlady!«

Popotáhl rukavičky, sáhl do kapsy u vesty, kde nosíval svou »hotovost«, zastavil se před uzenářským krámem, domnívaje se patrně, že jsme jako obvykle »na suchu«, a, už jednou nohou mezi dveřmi, zašeptal labužnicky:

»Dnes si koupím pěkné — ale pěk-né uzené koleno!«

»To tedy kup!« pobízel chlácholivě Š., »ale dej pozor, aby ti nedali koleno nějakého fotbalisty, já mozoly nerad!«

Š. všoural se do krámu za Kafkou a když už si populární mim znalecky vybíral z hromady kouřících se kolen, dobře věda, že oči všech přítomných jsou na něho — herce z Národního! — upřeny, Š. hlasitě zavolal na uzenáře:

»Pane, tomuhle staršímu pánovi dejte něco měkkého, voni se mu už viklají zuby!«

Kafka vyšel z krámu po chvíli zdánlivě kliden, ale v koutcích rtů mu to hrálo. Dalo se čekat, že za nedlouho vrátí, co dostal, i s úroky: nerad zůstal co dlužen.

★

V »Monaku« byli hosté právě asi v polovici Kučerovy »magistrátské« hymny, když tam trojice vpadla a připojila se ke sboru hned ve dveřích:

»Sotva ale padne »druhá«, skočíme jak laňky,
mizíme jak ve dne duha, s prstů mejem' si kaňky.
Že jdem domů, z »boudy« domů — to je radost nějaká,
pospícháme, co noh máme — rovnou k nám do Monaka!«

Magistrát byl opět důstojně zastoupen a *Š.*, jak vstoupil, už měl zase roupy.

Již ve dveřích odepjal »ýbršvunk« a hodil jej i s čepicí se zjevným bagatelisováním na věšák a obrátiv se ke Kafkovi, dosud v cylindru, radil:

»Tadyhle máš prázdné místo, — pověs si tam ten svůj „pohlavní pokrytec".«

Kafka, vždy pečlivý na svůj uhlazený cylindr, hovořil právě se svým starým kamarádem, krajinářem Ullmannem, a ležérně mávl rukou s cylindrem po věšáku — ale bouchnutí za zády a smích kolem jej přiměl, že se rychle obrátil. Zvedaje mrzutě se země svůj klobouk, bručel cosi a pověsil jej znovu na prázdný věšák a — bum, cylindr se válel na zemi zase. Teprve milosrdný kamarád Ullmann vzal mu klobouk z ruky a pověsil jej dál.

Kafka, jako občasný host, tento nový monacký nápad dosud neznal. Byla to tři ramínka jako pokračování dlouhého, na zdi přibitého věšáku tak namalovaná i s dřevěným svým podkladem, že i jejich vržený stín na zdi nescházel k úplnému klamu. Klobouky i kabáty byly vždy tak vedle sebe na skutečných věšácích navěšeny, že kromě denních hostů každý byl přivábен právě těmi volnými »ramínky« a nachytal se zcela bezpečně.

»Už se zase chytila „kafka",« zubil se za stolem *Š.* škodolibě.

Kafka se sice smál s ostatními také, ale k *Š*—ovi prohlásil přes stůl uznale a s důrazem:

»Ty všiváku, — já sice nerad vidím popravy, ale na tvoji se půjdu přeci podívat!«

S Ullmanem, s kterým se Kafka znal již z Německa, nehledě ani k tomu, že byli oba »ze z Plzně«, byl za chvíli v nejlepší zábavě. *Š.* se však držel Kafky jako veš kožichu, skákaje mu stále do rozhovoru a znaje jeho nedůtklivost, nakreslil jeho karikaturu s obvyklou svou nemilosrdností do monacké knihy, zároveň s »pohádkou« ve verších, plnou zlomyslných špiček na jeho »slabiny«.

Již její začátek byl lákavý:

Bylo kdys jedno království
za řekou padesátou . . .
Tam muži slávou nacpaní,
anebo taky vatou . . .
— — — — — — —

Kafka uvnitř zuřil a v poctivé snaze, aby nezůstal pozadu a odměnil se protivníku, zpíval »epickou báseň«, narážeje zřejmě

na jakousi skutečnou událost u Š. Zpíval ji na nápěv tehdy známé odrhovačky »Když jarní slunko do oken se smálo...«:

Když domovnice ráno zametala,
tu kymácel se domů divný »pán«. —
A nehoda se jemu velká stala,
že »vyndaval« tak jako Indián...
— — — — — — —

V pokračování »písně« byly skutečně žahavé šlehy, že div z ní Š. nedostal sám opět »mořskou nemoc« — a měl silný žaludek! Kafka ťal dobře.

Do hlučící společnosti ozvalo se známé:

»Vóóólejovky — sardinky, karfiólek...«

Malíř Š., proslulý Bumbrdlíček na toto zboží a k tomu majitel závratného obnosu od generála, div »kočébrovi« v jeho koši neležel nosem. Vstal si na to od stolu a mezi jídlem uhnětl rychle z chleba pěkné »rolované očko«v čerstvě načaté krabičce, z které jedl, obalil tento svůj výrobek v oleji, ozdobil »kaprdletem« — a usadil do prostřed mezi zbývající, za tichého souhlasu svého vážně se tvářícího okolí.

Horlivost, jakou ostatní kamarádi projevili, aby krabička se dostala před nic netušícího Kafku, zaslouží plného uznání, neméně jejich cílevědomé, povzbudivé pochvaly nad lahodou zboží.

»Kafčičko, ty jsou — to si pošušňáš,« chválil soused, podávaje zároveň párátko a »Kafčička«, odloživ svoje oblíbené kubo, zadíval se zálibně na nestydatě bachraté, vyzývavé prostřední »očko«, které svými vnadami lákalo nejvíce — a rozvážně je nabodl.

Kousal pomalu, ale zato tím rychleji to vyprskl.

Nejdříve podíval se na Š. — a byl hned doma.

»Tóny, dejte mi štamprli koňaku!« volal na číšnici, utíraje si s odporem ústa.

»Co tak pliváš?« divil se Š., »já jsem si dříve, než jsem to „vočko" užmolil, čistě olízal prsty.«

Kafka se za všeobecné zábavy po chvíli zdánlivě uklidnil a nechal pole svému soupeři Š., který řádil dále.

Při hlášení posledního piva nebyl Š. k odloupnutí, až na Kafkovo vyzvání, že se půjde ještě na kafe, sáhl za sebe na věšák po své »výzbroji« — ale hmátl do prázdna, pouze čepice s »kadlíkem« smála se s věšáku na svého nositele.

Jeho neuctivé zacházení s c. k. bajonetem na řemenu bylo v »Monaku« všem dostatečně známo, proto se nikdo nedivil, že Š. loví svůj válečný odznak rukou pod židlí — ale zase nic!

Rovněž bez výsledku byla honba pod stolem za vlídného povzbuzování Kafkova, ale i z tohoto lovu vylézal Š. s »bžundou«.

Kafka, již v cylindru, stál uprostřed lokálu a radil, jestli Š. hledal také v jisté malé místnosti, kam chodí císař pán pěšky . .!

Na konec se všeobecně usoudilo, že »výbršvunk« nějaký kouzelník Merlin začaroval — — byl opravdu pryč!

Někteří, kteří měli vojnu za sebou, věděli, co ztráta bajonetu u vojáka za Rakouska znamenala a měli kamarádskou účast s nešťastníkem, kterému již předem odhadovali, jak dlouho bude v »Monaku« od něho pokoj. A zdálo se, že jejich odhad v délce arestu byl správný, soudě dle špatné nálady Š.

Cestou do Brusky, kam jsme pozdě v noci Š. s Kafkou vyprovázeli, mnoho toho nenamluvil a když otevřel ústa, tak vlastně jen nadával.

Zato Kafka pohnutě jej ujišťoval, že si na něho, až bude v base, denně vzpomene, kdyby tam byl třebas půl roku — — Babinský to tam vydržel 20 let!

Za mostem »Lávkou« prohlásil Š., abychom už táhli k ďasu, že půjde raději sám.

Kafka, stoje pod lucernou a pohlížeje do tmy za mizícím vojákem, hvízdal mu na cestu »monackou«:

»Táhnu — táhnu, kam to ale, ach, dotáhnu?«

★

Druhý den seděli jsme večer opět v »Monaku« a vzpomínali na kamaráda v base. Kafka spokojeně pokuřoval svoje kubo a ujišťoval, že Š. nenapraví ani arest na »festunku«, abychom se tudíž neobávali, že by to mohlo mít na něho nějaký vliv. Ale scházel nám všem a Kafkovi asi také — neměl se s kým popichovat.

Seděl jsem zády ke dveřím a hovořil právě s Kafkou, když jsem zpozoroval, jak náhle rychle zamrkal, jakoby chtěl zbystřiti zrak — a nos mu ještě více sešpičatěl.

Za neomezeného křiku objevil se ve dveřích Š., opásaný řemenem s bajonetem. První ho oslovil Kafka:

»Snad jsi neutek z basy dírou jako „Monte Christo"?«

Š. pověsil si »výbršvunk« pro větší bezpečí přímo nad hlavu a přendávaje v ústech viržinko, vrčel:

»Dírou jsem nelez, ty hade, ale stále mne to u drapáka 20 korun za nový bajonet.«

Dlužno podotknouti, že Š. měl vojnu vskutku báječnou, ale ztráta c. k. bajonetu bylo přeci něco, co tak hladce někomu neprošlo. Ani sám nevěděl, že službu v bráně převzal náhodou

jeho protektor, oberleutnant *M.*, který měl s kousky, prováděnými *Š.*, andělskou trpělivost. Jistě hlavní důvod byl, že sám malíř-amatér, činil z c. k. rakouského oberleutnanta kuriositu. — Tohoto vzácného případu používal *Š.* s plným porozuměním a nadmíru pilně na krytí svých alotrií, v kterých byl ku podivu vynalézavý.

Zábava byla brzy v proudu.

»To bych rád věděl,« vyzvídal *Š.* jízlivě, sotva se napil, »kdo to tak potajmu zbrojí — a na moje útraty! To bude asi nějaká „žebrácká velmoc"!«

»Mně něco kouše,« hlásil Kafka, obraceje se k *Š.*; »to z tebe tady skáčou vojanské blechy.«

»To se nediv,« vysvětloval ochotně *Š.*, »my s nimi hrajeme na cimře „bleší divadlo" a nějaká „umělkyně" se k tobě hlásí — jako ke kolegovi« — a zábava slibně začala.

Nikdo z nás ovšem netušil, že Kafka bude jedním z prvých, který kruh monackých bohémů tak záhy, navždy, opustí!

Zemřel téměř na jevišti Národního divadla v Praze, ve své známé roli krejčíka v Shakespearově pohádce »Sen noci svatojanské« — raněn mozkovou mrtvicí při představení.

Mezitím, co obecenstvo v hledišti bouřilo potleskem nad jeho posledním výkonem, v marné snaze vyvolati jej před oponu — Kafka v zákulisí umíral ... Snad ten poslední potlesk slyšel.

Kafka, oblíbený komik, který tak často lidi s jeviště rozesmál, mnoho štěstí a radosti ve svém životě neměl.

Karla Pospíšila snivá píseň:

»Letělo ptáče přes moře a štěstí moje neslo —
divoce vítr zabouřil — a ptáče v moře kleslo ...«*
— — — — — — —

tak často v »Monaku« zpívaná tenoristou Ed. Krtičkou, byla Kafkovou oblíbenou písní, které naslouchal vždy se zjevnou melancholií.

Snad v těch chvílích již tušil svůj brzký konec.

Vyňato z čas. »Č e s k é j e v i š t ě.«

---

* Napsal Fr. S. Procházka.

NĚKOLIK EPISOD ZE ŽIVOTA JOS. V. MYSLBEKA,

tvůrce pomníku sv. Václava v Praze.

Mnozí Pražané zajisté pamatují se dodnes, jak často, snad i denně, v předválečné době potkávali staršího již pána, kráčejícího neslyšným krokem ve střevících s gumovými podešvemi i podpatky, což byla tenkráte v Praze dosti nezvyklá obuv. Kráčel vždy na samém žulovém okraji chodníku, aby byl chodci co nejméně rušen. Potkávati ho bylo možno téměř pravidelně brzy z večera a to nejčastěji na nábřeží Masarykově (tehdy Františkově), na Ferdinandově třídě i na náměstí Václavském. Byl to muž menší, ale robustní postavy, pod hustým šedým obočím oči upřeny na krok před sebe. Tvář jeho byla rysů výrazných a pod zahnutým nosem silné masité rty dodávaly tomuto obličeji vzhledu jakési zdánlivé vzdorovitosti. Stále do sebe pohřížen, pohrával si při chůzi prsty v krátce přistřižené šedivé a husté bradě. Ničeho kolem si nevšímal a pozdravil-li ho někdo z chodců, roztržitě a jakoby nerad sáhl k okraji klobouku.

Tento chodec, vždy osaměle kráčející, byl *Jos. V. Myslbek*, tvůrce monumentálního pomníku sv. Václava v Praze, profesor akademie výtvarných umění, doživotní člen panské sněmovny rakouské a majitel mnoha vyznamenání za svoje jedinečné umění.

Vnitřní síla i robustnost tohoto velikého našeho umělce byla patrna na všech jeho dílech: ať portrétech anebo pomnících. Účelem těchto řádků není však vypočítávati nepřehlednou řadu jeho děl, ani kriticky je rozbírati, nutno však zdůrazniti, že pečeť jeho mohutného umění, »*lví spár*«, je patrný i na těch, rozměry nejmenších — síla umělce, jakého dosud zaň nemáme. Těmito řádky pokusíme se seznámiti širší veřejnost s jeho, mnohým lidem tak často nepřístupnou a těžko pochopitelnou povahou. Snad k tomu postačí těchto několik obrázků a episod z jeho nejbližšího okolí.

Myslbek byl umělec, již dávno za Rakouska vysoce vážený a to i v kruzích nejvyšší aristokracie. Tehdejší zemský maršálek, *kníže Jiří Lobkowicz*, býval u něho v atelieru i ve speciálce na

Akademii výtvarných umění častým hostem, právě tak i tehdejší místodržitel, *kníže Thun,* nebo arcibiskup *kardinál Schönborn* a mnozí jiní. Nebylo řídkým zjevem, že premovaný kočí zastavil kočár před »Akademií« a z něho vystoupil některý výše jmenovaný hodnostář a zeptal se vrátného obyčejně po prof. Myslbekovi. Myslbek s těmito hodnostáři dovedl jednati velice prostě a odpovídal na různé jejich otázky, i před svědky, někdy hodně kousavě.

Kdysi, stoje na pohyblivém lešení v atelieru, pracoval pilně na rozměrném modelu k soše svatého Václava. Bylo to právě v době známého krachu »*Svatováclavské záložny*« v Praze, když mu byl hlášen velmistr Křižovníků, *Marat.* Myslbek, uvítav hosta, poslouchal mlčky výrazy jeho obdivu:

»Mohu vám, mistře, jen gratulovat. Na tváři vašeho sv. Václava je vidět, že myslí...« řekl mezi jiným velmistr Myslbekovi.

»*Ano, myslí,*« odvětil Myslbek, »*na svatováclavskou záložnu!*«

Host se zarazil, ale v zápětí naklonil se k sochaři a řekl: »*Ale vždyť já jsem tam přišel sám o pět tisíc!*«

V Myslbekově speciálce na »Akademii« byli kdysi v nejpilnější práci, což se vždycky o žácích speciálky říci nedalo. Profesor Myslbek vyzval své žáky, aby každý něco z vlastní iniciativy »spáchal«, čili svoji komposici zpracoval a z jílu »vymačkal«, že se přijde za nějaký den na to »boží dopuštění« podívat. A právě toho dne byla očekávána jeho návštěva — proto ta neslýchaná píle, že i mnohému cigareta zhasla. Každý ještě v poslední chvíli »lochtal a lízal« špachtlí, kde se dalo — odstupoval od svého »kumštu« a vrhal se znovu na ten svůj »*zázrak*«, kterým chtěl Myslbeka zaujmouti. Chvílemi mrskl jeden po druhém okem a těšil se na legraci, jak to »*starý*« sousedovi »strhá«.

Myslbek se svojí téměř ustavičně zamračenou tváří pronášel svoje trefné poznámky s tak komickou ironií, že žáci kolem stěží potlačovali smích — a často i ten potrefený.

V tom již vešel Myslbek a přistoupil k nejbližšímu stojanu, podíval se na komposici svého žáka, který vymodeloval ležícího mrtvého kováře, jemuž vypadl perlík z ruky. Autor byl na tuto myšlenku náramně hrd a sliboval si od »toho« aspoň lichotivé uznání profesora. Myslbek přeletěl zrakem model a zabručel: »*Aha, umřela práce!*« — a šel dál.

Žáci dobře věděli, že Myslbek nerad vidí kolem stojanů na zemi rozházenou hlínu a žmolky, vypadlé při práci z ruky.

Sám pracoval ovšem naprosto čistě, což u takového praktika bylo zcela pochopitelno a přirozeno. Mladým žákům bylo však těžko se toho vyvarovati. Proto každý se snažil, jak jenom tušil

příchod Myslbekův, kousky hlíny kolem sebe a stojanu se země čistě »sezobati«.

A Myslbek stanul před podstavcem, u kterého měl autor další komposice na zemi toho »svinstva«, jak to Myslbek nazýval, nadbytek. Žák stál rozpačitě, očekávaje věcí příštích.

»Co je to?« zeptal se ho.

»To je, prosím, pane profesore, »*Pád cheruba,*« odpověděl tázaný.

»Ale do hnoje!« prohlásil Myslbek a šel k dalšímu žákovi, jenž ještě pilně pracoval na modelu vzpřímeného ženského těla. Myslbek za ním resolutně zvolal:

»Tohle je nějaký akt? To udělá dráteník palcem od nohy — a potmě!« dodal, obraceje se k dalšímu stojanu.

Byl-li Myslbek přísným k žákům, neslevil sám sobě nic v žádném případě. K obrovské soše svatého Václava, t. j. při jejím provádění v hlíně, přibral si Myslbek k ruce několik pokročilých svých žáků, kterým určil prováděti jisté partie ze svého modelu do většího měřítka. Jeden z těchto Myslbekových pomocníků soudil, že socha bude vztýčena na vysokém podstavci a že zdola drobné ornamentální výzdoby (na řemenu a plášti) nebudou běžnému pozorovateli patrné, a proto veškery ty ornamentální malé plochy prostě jen dekorativně naznačil. Dělává se to tak často, ale Myslbekovi to nestačilo. Na námitku žákovu, že to nebude nahoře téměř ani vidět, odpověděl:

»To je jedno, ale kdyby přišlo jednou třebas na Prahu zemětřesení a pomník se sesypal, a našel-li by pak někdo třebas jen kousek z toho, musil by uznati, že to dělal poctivý, svědomitý člověk!«

Jeho přísná kritika vůči žákům byla jen k jejich prospěchu. Jen touto přísností vychoval našemu národu velkou řadu umělců nejznámějších jmen. Jsou to: *St. Sucharda* (tvůrce pomníku Palackého), *Zoula* (pomník Roezla), *B. Kafka, Jos. Mařatka, Emil Hallman, Jos. Pekárek, Lud. Herzl, H. Folkman, Quido Kocian, Jan Štursa, L. Kofránek* atd. atd.

Myslbek, který nikdy neznal vedlejších cestiček k uznání, než poctivou snahu v tvoření, byl právě proto na svůj umělecký význam hrdý. Ač o tom nikdy nemluvil, dal to v jistých příležitostech svým způsobem znáti.

Kdysi, za přípravných prací k výstavě architektů a inženýrů v Praze, byl kterýsi funkcionář pověřen shromážděním a složením sádrových odlitků pro tuto výstavu v nějaké větší místnosti. Jelikož mu byl znám rozsáhlý atelier Myslbekův na výstavišti (kde Myslbek pracoval na jezdecké soše sv. Václava), nezeptav se ani Myslbeka, vyžádal si audienci u zemského maršálka kní-

žete Lobkowicze a prosil o zapůjčení onoho atelieru. Lobkowicz ho však poučil, že o disposici oněch místností může rozhodovati pouze prof. Myslbek, protože mu byly dány zemským výborem k neobmezenému používání k výše zmíněnému účelu. Takto informovaný, přehlížeje význam Myslbekův, zašel si k němu a v domnění, že zmínka o předcházející jeho audienci u knížete Myslbeka omráčí, řekl:

»S Jeho Jasností panem knížetem jako nejvyšším zemským maršálkem už jsem mluvil a . . .«

»A co vám řekl Lobkowicz?« přerušil ho nevrle Myslbek.

»Abych se obrátil k vám . . .«

»Tak támhle jsou dveře!« odpověděl Myslbek a záležitost byla pro žadatele definitivně vyřízena.

Prof. Myslbek, jak výše uvedeno, dovedl si vážiti uznání a poct Rakouskem mu udělených, ale byl snad *jediný z členů rakouské panské sněmovny, který ani ze zvědavosti nikdy v životě do ní nevkročil.* Dočkal se ve vysokém věku samostatnosti svého národa, kterému dal svým ryzím českým uměním jedinečná díla sochařská. Zemřel krátce po převratu v Praze, nezanechav — ač vedl příkladný, střídmý život — žádného jmění.

Jistě mnoho chodců, jak Pražáků, tak pražských hostů, pozorujících zepředu grandiosní pomník sv. Václava na Václavském náměstí, netuší, že ze sochy českého světce Prokopa (proti sv. Ludmile — napravo) dívá se na ně tvář tvůrce tohoto českého monumentu, tvář velkého umělce *Jos. V. Myslbeka.* Je to jeho vlastní portrét.

Vyňato z časopisu „Nový večerník".

VIKTOR OLÍVA.

Známý malíř Viktor Olíva byl typem gentlemana, společenský, uhlazený a stále veselý, bystrý a duchaplný. Jeho vyšší a přímá postava i pružná chůze připomínala spíše vojína nežli umělce.

Rád viděl kolem sebe ve společnosti mladé kumštýře, pro něž byl sám přímo magnetem, přitahujícím nejen silou své výjimečné individuality umělecké, ale i svojí inteligencí, břitkým vtipem — a v neposlední míře jako redaktor obrazové části »*Zlaté Prahy*«, našeho známého týdeníku.

V době »monacké« »zanášelo« několik členů této chásky často, jako slepice svá vejce, plody svého »fochu« do redakce zmíněného obrazového týdeníku, ale když už zásoba illustrací dostoupila vrcholu, Olíva, neuměje odříci, nebyl v redakci k nalezení.

»Nic nevadí,« rozhodli adepti fochu sv. Lukáše, »najdeme ho jistě večer *„u Fleků“*« — a s nevinnými tvářemi usadili se večer u »jeho« stolu.

»Ale to je náhoda, že jsme vás zde našli, pane redaktore,« spustil diplomaticky malíř *Š.*, »zrovna jsme se chystali zítra k vám do redakce — máme něco pro „Zlatou Prahu“ . . !«

Olíva mrsknul po nich bystrým svým očkem — a dal se do smíchu. Smál se vesele on a smáli se druzí. Bylo věru těžko ho »doběhnout«.

»Co to máte? To jsem na to „ctižádostiv“,« vyzvídal opatrně na malíři *Š.*, míchaje karty na »maryáš ve dvou«, o kterém tvrdil, že je to báječně rozčilující hra pro šestinedělky.

»To je ohromný genre,« ujišťuje *Š.*, »představuje to známého pána, sedícího v redakci, připevněného ke stolu a nábytku hustými pavučinami a vykládá si z dlouhé chvíle karty. — To je akorát tak pro „Zlatou Prahu“.«

Olíva se zasmál, vytáhl obočí nad kartami v ruce a prohlásil přes stůl k hostu, pochutnávajícímu si na teplých párkách:

»Pane, párek, špekbuřt a kanape se vůbec nemá jíst! Člověk nikdy neví, co v těch věcech je!« a v zápětí volal vstříc vcházejícímu známému herci Rudolfu Inemannovi na pozdrav: »Du, Nagelholz, wo hast du Ihnen?«

Olíva uštědřoval s oblibou svým důvěrným přátelům různé přezdívky a rád hovořil v růžové náladě svým vlastním jakýmsi »Volapükem«, který byl konglomerátem špatné němčiny s polštinou, prošpikovanou francouzskými výrazy, často vlastního ražení.

Místnost »*u Fleků*«, kde nalézáme tuto společnost, nebyl velký lokál — pouze se čtyřmi stoly. Stěny však byly návštěvníky vlastnoručně vyzdobeny různými výjevy a portréty i karrikaturami denních hostů. Byla to tak zv. »uzavřená« společnost, kam mohli kromě »štamgastů« jen vybraní a spolehliví »kočébři«, zásluhou »pana starého« od »Fleků«, který denně hodinu nebo dvě se svými hosty s oblibou sedával. Byly tam často řeči takového rázu, že se tato »uzavřená« společnost mohla za Rakouska lehce státi společností zavřenou! Hovořilo se tam úplně volně a bezpečně.

Malíř *Š.*, který nikoho nenechal na pokoji, všechny tři kočébry i babu s řetkvičkou okřtil různými jmény. Na preclíkáře volal důsledně: »pane *Tolstoj!*« — pro jeho důstojný dlouhý vous, ale i pro jeho klid, s jakým přijímal jeho špásy a různé nápady.

Tvrdil o preclíkáři, že prý jako hrabě Tolstoj chodí v přestrojení s preclíkama, jen aby se dostal snáze mezi lid a prodejem starých tvrdých šmejdů odůvodňoval své heslo »Nebraňte zlu!«

Sardinkář byl »starý Procházka« — ale zato nejgalantněji se choval k »dámě« řetkvičkářce, o které pouze po straně vysvětloval, že jako chudá vdova nosí místo smutečních šatů černou řetkev, které mu za 2 kr. vždy navalila tolik, že jeho hlaholné krkání budilo všeobecné pohoršení.

Pro tyto i jiné jeho, až příliš „ležérní" manýry díval se na něho přítomný Jakub Arbes za svými brejličkami právem přísně. Znali se spolu od nedávna, povrchně a tím spíše byl starý Arbes, i jinak dosti nedůtklivý, vždy značně už samotnou přítomností malíře *Š.* pohoršen.

Tomu to ovšem neušlo, a aby se patrně ještě lépe Arbesovi představil, chopil se tužky a do nezbytné společenské knihy nakreslil nemilosrdně jeho karikaturu.

Ke každé nepleše vždy ochotné ruce ihned, ale nenápadně, dopravily otevřenou knihu před nic netušícího Arbesa a ten pošoupnuv si brejle, dopálen smělostí mladíka, jak malíře *Š.* důsledně nazýval, napsal pod svoji karikaturu:

Kdo můj portrét takhle zmaloval,
tomu Pánbůh z pouhé útrpnosti
tříčtvrteční talent daroval!!

Arbes.

Avšak malíř *Š.*, dostav za vítězného smíchu společnosti knihu zpět, ihned s jemu vlastní pohotovostí doleji odpověděl:

Tři čtvrti dal mně, jak většině mých přátel,
a čtvrt si nechal — až přijde spisovatel!

Š . . . ff.

A od té doby, po tomto souboji, snášeli se oba docela dobře.

Olíva, očividně touto zábavou rozveselen, nechal utahaného maryáše a kreslil do knihy také. Vybral si lokálem stále přecházejícího Inemanna, jehož rázovitá herecká tvář ke karikatuře zrovna loudila.

Inemann, známý dobrák, usmívá se přitom kamarádsky a ptá se pracujícího Olívy: »Ty, Viktore, to jsem dostal od tebe dnes z nakladatelství ty *„Poslední Mohykány?“*«

»Jaký Mohykány?« ptá se Olíva, nezvedaje ani hlavy od práce.

»No ty od Dumasa, vždyť je znáš, přece jsi je četl?«

»Co tě to napadá — já jsem je pouze illustroval!« vysvětluje za všeobecného smíchu Olíva a Inemann, dav se do směšného kdákání, zvedá svoji sklenici Olívovi na přípitek a ten, zvedaje opět svoji, volá: »Živili Krobóti — neboť Krobót Čecha miluje a vulgáry podporuje!«

»V téhle švestkové sezoně,« pokračuje Olíva, »jsem si vzpomněl, jak u nás v domě na Malé Straně, kde jsem měl dříve atelier s několika kolegy, krotili jsme sveřepou babu domovnici.«

O té Ježibabě se říkalo v celé ulici, že pro její hadí jazyk utekl od ní muž — až do Ameriky!

Malíř *B.*, který byl stále na válečné noze nejen s domovnici, ale i se sochařem *H.*, pod ním v přízemí bydlícím, pro společný záchod, — k smrti rád jedl švestky, a hodně švestek.

Množství pecek, stále schválně házených od něho shora na střechu atelieru sochařova, vyvolávalo denně všelijaké hlasité kritiky, jak postiženého, tak domovnice, která stále kroužila dvorem, jako čarodějnice v noci svatojakubské na koštěti.

Baba přilétla kdysi rozčertěná k sochaři a zvala ho k návštěvě a prohlídce jejich společného záchodu, že prý něco takového jakživa neviděla — a už prý pamatuje všelicos! A opravdu, pohled dovnitř této místnosti, obyčejně zcela chudé na romantiku, stál za to.

Z otvoru klosetu trčel zcela slušný stromek, pevně tam vražený a tvořil podivnou dekoraci tohoto intimního útulku, kde se daří nejméně květeně.

»No jo,« vysvětluje sochař *H.*, »to mají, paní hausmistrová, od toho pána nade mnou. Celej den pořád žere jenom švestky — a teď z toho tady vyrost strom!« A spokojeně si po straně mnul ruce, jak se pomstil oběma, za hlasitého nadávání domovnice, tahající úsilovně stromek z klosetu.

Olíva rád někdy vzpomínal na svůj pobyt v Paříži a hlavně v Mnichově, kde pobyl delší čas. Bylo o něm známo, že v mládí jako jeden z nejnadanějších žáků pražské malířské Akademie budil největší naděje profesorů a byl proto doporučen presidentu Hlávkovi, známému mecenáši, k udělení cestovního stipendia. Polovina stipendia byla mu vyplacena napřed, před odjezdem z Prahy, ale Olíva se s Prahou nápadně dlouho loučil.

Navštěvoval v těch dobách denně pivovar »u sv. Tomáše« na Malé straně, kde měl veselou společnost, nazvanou »Mahabaharata«. (Popsána kdysi R. J. Kronbauerem ve »Zlaté Praze.«)

Hlávka, který se to nějak dověděl a obávaje se, aby valná část jeho stipendia »nepraskla« ještě v Praze, napsal Olívovi lakonicky na poštovním lístku:

P a ř í ž?

Hlávka.

Olíva jako slušný člověk nemeškal a obratem odepsal:

P a ř í m.

*Olíva.**

Olíva nikdy mnoho nepil a velmi zřídka kouřil, ale rád denně si poseděl ve veselé společnosti. Patrně jeho střídmost v pití i kouření a veselá mysl podporovala jeho vždy výbornou chuť k jídlu. To věděl dobře proti němu právě sedící malíř *Š.*, který pokoušel kde koho a po své obligátní černé řetkvi pustil se do olejových rybiček. Olíva neodolal a koupil si rovněž.

»To jsem si dal, in die trompéte hinajn,« libuje si Olíva na olejovkách. »Tenhle „kočébr" má vždycky čerstvé zboží — jako od ledu.«

»To má,« souhlasí živě *Š.*, »on si ten košík s rybičkama nechává přes noc v chladírně v pathologickém ústavu.«

Olíva jako jemný muž vtipy tohoto rázu nemiloval a tvářil se, jakoby neslyšel.

---

* Tento dnes velmi známý vtip neprávem byl připisován později jinému malíři.

»To se divím,« pokračuje Š., a napichuje sardinku v oleji, směje se na Olívu: »proč se říká jenom „olivový" olej a neříká se na př. „Maroldový" olej?«

»Poslouchejte, mládenče,« ptá se herec Inemann starostlivě malíře Š., »nenarodil jste se náhodou někde v chlívě?«

»To myslíte jako Pán Ježíš?« opáčil hubatý Š.

»Fůj tajksrdle — piči kóbrdle,« volá Olíva, snaže se obrátiti hovor jiným směrem, »vzpomínám si, když slyším o chlívě, na jeden mnichovský Karneval a jednotlivé jeho masky.

U našeho „denního" stolu v Mnichově, v „Augustienerbrau,"« vypráví Olíva, »radili jsme se každý večer už měsíc před Karnevalem, jak udělati lacino a ovšem hodně nápadné a originelní figury na slavný masopustní úterek.

Že tam běhají v ten den masky už ve dne po ulici, je známo — ale je vždy starost, jak překvapiti večer Mnichováky v Lidovém divadle, které je vždy natřískáno množstvím masek, zrovna tak jako baletní sály.

V den Karnevalu jedna naše parta utvořila si sbor Beduinů, protože prostěradla a různé prádlo na „arabské" obleky i barvy na tváře byly ihned k disposici.

Udělala „svůj" dojem v divadelní loži jak náleží, nejen „nádherou" svých kostymů, nýbrž hlavně svým náčelníkem, který obklopen svým harémem a eunuchy, při jednotlivých scénách na jevišti „originální arabštinou", hulákanou ve sboru se svými šejky přes celý parter, projevoval souhlas, anebo nelibost nad herci.

Po představení, při kterém obecenstvo v divadle si stále nadávalo s „Araby" v loži, táhlo se po ulicích do bálu, kde měly být uděleny ceny jednotlivým maskám.

Jeden náš kolega vrazil náhle za huronského křiku do sálu a nestydatě lokty razil si cestu, která se mu ostatně po chvíli uvolňovala sama.

„Kostým" této masky, která představovala „rváče", byl vskutku laciný. Na sobě toho mnoho neměl. Jedna jeho ruka visela v pásce, zatím co v druhé mával klackem nad hlavou, kterou měl po jedné polovici ovinutou širokým obvazem — zpod kterého se mu házelo na provázku jako na nervu — syrové hovězí oko.

Zmizel nám s očí nápadně brzy!

Další „atrakce" přijela až do sálu na koni. Bylo to patrně zosobnění *„bodrého lidového pohostinství"*. Představitel této personifikace měl bílou zástěru s laclem, na hlavě cylindr a v ruce držel nočník, z kterého lovil teplé párky a nabízel je vlídně s koně na obě strany. A patrně ke zvýšení apetitu ne-

opomenul je napřed otříti v zadu o nohavici, kde měl namazanou hořčici.

Ani tento „humorista" dlouho svoje teplé párky nenabízel — vyhodili ho i s kobylou.

Záhy ale vystřídán byl návštěvníkem, na první pohled nepochopitelným svým zvláštním „kostýmem".

Byla to jakási oživená kamna, z lepenky imitovaná vysoká kachlová kamna, jaká stávají v pokoji, ale dvířkama obrácená do zadu a dole vyčuhovaly jen částečně nohy.

Za chvíli však se nám vysvětlil spěch, s jakým se tato »kamna« stěhovala ze sálu.

Na dvířkách, v zadu umístěných, byl nápis: *„Neotvírat!"* a právě proto s počátku byly otvírány nadmíru horlivě. Pohled, jaký onen „gentleman" zvědavci poskytl za otevření dvířek, byl takového rázu, že dvířka zůstala již dokořán, když letěl ze sálu. Jeho »obal« ho však dostatečně chránil, než se dostal k východu a na ulici.

Brzy jsme se dozvěděli, kdo a proč schoval se tak „cudně" do kamen. Obličej onoho kolegy byl, co se hladkosti týče, pravý opak oné části, kterou za dvířkami tak nezištně ukazoval. Říkali jsme o něm u našeho stolu, že když ho pánbůh dělal, tak prý ho, ještě měkkého, upustil do koksu.

»Takový karneval bychom v Praze potřebovali,« mínil kdosi u stolu a poklepávaje na rameno malého tlustého *K.*, hned radil: „Ty, kdybys si vzal kroupy do huby, tak můžeš představovat jelito!"«

Mezi vyprávěním přistoupil od vedlejšího stolu jakýsi pán, zřejmě venkovan, a naslouchal. Byl v lokálku a mezi touto společností poprvé — kýmsi uveden a měl z toho patrně radost.

Slyše, že vyprávějící je známý malíř Olíva, nesměle se k němu obrátil a ptal se: »Dovolíte, mistře, abych si přisedl?«

Olíva mrskl po něm svým bystrým okem a zdvořile prohlásil: »Jaká pomoc, když už jste tady.... Vždyť jste konečně taky člověk.«

Rozpačitý host usedá za všeobecného smíchu — a za chvíli je s Olívou v nejlepší zábavě.

Byl to nějaký docela dobrý člověk, protože měl už asi osm piv a proto snad vytasil se s návrhem, aby jej Olíva přímo u stolu vyportrétoval. — Vyzvídal však opatrně: »Ale, mistře, budu si podobný?«

»To, vašnosti, když si chcete být podobný,« radí Olíva ochotně, »tak se nesmíte dát malovat, to se musíte dát vyfotografovat!«

»Ten pán maluje jenom lidi.« Šeptá malíř *Š.* hostovi do ucha.

»Vašnosta« vykulil udiveně oči, které mu již »matka příroda« uštědřila v značných rozměrech, a zlomyslný *Š.*, kterému nic neušlo, upozorňoval stranou sousedy: »Mně se zdá, že ho jeho maminka, když byl malej, vodila místo za ruku — za voko!«

»Společenská kniha«, do které se často pilně kreslilo i psalo, dostala se rovněž novému hostu do ruky a zjevně si na některých kresbách liboval — hlavně na těch pikantních!

Olíva bavil společnost různými historkami ze zákulisí divadla, jehož byl známým ctitelem. — Hlavně toho zákulisí!!

V jeden čas dojížděl často večer do »Uranie« a stalo se někdy, že »u Fleků« scházel.

Při takové jedné jeho nepřítomnosti malíř *Š.* nakreslil do knihy jeho karikaturu, představující Olívu jako ducha s deskami »Zlaté Prahy« pod paží, jak se táhne v bílém rouchu přes Vltavu od vzdálené silhouety divadla »Uranie« na druhý břeh. Nad barevným obrázkem byl vlys se sklenicemi flekovského piva a dole *Š.* napsal:

»Sedíme tu smutně sami —
duch se vznáší nad »pivami«!
Kdepak asi přebývá
tělo — a v něm Olíva?

Olíva byl postrádán pro svoji neutuchající veselost a vtip. Měl stále něco k vyprávění.

Často náhle překvapil v rozhovoru nějakou otázkou, na př., zdali si již veřejnost naše uvědomila, co u nás v národě je známých a vynikajících mužů — a samý Jan! Na př. *Kubelík Jan, Koci-jan, Vo-jan, Buri-jan . . .*« — »a *Palacký František,*« dodal malíř *Š.*, který si musel vždy a všude »namočit« — a zapaloval Olívovi úslužně cigaretu.

»Gracias, tante,« neboli »díky, tetičko!« děkuje Olíva vlídně a kyne rukou na pozdrav nově příchozímu. Jest to básník Antonín Klosse, usedající u protějšího stolu.

»Kdo je to?« ptá se kdosi šeptem Olívy.

»Vy ho neznáte?« diví se Olíva nahlas. »To je přeci Antonín Klosse — ono vais to se,« vysvětluje ochotně překvapenému tazateli a sáhnuv po knize, dal se do »básnění«:

»*Svůj vždy k svému!*« Tuto pravdu ryzí
napsal kdysi starý Palacký.
Proto pijme svoje, nikdy pivo cizí —
nebo jistě dojde na facky!!«

Když hosté někdy z bujnosti, jen aby pozlobili Olívu, kritisovali obrazový týdeník »Zlatou Prahu«, při čemž *Š.* ji důsledně

nazýval »zlatou žílou!« — bránil Olíva list zdůrazňuje, že je to »nejillustrovanější« a hlavně »nejredigovanější!!« časopis vůbec — což byl ovšem dobrý vtip, kdo znal častou jeho nepřítomnost v redakci.

Viktor Olíva, jak již podotknuto, maje stálý živý styk s divadelními kruhy, stál kdysi opět na jevišti, po spuštění opony, v kruhu herců. Byla premiéra jakési slabé novinky a prvé jednání bylo právě skončeno.

Olíva v rozhovoru chvílemi pozoroval sklíčkem v oponě hlediště, když přispěchal inspicient a hlásil:

»Pánové, pozor, opona půjde vzhůru — aplaus v hledišti trvá již dlouho . . .!« — Ale Olíva hbitě oznamoval:

»Co vás napadá, to není aplaus — to v hledišti jenom fackují autora!«

Olívova veselá povaha často zabránila nějaké té třenici nebo i hádce, která není nijak vzácnou mezi lidmi temperamentními, mladými — a často hodně bujnými ve vtipech na své spolubližní.

Olíva, pozoruje hádající se a hlavně nejvíce rozkohoutěného soustolovníka, obrátil se s úsměvem k hostům a hlasitě radí, upozorňuje mrkáním na rozdurděného:

»Pánové, nechte ho! Schválně ho nechte — co bude dělat . . .!« — A bylo po hádce — smál se i rozzlobený.

★

Není zajisté bez zajímavosti, že jak Luděk Marold, tak i Viktor Olíva byli původně určeni v mládí ke stavu vojenskému. Marold však pro svůj subtilní vzrůst do »kadetky« vůbec nevstoupil, kdežto Olíva krátký čas v ní vskutku byl — ale touha k malířství zahnala jej z ní na malířskou akademii pražskou, kde s mladým Maroldem byli rivaly, avšak Olíva budil větší naděje do budoucnosti. Byl to však Marold, který se vrátil z ciziny s vavříny — a zde již byla i část nepřízně života Olívova, že vítězem se nestal on.

Nelze se zmiňovati zde o pravých příčinách jeho uměleckého osudu, ale rozhodně to nebyl snad menší talent vedle nadání Maroldova. Naopak, duchaplnost a inteligence Olívova slibovala do budoucnosti, s jeho vynikajícím talentem uměleckým, daleko více . . .!

Ale i tak, převážně jako illustrátor, zanechal nám dílo krásné, jedinečné v naší české knize, prozrazující rozeného malíře. Jen namátkou stačí uvésti obrazové doprovody k Nerudovým »Zpěvům pátečním«, »Písním kosmickým« — Čechovým »Výletům pana Broučka« a jiným. List Sv. Čecha, plný uznání k malířskému umění Olívovu, nejlépe dokumentuje duchaplné pojetí

jeho práce. (Dopis byl před léty otištěn při vydání Čechova díla na přání samého autora!) Illustračních prací Olívových je nekonečná řada a na všech je patrna vrozená jeho elegance i vkus malíře-dekoratéra.

Krátce před svým náhlým skonem seděl v restauraci u »Bumbrlíčka« (opět jeho přezdívka, dnes již úplně vžitá, původnímu majiteli J. Khoppovi), kam v posledních létech denně chodíval a kde jej vyhledávali mnozí jeho známí, muži jmen velmi populárních a známých i v cizině.

Viktor Olíva byl již bílý, starý pán, ale stále vzpřímený, očí živých a humoru stejného, jako před čtvrt stoletím — jenom na revmatismus v nohou si stěžoval.

»Všechno by ušlo — až na ty „koncovky",« usmíval se, pohlížeje na své nohy v papučích.

»To v létě přejde — v lázních,« mínil kdosi u stolu, utěšuje Olívu, »ale raději nám prozraďte tajemství své stálé dobré nálady.«

»Ale velmi ochotně,« slibuje Olíva a nakloniv se přes stůl, sděluje tajemně: »Já nosím stále za ňadry od černého kocoura vejce . . .!«

— — — — — — — — — — — — — — —

Zemřel náhle, v 67 letech svého plodného života. Zabilo ho srdce — to srdce, které na vážkách lidského osudu vyvážilo jeho paletu!

»VONI JEŠTĚ NEDOSTALI ODE MNĚ TĚCH PÁR FACEK?«

bylo vytisknuto na navštívence, kterou Rudolf Innemann, vytáhnuv ji z kapsy u vesty, podával překvapenému hostu, vstoupivšímu právě do lokálu.

Malá tato místnost »u Fleků«, originelně vyzdobená, hostila denně t. zv. »uzavřenou společnost«, nejen uměleckou, ale i vědeckou, společnost velice pestrou z řad universitních profesorů, lékařů i advokátů, výtvarníků a spisovatelů, vedle známých herců a operních pěvců. Jak byli tito hosté rozdílni povoláním, tak rozdílni byli i věkem.

Kol čtyř dubových stolů seskupeny byly hlavy vlasaté i plešaté, vážné nebo lehkomyslné, ale vesměs přístupné legracím a nápadům, třebas i hodně bujným.

Rudolf Innemann, již tehdy z předních solistů činohry Národního divadla v Praze, byl ze vzácných lidí, kteří dovedli pobaviti, ale nikdy nikoho rozzlobiti anebo snad uraziti. Jeho pěkná, vysoká postava s podlouhlou, typickou tváří herce byla vždy vítána s radostným úsměvem a to, budiž zdůrazněno, i mezi jeho kolegy v divadle!

To bývá vzácným úkazem v horkém a stále jakoby elektřinou nasyceném ovzduší divadelního zákulisí, kde tak lehce se brousí jazyky k pichlavosti vosího žihadla. Innemann překonával vše svým bodrým, ale šelmovským úsměvem a jeho dobrácké modré oči, smějící se pod hustým obočím, odzbrojily i nejvýbojnějšího sršatce.

Byl z herců, kteří se propracovali k svému umění trnitou drahou kočujícího herce — až zakotvil v městském divadle v Lublani, kde jako vynikající charakterní herec a režisér řídil po sedm roků i tamější dramatickou školu, aby posléze byl odtud angažován k našemu divadlu Národnímu.

Za svého pobytu v Lublani prožil dodnes vzpomínané, hrůzné zemětřesení, kdy země v noci, pod nešťastným městem se otřásající, pohlcovala domy i šíleně ulicemi pobíhající obyvatele do náhle se tvořivších propastí.

Innemann se svojí chotí, držíce se uprostřed zoufalého davu v objetí, stáli u kočárku svého dítěte na ulici, očekávajíce s re-

signací i svůj konec. Uprostřed všech těch hrůz zůstal jakoby zázrakem i s rodinou bez úrazu, jistě k nemalé radosti všech, kteří jej znali osobně, anebo s jeviště divadla, a neztratil ani po této, zajisté těžké zkoušce svého humoru i veselé bodrosti. —

Visitky s různými »salonními« texty, jako na př. onen výše uvedený, byly jeho specialitou a lovil je ze všech kapes, nabízeje vlídně ten »milý papírek« jako spokojený učitel hodnému dítku obrázek.

Bůhví, kde si je dával tisknout, ale nejsnáze mohl být brán v úvahu jako spolupachatel jeho dávný soudruh, Šváb-Malostranský, který měl již tenkrát svoje nakladatelství a který »nakládal« všechno, kromě okurek, cihel nebo »vajkslovky«. Bývali kdysi nerozlučnou dvojicí, známou všude v pražských i mimopražských večírcích a různých zábavách v době, než Innemann přešel k pevnému divadelnímu ensemblu.

Tvořili spolu dvojici dodnes vzpomínanou, ve své době originelní. Elegantní, vysoký Innemann, ve fraku, ověnčen »řády« a přepásán širokou stuhou, v prošedivělé paruce na hlavě, představoval světového eskamotéra-dryáčníka, chrlícího na udivené obecenstvo »řeč«, která zastínila každý »Volapük«.

Byla to překvapující míchanice češtiny, němčiny a francouzštiny s tak směšnými obraty a dvojsmysly, že zprvu udivené publikum za chvíli se hlaholně řehtalo. Obratné, vskutku eskamotérské ruce Innemannovy prováděly při této výstřední záplavě slov různá »kouzla« a hmaty, které jeho partner Šváb v roli famulusa svojí neobratností před diváky bezděčně prozrazoval.

Innemann, ještě po dlouhých létech, již jako seriosní umělec a vynikající člen souboru našeho největšího divadla, občas při intimních zábavách rozesmál svojí eskamotáží v doprovodu originelní řečnické slátaniny i zmlsané diváky. — I do svých mužných let zachoval si veselou dovádivost, která svojí přirozenou nenuceností okouzlovala i jeho kolegy-herce.

Eduard Vojan, pozoruje v intimní společnosti výše již popsané různé kousky svého mladšího kolegy, odložil svoji vážnou masku a smál se srdečně, přes obligátní svoje viržinko.

Kdysi, jako starostlivý otec, zabavil Innemann doma svým dětem hračku, dětskou pistolku i s »kapslíky« a večer při pivě ji nahmátl v kapse. Položil skrytě na kohoutek hned několik kapslí najednou, aby rána byla bezpečnější a když číšnice Anna, mladá, kyprá blondýna, šustila svižně sukněmi kolem něho — vystřelil jí za zády. Očekávaný efekt se dostavil.

Číšnice leknutím sedla až na bobek — ale ihned vyskočila, celá uzardělá, když smějící se Innemann ukazoval hostům

prstem do prostřed lokálu na zem, kterou byl nenápadně před chystaným atentátem pokropil pivem.

»Pane Innemann, to já né,« pištěla na útěku ze dveří, zakrývajíc si tvář rukou.

Malá místnost změnila se po chvíli v dějiště »albánského« souboje, kdy krevní msta těchto divokých horalů vtiskne do rukou vášnivých protivníků vražedné dýky nebo jatagany. Oběma »Albánci« byla známá dvojice — herec *H.* a malíř *Š.*, jatagany jim nahradily stolní kulaté nože, na které si hosté již dávno při jídle naříkali, že překrojí tak nejspíš vodu.

Oba soupeři, pouze ve vestě, která nahražovala mohamedánský »spencer«, s pivními tácky na hlavách, k doplnění svého kostýmu nahradili krátkou albánskou sukýnku vytaženými košilemi přes kalhoty, které vybíhajíce z pod vesty, doplňovaly docela uspokojivě celkový exotický vzhled zápasníků.

Souboj v prvé své fási pozůstával v pomalém kroužení na úzkém okruhu, kdy protivníci, spalujíce se navzájem vášnivými zraky, vydražďovali svoji bojechtivost různými, nadmíru krvežíznivými výkřiky!

Innemann, pozoruje se zájmem »krvavý zápas«, připravil si skrytě lžíci hořčice se stolu a ve chvíli, kdy jeden z »Albánců« přitočil se k němu zády, před zraky sensacechtivých diváků omázl mu ji vzadu o košili — a ve své spravedlivé povaze v příhodném okamžiku podělil tím i druhého.

Nápadně hlučný smích kolem zápasících při každém jejich obratu upozornil je po chvíli přeci — ač neměli ovšem ani zdání o dekoraci vzadu na svém prádle — že něco není v pořádku a raději svůj výstup brzy ukončili, za vděčného aplausu hostů.

Teprve úpravou »albánského« svého kostýmu k normálním evropským poměrům, ale hlavně osvěžující chlazení pod křížem je uvědomilo, že jistě jen Innemann tímto »diskrétním« zásahem umožnil skončiti jejich »vášnivý« souboj nekrvavě.

»Když jste takoví kamarádi — nerozlučný párek, tak vám scházelo už jen trochu hořčice,« chlácholil je Innemann, když se vraceli z venčí, kde pod záštitou jisté malé místnosti zbavili se nevítané hořčičné náplasti.

Innemann ve svých jinošských létech spřátelil se s *T.*, tehdy žákem pražské malířské akademie, ale přitom hercem-ochotníkem, který nemohl se stále rozhodnouti, které z těchto umění má býti jeho životním povoláním — až konečně přeci dal přednost divadlu!

Oba z Malé Strany, měli značně usnadněny svoje schůzky, kterých s bujností svého mládí užívali horlivě k různým kratochvílím.

Malíř *T.*, v té době již herec z povolání, prováděl často kousky, které malostranské usedlíky přiváděly z míry.

Po celé Praze svými výrobky známý uzenář *K.* měl svůj nevelký, stále naplněný krám pod malostranským podloubím, na konci Mostecké ulice, kde kteréhosi dne večer měl opět potěšení hostiti oba nepokojné mládence.

Příliš rád je ve své těsné jídelničce neviděl. — Nadělali mu tam mezi hosty v plném krámě rámusu, že mu šla hlava kolem. Jídelna uzenáře *K.* byla přímo v krámě, neoddělena a herec *T.* měl tím bohatou příležitost baviti se zcela volně s buclatými kuchtami, kterými se večer krám jen hemžil a které se smávaly často i obhroublým šprýmům veselého mladíka.

T. hověl si právě za nedopitým půllitrem piva proti svému kamarádu Innemannovi a nacpán mnohými, v Praze tak vyhlášenými buřty uzenáře *K.*, náhle hlaholně zaříhal a to tak virtuosně, jako přesycený sibiřský Jakut po tulením sádle.

Uzenář *K.* leknutím a zároveň i spravedlivým hněvem až zbrunátněl, plácnul o pult právě načatou krkovičkou a křepce oběhnuv služky uznale se chechtající, popadl »salonního humoristu« za límec a vyhodil ho z krámu. Nic nedbal na důtklivé ujišťování vynášeného hosta, že se určitě mýlí, že »to bylo jen od žaludku!«

Na ulici vyhozený *T.* sliboval kamarádu Innemannovi, který zatím bystře použil za zády rozhorleného uzenáře široce otevřených dveří, že tuhle svoji pohanu pomstí — a to hned příštího dne.

Druhého dne večer šourala se dvojice kumpánů opatrně opět starobylým podloubím malostranským ke krámu uzenáře-násilníka a herec *T.* vyčkav, až se krám bezpečně naplnil, otevřel prudce dveře dokořán a svižným jazykem deklamoval řetěz slov takového rázu, že by za podobnou »uvítací řeč« dostal ve škole nejméně pětku z mravů!

Přítomná »damská společnost« se sice do hrstí chechtala, ale tmavostí ruměnce v lících závodila s červení v krámě visících uzených šunek.

Rozhořčený uzenář stiskl v mastné pěsti pevněji nůž a necítě se zlostí, hnal se za zbůjníkem, funě jako drak z pohádky, ale než se vyhrabal za pultem do přeplněného krámu a řadou kupujících na ulici, byl »deklamátor« i s Innemannem již na malostranském tržišti a klikatinou uliček upalovali do své hospůdky.

A tuhle »zábavu«, poskytl mstitel své »pošramocené cti« uzenáři *K.* v týdnu několikrát!

Když R. Innemann vyprávěl mnohé své šprýmy a anekdoty, bavil se jimi očividně sám, každého však zaujala živelná radost,

kterou sám prožíval z veselých svých vzpomínek, radost člověka od přírody srdečného, veskrze poctivého, neznajícího zloby.

Jako dramatický umělec zůstal trvale v paměti všech, kdo jej na jevišti v jeho rolích spatřili. Jeho role inspektora ve »Flachsmannu vychovateli«, nebo kapitán Kumánů v Jiráskově »Žižkovi», figura dobrodruha v Novákově »Hloupém Honzovi« a jiné četné jeho postavy, tak životné a procítěné, jsou výkony nezapomenutelnými. Byl hercem velké tvořivosti, jako člověkem vzácné dobrosrdečnosti a neutuchající veselosti.

Žil v šťastném manželství s dcerou našeho nezapomenutelného operního pěvce Lva, životem zcela oddaným své rodině a divadlu, z kterého byl vyrván předčasnou smrtí v nejlepším mužném věku!

Z dob svých mladických let, z doby, kdy se Švábem-Malostranským bavívali pražské i venkovské diváky svými solovými výstupy, osvojil si vyborné imitování hlasů různých ptáků a zvířat. Náhodný host za scénou našeho Národního divadla byl by jistě užasle sledoval počínání bělovlasého faráře, jak ve své kněžské sutaně, ukryt za kulisou, zuřivě štěká — aby za okamžik vstoupil na jeviště a pohnul obecenstvo svojí hrou až k slzám.

Byl to Rudolf Innemann.

Ubíraje se po představení z divadla k »Flekům«, nahmátl v některé ze svých kapes visitku s »lákavým« textem a cestou již uvažoval, komu ji nadělí.

Malíř *R.* kdysi potajmu nakreslil jeho figuru ve výmluvné póse, s rukou srozumitelně rozpřáhnutou, a ke všem špásům vždy ochotný Šváb-Malostranský nechal z kresby natisknouti několik set pohlednic, které rozdány mezi četné přátely Innemannovy — a »pohlednicová chumelenice« začala.

Innemann sice v prvém překvapení vytáhl udiveně své husté, markantní obočí, vida náruč poštovních lístků, které mu smějící se vrátný v divadle podával, ale již za chvíli se smál vesele rovněž. Lavina pohlednic hrnula se poštou do divadla několik dní, až jich měl v divadelní šatně pořádný ranec!

Dobrácký Innemann měl z toho nelíčenou radost, vida svoji figuru, vytisknutou v tolika exemplářích, se známou svou »nabídkou«: »Voni ještě nedostali ode mně . .?« Bavilo ho to tak, že si vyžádal na malíři originál a pověsil si jej ve svém bytě.

Konec.

OBSAH.

Strana

Čtenáři 5
Monako 9
Kosmetický prostředek 17
Láska na dištanc 27
Desertér života 37
Johánek — živý automat 43
Monacká »Akademie« 51
Zločin »U modré lišky« 71
Mecenáš 80
»Reelní« obchody 87
Láhev borovičky jako bumerang 94
Praha—Paříž 106
Tajemný lampář 120
Abrahamoviny Ignáta Herrmanna 123
Ztratil se c. k. bajonet 129
Několik episod ze života Jos. V Myslbeka, tvůrce pomníku sv. Václava v Praze 136
Viktor Olíva 140
Voni ještě nedostali ode mně těch pár facek? 149

Přátelům humoru

doporučujeme

dvě vrcholná díla světového humoru:

CHARLES DICKENS

KLUB PICKWICKŮV

Přeložil Dr. L. FISHER.

Vyšlo v 5 dílech, brožov. compl. Kč 33·60,
vázaný compl. Kč 53·60.

HONORÉ DE BALZAC

ŽERTOVNÉ POVÍDKY

Přeložil B. M.

Vyšlo ve 3 dílech, brožov. compl. Kč 16·80,
vázaný compl. Kč 28·80.

Obě díla jsou takového rázu a významu, že nepotřebují zvláštního doporučení.

Objednávky vyřizuje každý knihkupec
nebo přímo

NAKLADATEL B. KOČÍ, KNIHKUPEC,
Praha I., Masarykovo nábřeží 14.

Chcete zhubnouti nebo přibýti na váze?

V obou případech poslouží Vám spolehlivě kniha amer. lékařky, dr. Lulu Hunt-Petersové, která po celém světě budí rozruch:

HALÓ, KOLIK VÁŽÍŠ?

Zdraví! - Přiměřená váha! - Dieta! - Kalorie!

Kromě jiného poučení a mnohých užitečných rad přináší tato kniha řadu jídelních lístků v kaloriích, dle nichž si snadno každý vypočítá, kolik kalorií obsahují jeho denní jídelní lístky a dle toho se může zaříditi, aby dle přání na váze ubýval nebo přibýval. — Tedy něco, co tu ještě nebylo!

Cena illustrované knihy 12 Kč, poštou 13 Kč.

Objednávky vyřizuje každý knihkupec nebo přímo

NAKLADATEL B. KOČÍ, KNIHKUPEC
v Praze I., Masarykovo nábřeží 14.

Nové illustrované vydání spisů

JACKA LONDONA

zahájeno bylo právě

románem

BÍLÝ TESÁK

264 strany

se 16 celostrannými illustracemi

Josefa Vodrážky.

Vzorný tisk na krásném papíře.

Barevná obálka.

Cena brož. Kč 24·—, váz. Kč 36·—.

Objednávky vyřizuje každý knihkupec

nebo přímo

NAKLADATEL B. KOČÍ, KNIHKUPEC

v Praze I., Masarykovo nábřeží 14.

Nová kniha Karla Horkého

PŮL ČTVRTÉ ODPOLEDNE

K nedávnému autorovu padesátiletí vyšla právě tato nepolitická, čistě beletristická kniha, o které praví autor v předmluvě, že jí dává jméno dle toho, kolik právě ukazují jeho životní hodinky. Obsahuje téměř 40 jeho vybraných feuilletonů a causerií z poslední doby, mezi nimi věci zcela neznámé a původní a pozornost upoutává zejména feuilleton „Taková hloupost", který loňského roku v plném svém rozsahu byl zabaven. Po zamítnutí zmateční stížnosti, jímž nedávno byl definitivně ukončen pověstný proces s Michálkem, Sikorským a Klepetářem, důvody konfiskace pozbyly své platnosti a feuilletonu dostalo se práva nového otištění.

Knihu brožovanou za 30 Kč, vázanou za 42 Kč
možno koupiti u každého knihkupce
nebo přímo v

nakladatelství B. KOČÍHO, knihkupectví
v Praze I., Masarykovo nábřeží č. 14.

COLUMBIA LIBRARIES OFFSITE
CU90612914